

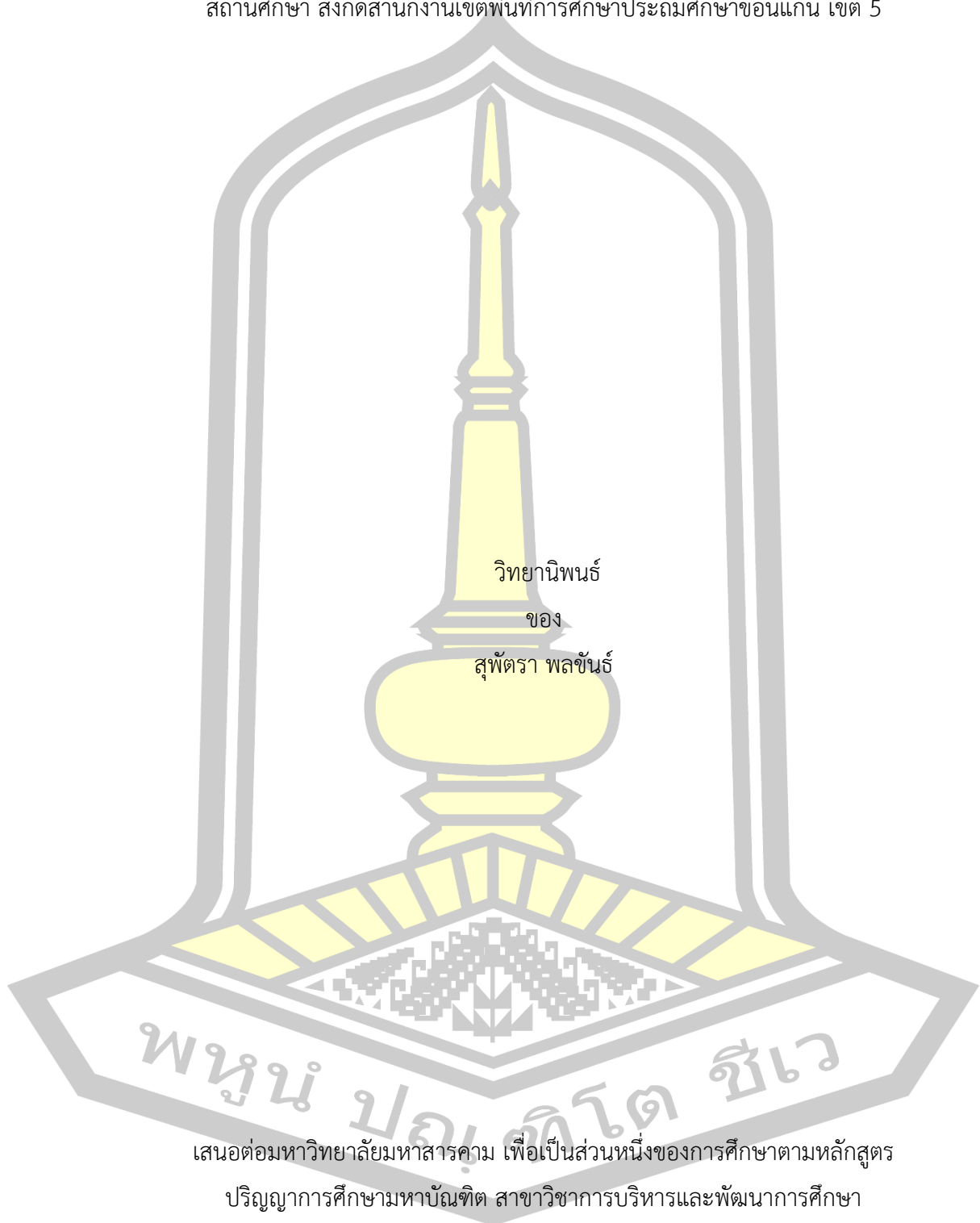
โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

วิทยานิพนธ์
ของ
สุพัตรา พลพันธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

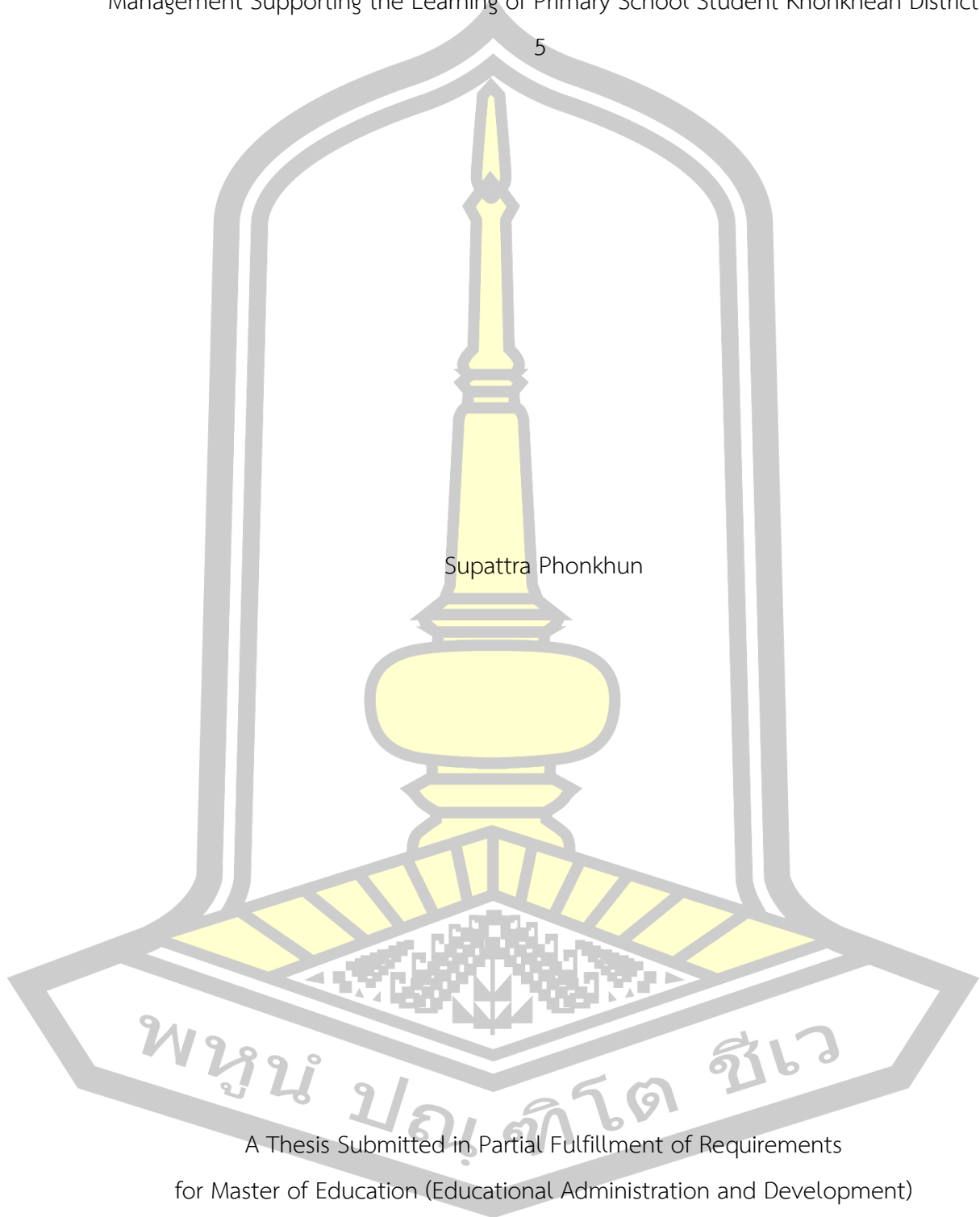
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development Program of Teacher Development on Creative Thinking Learning
Management Supporting the Learning of Primary School Student Khonkhean District

5

Supattra Phonkhun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

May 2020

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวสุพัตรา พลจันทร์
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. วิทยา วรพันธุ์)

..... กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5		
ผู้วิจัย	สุพัตรา พลจันทร์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. วิทยา วรพันธุ์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกสถานศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่ายจากนั้นดำเนินการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ได้มาโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น และเทคนิค Modified Priority Needs Index (PN_{modified})

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ขั้นนำ ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.73) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.77) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.66)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา มีดังนี้ 1. ด้านขั้นนำ 2. ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 3. ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4. ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5. ด้านขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง 6. ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$)

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้, ความคิดสร้างสรรค์

TITLE	The Development Program of Teacher Development on Creative Thinking Learning Management Supporting the Learning of Primary School Student Khonkhean District 5		
AUTHOR	Supattra Phonkhun		
ADVISORS	Wittaya Worapun , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2020

ABSTRACT

The purposes of the research were (1) to study current conditions and desirable conditions of teacher development on creative Thinking Learning Management Supporting The Learning of Primary School Student Khonkhean District 5, (2) to develop the creative Thinking Learning Management Supporting The Learning Of Primary School Student Khonkhean District 5. The research were 2 terms (1) to study current conditions and desirable conditions of teacher development on creative Thinking Learning Management Supporting The Learning of Primary School Student Khonkhean District 5, (2) to develop the creative Thinking Learning Management Supporting The Learning of Primary School Student Khonkhean District 5. The sample of people were teachers of Primary School Student Khonkhean District 5 in 2019. The teachers were selected by purposive sampling from 2,872 participants, There are 260 schools by Multi Stage Sampling, There are 350 participants by Stratified Random Sampling, Needs Assessment and Best Practice. Statistics used for data analysis are percentage, mean and standard deviation.

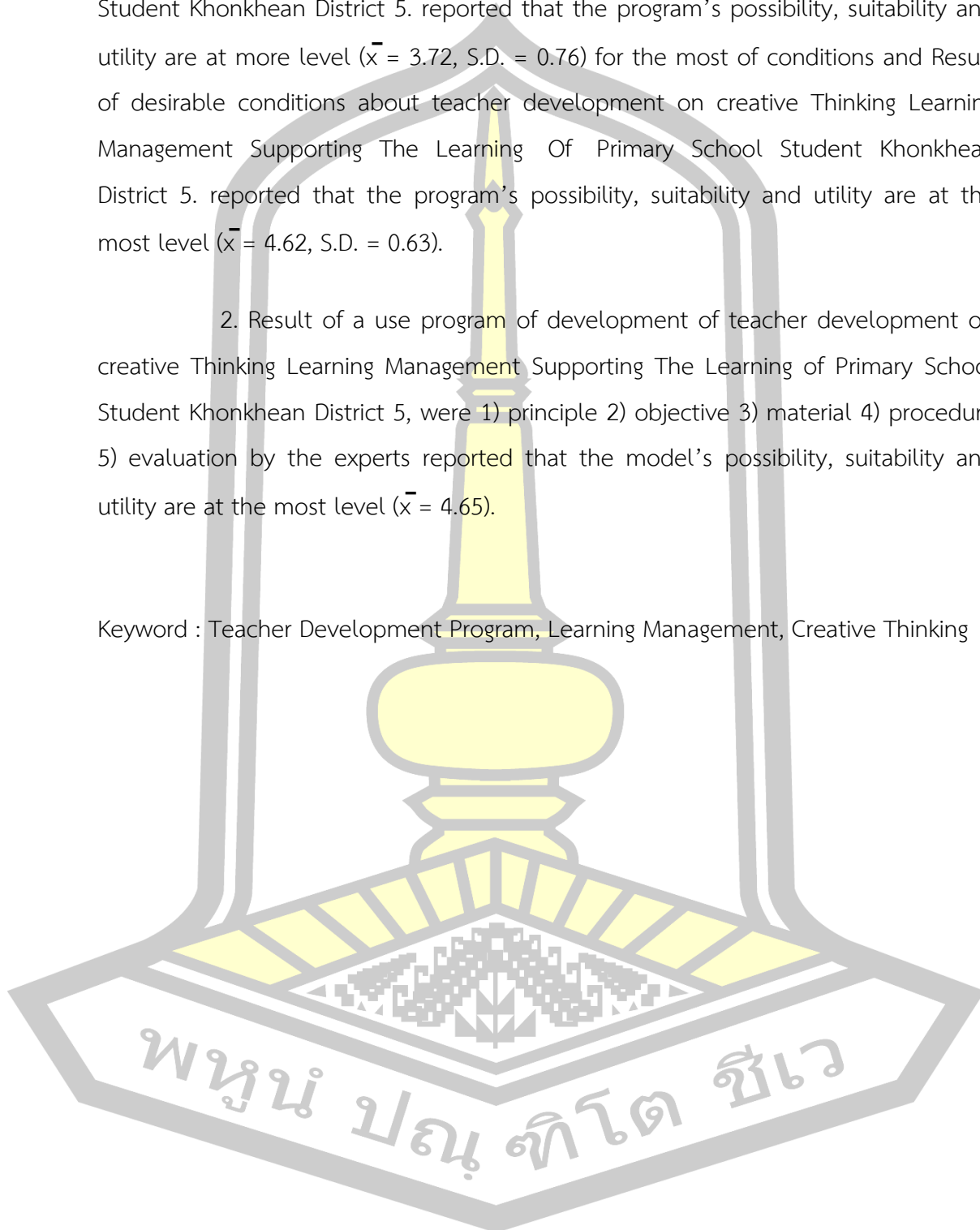
The results are as followed :

1. Result of the current conditions about teacher development on

creative Thinking Learning Management Supporting The Learning of Primary School Student Khonkhean District 5. reported that the program's possibility, suitability and utility are at more level ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.76) for the most of conditions and Result of desirable conditions about teacher development on creative Thinking Learning Management Supporting The Learning Of Primary School Student Khonkhean District 5. reported that the program's possibility, suitability and utility are at the most level ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.63).

2. Result of a use program of development of teacher development on creative Thinking Learning Management Supporting The Learning of Primary School Student Khonkhean District 5, were 1) principle 2) objective 3) material 4) procedure 5) evaluation by the experts reported that the model's possibility, suitability and utility are at the most level ($\bar{x} = 4.65$).

Keyword : Teacher Development Program, Learning Management, Creative Thinking

กิตติกรรมประกาศ

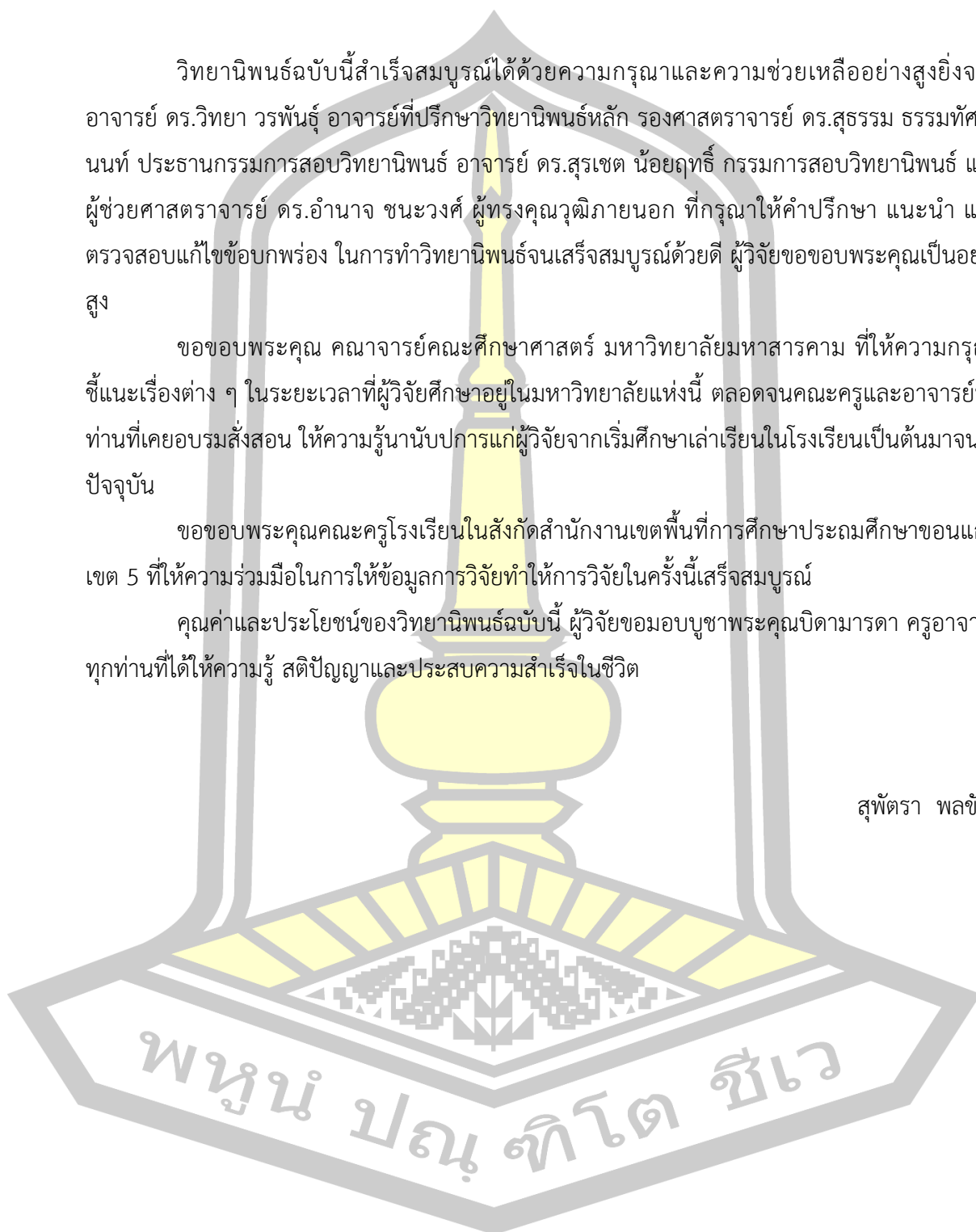
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงค์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความกรุณา ชี้แนะเรื่องต่าง ๆ ในระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ตลอดจนคณะครูและอาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ นานับประการแก่ผู้วิจัยจากเริ่มศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการวิจัยทำให้การวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ สติปัญญาและประสบความสำเร็จในชีวิต

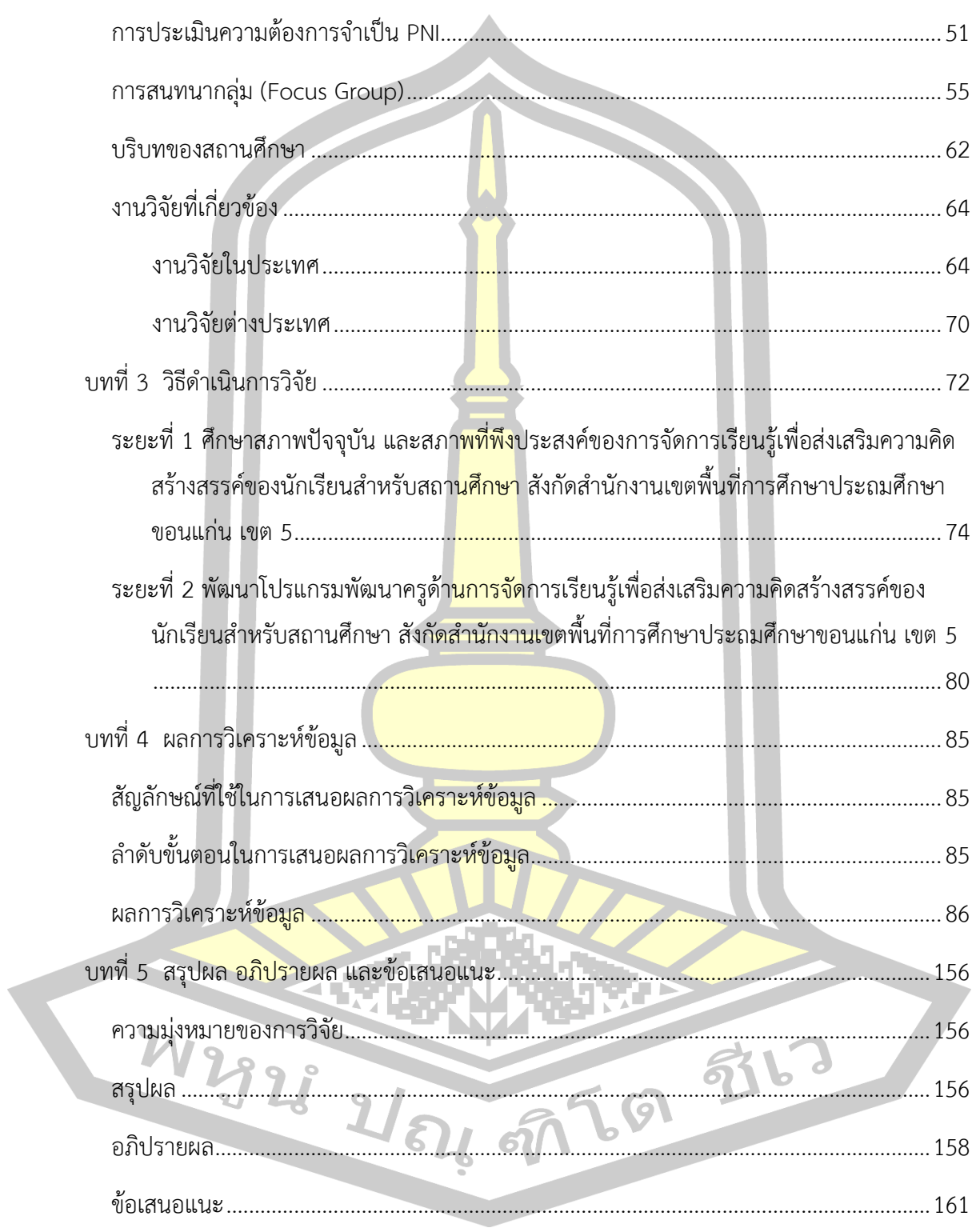
สุพัตรา พลพันธ์

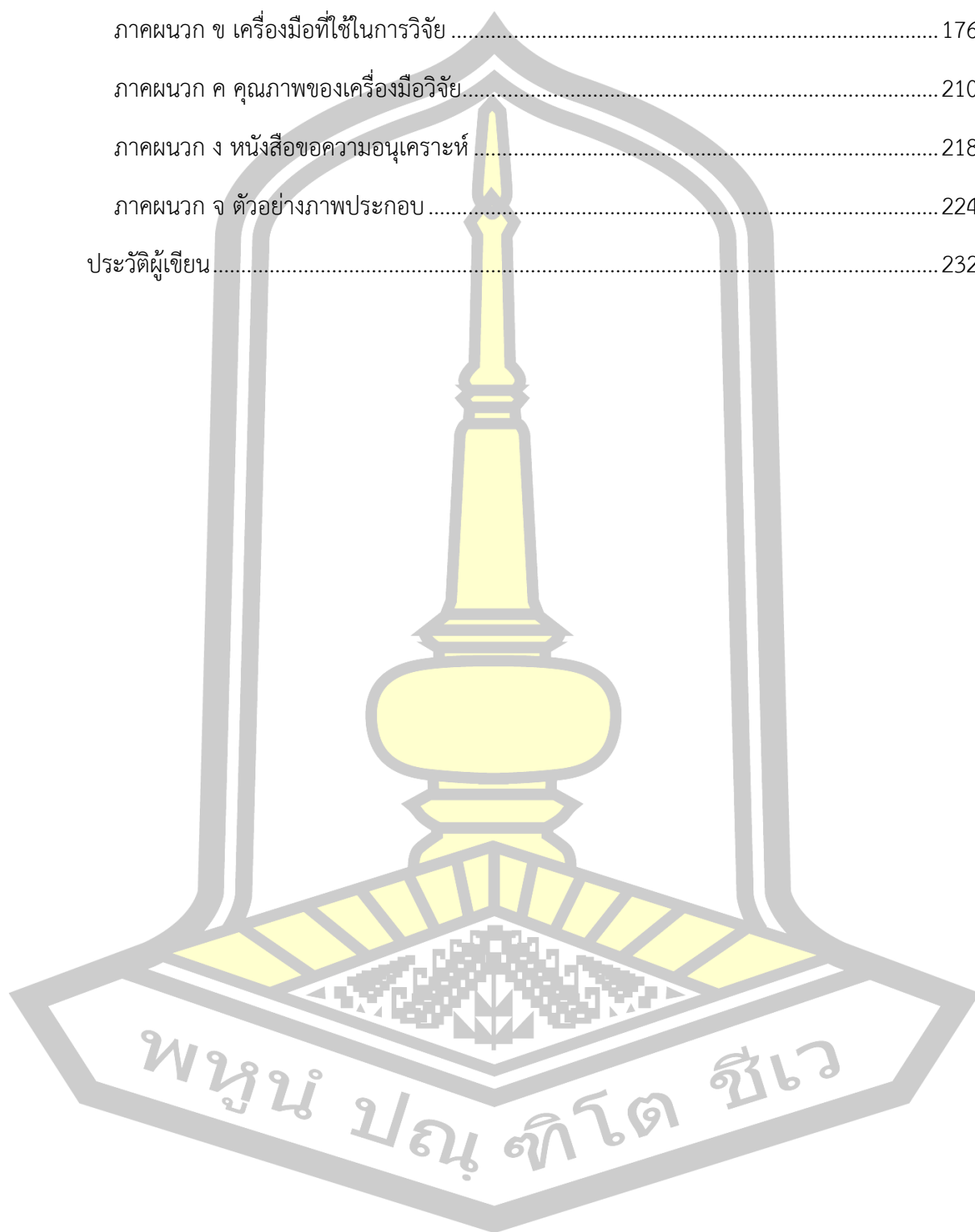
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักการบริหารการศึกษา.....	12
หลักการบริหารสถานศึกษา.....	14
การจัดการเรียนรู้.....	23
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	28
การสอนเชิงคิดสร้างสรรค์.....	29
วิธีพัฒนาครู.....	41

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม.....	48
การประเมินความต้องการจำเป็น PNI.....	51
การสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	55
บริบทของสถานศึกษา.....	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5.....	74
ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	80
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	156
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	156
สรุปผล.....	156
อภิปรายผล.....	158
ข้อเสนอแนะ.....	161
บรรณานุกรม.....	162
ภาคผนวก.....	172

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	173
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	176
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	210
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	218
ภาคผนวก จ ตัวอย่างภาพประกอบ	224
ประวัติผู้เขียน.....	232

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์	34
ตาราง 2 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย	75
ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและรายด้าน	88
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นนำ โดยรวมและรายข้อ ..	89
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง หรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยรวมและรายข้อ	90
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยรวมและรายข้อ	92
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมและรายข้อ	94
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมและรายข้อ	95

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ขบวนการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน โดยรวมและรายข้อ..... 96

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน..... 98

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ชำนาญ..... 99

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ขบวนการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 100

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ขบวนการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบกับบุคคลกับสิ่งของ..... 101

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ขบวนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง..... 102

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ขบวนการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง..... 102

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI _{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน.....	103
ตาราง 18 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน.....	106
ตาราง 19 สังเคราะห์ความถี่การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบกับสิ่งของ	109
ตาราง 20 สังเคราะห์ความถี่การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง.....	111
ตาราง 21 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ด้านขั้นนำ.....	114
ตาราง 22 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ด้านขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	116
ตาราง 23 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ตามลำดับ	118

ตาราง 24 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน 122

ตาราง 25 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 124

ตาราง 26 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง..... 126

ตาราง 27 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นนำ 128

ตาราง 28 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้าน ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง 130

ตาราง 29 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง..... 131

ตาราง 30 บันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบยืนยันโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 138

ตาราง 31 แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5..... 154

ตาราง 32 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5..... 217

พหุบัณฑิต ชีวะ

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของวิธีพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.....	9
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่ได้รับ	73
ภาพประกอบ 3 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.....	147
ภาพประกอบ 4 Module 1 ด้านขั้นนำ.....	148
ภาพประกอบ 5 Module 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	149
ภาพประกอบ 6 Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ.....	150
ภาพประกอบ 7 Module 4 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ.....	151
ภาพประกอบ 8 Module 5 ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง.....	152
ภาพประกอบ 9 Module 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	153

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากการจัดการการเรียนรู้ในอดีตที่ผู้เรียนต้องอาศัยการศึกษาโดยการถ่ายทอดวิทยาการจากประสบการณ์ของผู้สอนหรือจากการอ่านหนังสือหรือตำราของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแบบไร้ขีดจำกัด ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย บทบาทความเป็นครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญาสามารถดำรงอยู่ภายในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (วิจารณ์ พานิช, 2556)

แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ถูกนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา ดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 2 และ ข้อ 3 ว่า “ให้สถานศึกษาฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไข โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย

ของหลักสูตร ข้อ 2 ว่า “ผู้เรียนจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

การประเมินผลตัวชี้วัดตามเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยประกอบด้วยเป้าหมายเชิงคุณภาพ จำนวน 8 เป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) อันดับผลการ ประเมินด้านการศึกษาของประเทศดีขึ้น (PISA, TIMSS, IMD, World University Ranking) 3) สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมีคุณภาพผ่านการรับรองมาตรฐานทางการศึกษา 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษามีประสิทธิภาพ ทันสมัยเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการเรียนรู้และการบริหารจัดการการศึกษา 5) กำลังแรงงานมีคุณภาพ มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของประเทศ และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 6) ผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและ นวัตกรรมมีคุณภาพนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศ 7) คนไทยทุกกลุ่มทุกวัยมีโอกาสได้รับการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และ 8) ภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดการประเมินตามตัวชี้วัด ได้แก่ 1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการทดสอบระดับชาติ (ค่าเป้าหมาย : ร้อยละ 55) จากผลการทดสอบระดับชาติการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2555-2558 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ -32 การศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระหลัก คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก โดยคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในภาพรวมและแต่ละรายวิชา ยังต่ำกว่าร้อยละ 50 แม้ว่าในปี 2558 ทั้ง 3 ระดับชั้น จะมีคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในภาพรวมและ คะแนนเฉลี่ยของแต่ละรายวิชาโดยส่วนมากเพิ่มขึ้นจากปี 2557 มีรายละเอียดดังนี้ 1.1) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในปี 2558 อยู่ระหว่าง 40.31–49.33 และคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 44.97 เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 42.35 โดยมีวิชาสังคมศึกษาเพียงวิชาเดียวที่คะแนนเฉลี่ยลดต่ำกว่าปี 2557 จาก 50.67 ลดลงเป็น 49.18 1.2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในปี 2558 อยู่ระหว่าง 30.63–46.24และคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 37.90 เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 35.54 โดยวิชาที่ลดต่ำกว่าปี 2557 คือ วิชาสังคมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจาก 46.79 เป็น 46.24 และวิชา วิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยลดลงจาก 38.62 ลดลงเป็น 37.63 1.3) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ย 5 วิชาหลักในปี 2558 อยู่ระหว่าง 24.98–49.36 และคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 34.80 เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 33.00 โดย มีวิชาภาษาไทยเพียงวิชาเดียวที่มีคะแนนลดต่ำกว่าปี 2557 จาก 50.76 ลดลงเป็น 49.36 (กลุ่มนโยบายและแผน, 2561)

การจัดการเรียนการสอนความคิดสร้างสรรค์เริ่มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้ตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน ผ่านกิจกรรมที่ช่วยทางอารมณ์แก่เด็ก ขณะที่ช่วยให้ใช้ภาษาในการแสดงออกครูเด็กเล็กจำเป็นต้องช่วยสนับสนุนนักเรียนให้แก่ปัญหาทางสังคมและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ไม่ใช่การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก หลักสูตรการศึกษาทุกวิชาในทุกระดับสามารถจัดโอกาสให้เกิดความตื่นเต้นได้เท่าเทียมกัน ครูสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ โดยให้ได้พบกับปัญหาที่หลากหลายปัญหาที่แผ่ขยายออกไป ทำให้มีคำตอบหลากหลาย และไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว ครูช่วยเด็กให้หาแหล่งความรู้และทรัพยากรภายนอกห้องเรียน หลักการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียนนำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักสูตรที่จะช่วยครูให้ทำงานได้ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับการสอนของเขา เพื่อจะได้ทราบจุดอ่อน และจุดแข็งของตัวเอง (Eisner, 1985)

การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ คือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารกับผู้ร่วมงาน การมีทักษะชีวิต การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและตัดสินใจ การใช้งานเทคโนโลยีในปัจจุบัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนต้องเลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมสำหรับผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเองตั้งแต่การเลือกและวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เลือกลงมือ การออกแบบการทดลอง การสำรวจลงมือปฏิบัติ บันทึกผล แปลผล นำเสนอผลงาน ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติได้รับประสบการณ์ตรง ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ และยังเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่การวางแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ผลผลิต และการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

ปัญหาการสอนการคิดสร้างสรรค์ คือ การไม่ชอบให้ซักถาม คือ การที่ผู้ใหญ่ ไม่ชอบและไม่สนับสนุนให้เด็กเป็นคนช่างถามหรือยับยั้งการถามและรู้สึกรำคาญ การทำตามอย่างกันเลียนแบบของเดิม การทำในสิ่งที่เหมือนเดิมก็จะไม่ทำให้เกิดสิ่งแปลกใหม่หรือความคิดสร้างสรรค์ขึ้น วัฒนธรรมที่เน้นความสำเร็จและประณามความล้มเหลว หมายถึง การที่สังคมมีค่านิยมต่อความสำเร็จมากเกินไป เมื่อมีการทำอะไรแล้วก็ต้องการให้เกิดความสำเร็จเพียงอย่างเดียวความล้มเหลวเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับและทำให้อับอาย ดังนั้นจึงทำให้เด็กไม่กล้าทดลองของใหม่ เพราะกลัวความล้มเหลว และผลที่ได้รับจากสังคมคือการดูถูกดูแคลน ลักษณะเหล่านี้จึงเป็นเหตุให้เกิดความหวาดกลัว ไม่กล้าทดลอง ความคิด ความสนใจของตนหรือวิทยาการใหม่ ๆ อันเป็นทางไปสู่การคิดสร้างสรรค์

และความล่าช้าในการริเริ่มทั้งความคิดและการกระทำ ความเฉื่อยชาเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์ เป็นการแสดงถึงการขาดความคิดริเริ่ม (ชุตินา วงษ์พระลับ, 2549)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมความสามารถด้านการคิดที่ชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับครูผู้สอน ในแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) และครูถือว่าเป็นเสาหลักของการเรียนรู้ของนักเรียนไทย การพัฒนาครูให้มีความรักในการเรียนรู้ ช่วยนักเรียนให้รู้จักตนเองและกระทำตามศักยภาพ สร้างบรรยากาศของห้องเรียนบนฐานของความเคารพต่อกัน วิเคราะห์กระบวนการคิดของตน การปฏิบัติในห้องเรียนและให้เหตุผลในสิ่งที่ทำเปิดเผย กระตุ้นเด็กให้ติดตามความคิดของตนไม่ใช่เพียงแต่ทำตามครูเต็มใจที่จะยอมรับความผิดพลาด จัดโอกาสให้เด็กได้เลือกกิจกรรม และจัดมอบหมายงานโดยมีโอกาเลือกอย่างเหมาะสม แสดงความสนใจที่แท้จริง กระหายใคร่รู้และมุ่งมั่นในการเรียนรู้ดำเนินการและตระเตรียมสิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ เหมาะสมและมีจริยธรรมไวต่อความรู้สึกรักของบุคคลอื่น ระดับของความรู้และระดับความซับซ้อน จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เป็นตัวกระตุ้นและช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดการคิด อนุญาตให้เด็กได้ร่วมในการตั้งกฎ และตัดสินใจเกี่ยวกับทุกแง่มุมของการเรียนรู้รวมถึงการประเมิน (Klenz, 1987)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้แนวคิด เน้นพัฒนาครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มุ่งสู่ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (PLC : 3R & 8C) โดยมีกระบวนการพัฒนาเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ประกาศนโยบาย อธิบายตัวชี้วัดระยะที่ 2 พัฒนาสู่เป้าหมาย ระยะที่ 3 ติดตาม ประเมินความสำเร็จ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีเป้าหมายเดียวกัน และร่วมมือกันพัฒนาให้ประสบความสำเร็จรวมทั้งร่วมกันชื่นชมในความสำเร็จนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 หวังอย่างยิ่งว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนับสนุนซึ่งได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กร และหน่วยงานอื่นจะร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามความมุ่งหวังของประเทศชาติต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ซึ่งในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิด ตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกล และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นี้ขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 อยู่ในระดับใด
2. การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายการวิจัย

ความมุ่งหมายในการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. ได้โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ จากนักวิชาการ จำนวน 4 คน ได้แก่ Joyce and Weil (1966) ทิศนา แคมมณี (2547) ประสาท อิศรปริดา (2532) และ ชูสิทธิ์น ล้ำนาค (2558) ได้องค์ประกอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ 6 องค์ประกอบ คือ 1. ขั้นนำ 2. ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 3. ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4. ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5. ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ 6. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

2. ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย นำเสนอการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,872 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan จำนวน 350 คน จากนั้นผู้วิจัยได้จำแนก

สถานศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่าย ได้จำนวน 70 โรงเรียน จากนั้นดำเนินการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 5 คน ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบยืนยันประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาด้านโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ ดังนี้

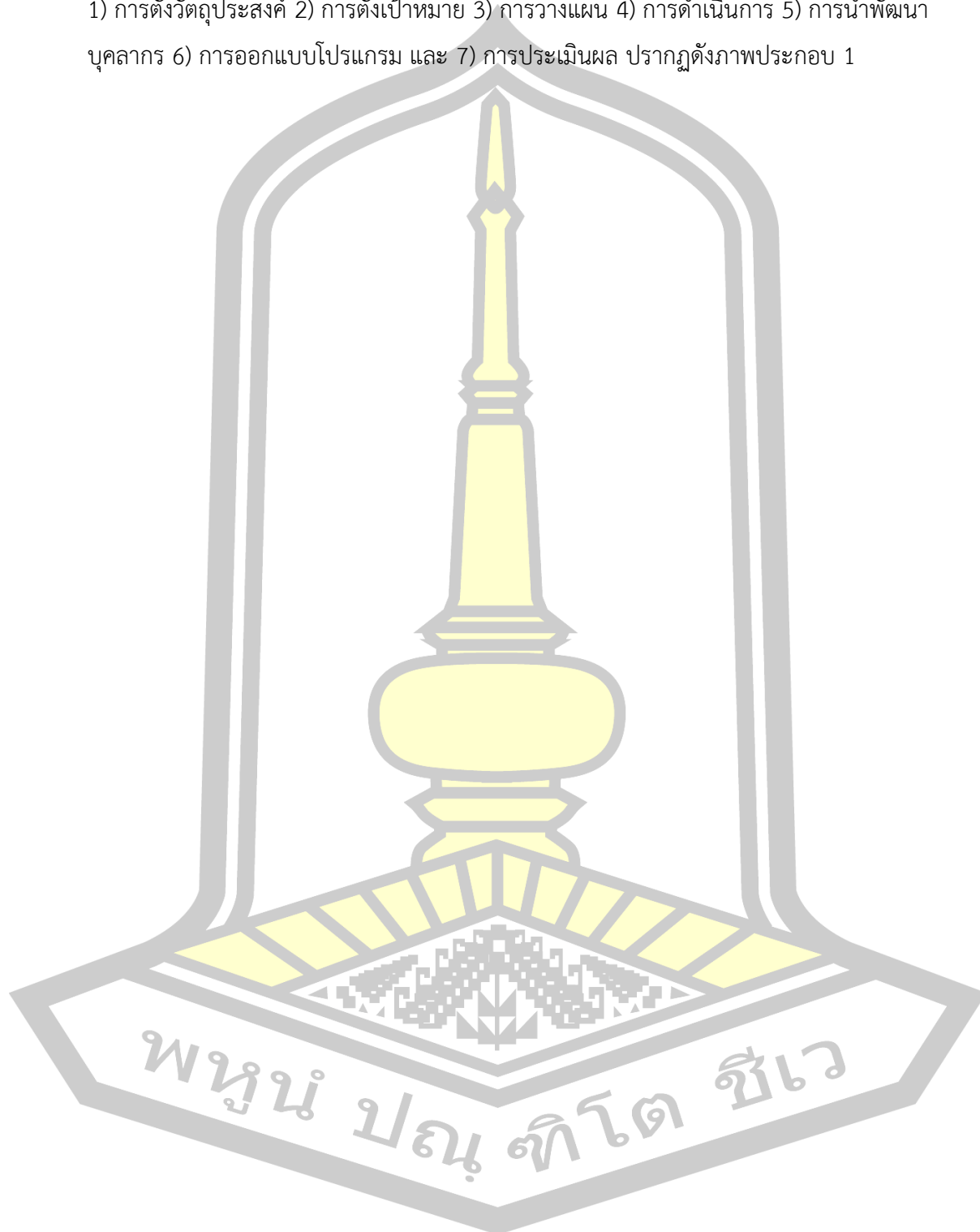
การศึกษาแนวคิดองค์ประกอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ จากนักวิชาการ ได้แก่ Joyce and Weil (1966), ทิศนา แคมมณี (2547), ประสาท อิศรปริดา (2532) และชูลีรัตน์ ล้ำนาค (2558) ได้องค์ประกอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ 6 องค์ประกอบ คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 3) ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4) ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5) ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ 6) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

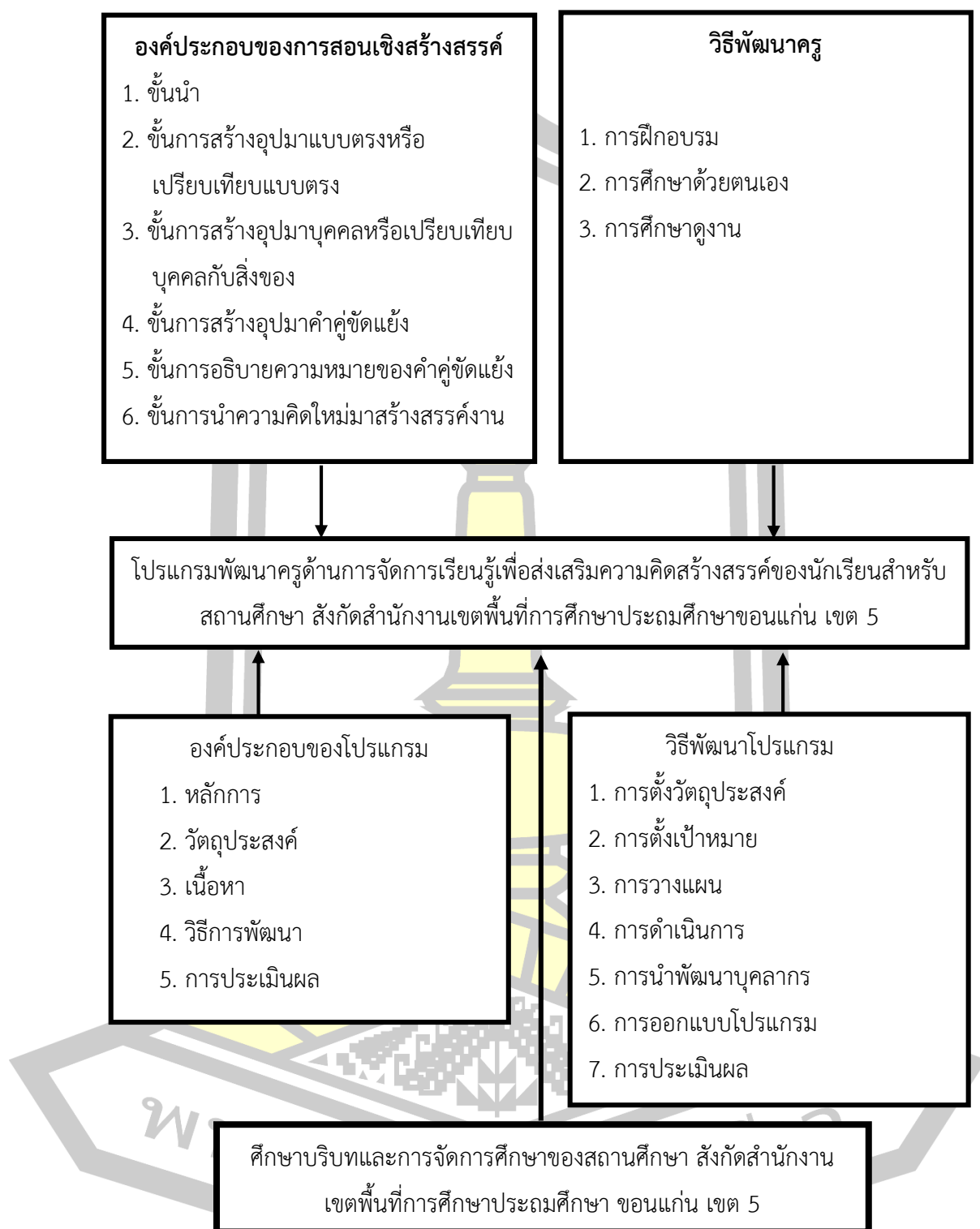
การศึกษาแนวคิดว่าด้วยองค์ประกอบวิธีการพัฒนาครู จากนักวิชาการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2544) และ Nadler and Wiggs (1989) ได้องค์ประกอบวิธีการพัฒนาครู 5 วิธี ได้แก่ 1) การฝึกอบรม 2) การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การศึกษาดูงาน 4) การศึกษาต่อ 5) การพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงาน

การศึกษาองค์ประกอบของวิธีพัฒนาโปรแกรม ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบของวิธีพัฒนาโปรแกรม จากนักวิชาการ ได้แก่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2551), Knowles (1980),

Boone (1990), Styles (1990), Houle (1996) และ Barratt (2004) สรุปวิธีการพัฒนาโปรแกรม
1) การตั้งวัตถุประสงค์ 2) การตั้งเป้าหมาย 3) การวางแผน 4) การดำเนินการ 5) การนำพัฒนา
บุคลากร 6) การออกแบบโปรแกรม และ 7) การประเมินผล ปราบกฏดั่งภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของวิธีพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรม หมายถึง แผนหรือชุดกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการประยุกต์ใช้องค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันจากหลักการแนวคิด และทฤษฎีพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาให้ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล

2. การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการฝึกฝน แนะนำ การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดระบบและสอดคล้องกับทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรมการพัฒนาคู่มือด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และครอบคลุมขั้นตอนการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ทั้ง 6 ชั้น ดังนี้

2.1 ขั้นนำ หมายถึง ขั้นตอนการสอนที่ผู้สอนให้นักเรียนทำงานนั้น ๆ ตามที่ต้องการ เมื่อทำเสร็จแล้วให้เก็บผลงานนั้นไว้ก่อน

2.2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง หมายถึง การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาความเป็นไปของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ

2.3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ หมายถึง การเปรียบเทียบตนเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา โดยผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมาเช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

2.4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่

2.5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

2.6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน หมายถึง ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวน ใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่มาใช้ในงานของตน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวน ความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ทำให้งานมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

3. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติหรือดำเนินงานตามสภาพจริงของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นำมาศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

4. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ครูคาดหวัง หรือมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะในเขตจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีอาณาเขตในพื้นที่ 7 อำเภอ คือ อำเภอหนองเรือ อำเภอภูเวียง อำเภอหนองนาคำ อำเภอชุมแพ อำเภอสีสมพุ อำเภอเวียงเก่า และอำเภอภูผาม่าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้ศึกษาได้ศึกษา
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักการบริหารการศึกษา
2. หลักการบริหารสถานศึกษา
3. การจัดการเรียนรู้
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์
5. การสอนเชิงคิดสร้างสรรค์
6. วิธีพัฒนาครู
7. โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม
8. การประเมินความต้องการจำเป็น PNI
9. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
10. บริบทของสถานศึกษา
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 11.1 งานวิจัยประเทศ
  - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา
มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้
วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2548) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง
กิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม
หวน พิณรุฬห์ (2548) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ
ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคม
ในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม

การเมือง และเศรษฐกิจเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

สุธรรม ธรรมทัศนายนท์ (2554) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคล และกลุ่มผู้บริหารเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของงานที่เกิดขึ้น รวมทั้ง การบริหารยังถือเป็นศาสตร์ที่มีวิทยาการสามารถเรียนรู้ได้ และเป็นทั้งศิลป์ที่มีลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติการประยุกต์ศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อมาใช้ในการบริหาร

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลหลายคน มาร่วมกันเพื่อพัฒนาคนในสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น คุณธรรม ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือในด้านสังคมการเมืองเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพต่อ สังคมและส่วนรวม

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ไว้ดังนี้

สมยศ นาวิการ (2544) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า เป็นวิชาชีพ เพราะนักวิชาชีพต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักการทั่วไป วิชาการบริหาร และโปรแกรมการฝึกอบรม ที่มีอยู่ชี้ให้เห็นว่าต้องมีหลักการบริหารที่ไว้วางใจได้ โดยประสบความสำเร็จในมาตรฐานของ ผลการปฏิบัติที่เป็นเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

พันทิพา มาลา (2546) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพออยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์กรต้องขยายงาน ด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเขตการเปลี่ยนแปลง และก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นมะคะวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อม ของสังคมในอนาคต

6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ เพื่อความสำเร็จของการบริหารพัฒนาขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอันมาก

7. การบริหารเป็นลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการ เป็นเครื่องมือซึ่งนักบริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการแนะนำที่เป็นเครื่องมือแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร

8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะในครอบครัวหรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด

9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กันไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ดังที่กล่าวกันว่า การเรียนกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกันนั้น การศึกษาวิชาบริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องบริหารงานอย่างเป็นระบบและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการมีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรง และเชื่อถือได้ การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงาน ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ นับว่า เรื่องของการบริหารจึงนับเป็นสิ่งสำคัญเพราะการบริหารหรือการจัดการมีบทบาทที่สำคัญต่อการทำงานของมนุษย์ให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องการจัดระบบการศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องในองค์การที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

บุญจันทร์ จันท์เจียม (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

อุบล เพียรพิทักษ์ (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงานในสถานศึกษาทุก ๆ ด้าน สำหรับรูปแบบและวิธีการในการบริหารงานแต่ละสถานศึกษาจะแตกต่างกันไปตามความรู้ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้บริหารแต่ละภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา

ประภาศิริ สุรพันธ์ (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งภารกิจและขอบข่ายงานในการบริหารสถานศึกษานั้น มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

มนทิพย์ ทรงกิติพิศาล (2552) ให้ความหมายของการบริหาร สถานศึกษา หมายถึง การจัดการส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ณัฐรญา พวงธรรม (2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียน เพื่อให้ได้ นักเรียนที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปในด้านการบริหารงานจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานแต่ละภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ศิริพงษ์ เคาภายน (2548) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้วการดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมาย จนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผล การศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

เสถียรภาพ พันธุ์โพธิ์โรจน์ (2543) ได้อธิบายความสำคัญของการบริหารองค์การว่า เป็นการดำเนินการเป็นกระบวนการลูกโซ่ตั้งแต่การวางนโยบาย กำหนดแผนงานอัตรากำลังคน การสรรหาเลือกคนดีมีความสามารถเข้ามาทำงานในอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสม การวางโครงสร้าง และกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้ทำงานเป็นการประเมินผล การปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่งการโยกย้าย การพัฒนาศักยภาพให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมีขวัญกำลังใจและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์กรโดยตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ 3 ประการ คือ 1. ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพย์สินขององค์กรมีใช้ค่าใช้ง่าย 2. ศักยภาพของมนุษย์พัฒนาได้ไม่มีที่สิ้นสุด 3. ทรัพยากรมนุษย์เป็นแหล่งสร้างเสริมและเพิ่มคุณค่าของผลผลิตและการบริการขององค์กร

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาด้วยวิธีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยความร่วมมือร่วมใจกันของคนในองค์กรนั้น ๆ รวมทั้งการวางโครงสร้างและกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ การฝึกอบรมให้คนทำงานได้ทำงานเป็นการประเมินผล การปฏิบัติงาน การพัฒนาศักยภาพให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องมีขวัญกำลังใจและมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในองค์กรโดยตระหนักถึงความสำคัญ ของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ได้กำหนดขอบข่ายงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติไว้ 6 งาน คือ 1) งานวิชาการ 2) งานบริหารบุคคล 3) งานบริหารกิจการนักเรียน 4) งานธุรการการเงิน 5) งานอาคารและสถานที่ และ 6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทและหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดทิศทางการบริหารไว้ในมาตรา 39 กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบการบริหารด้านวิชาการงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะที่เดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุขและระดับใดระดับหนึ่งอาจแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจสังคมเทคโนโลยีและความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา

ชวน พิณรุฬห์ (2529) ได้ให้ความหมายไว้ว่า งานบริหารสถานศึกษาโดยทั่วไป จำแนกออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1. การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียน การสอน ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียน การสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผลการวัดผล และการนิเทศการสอน เป็นต้น การบริหาร การศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนจะมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความสามารถ ความคิด และความเป็นคนดีได้ จะต้องมีการเรียนการสอนหรือจะต้องมีการบริหารงาน วิชาการ นั่นเอง การบริหารงานวิชาการจึงถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษาคงไม่ผิดนัก ในสถาบันการศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนต่าง ๆ จะมีฝ่ายวิชาการด้วย ซึ่งจะเรียกชื่อ ต่าง ๆ กันไป เช่น รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ เป็นต้น 2. การบริหารงานธุรการ เป็นการดำเนินงานที่ เกี่ยวกับการงานการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาล และงานบริการ ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งงานเหล่านี้เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการอย่างมาก เช่น งานวิชาการจะประสบ ความสำเร็จได้ต้องมีอาคารสถานที่ มีห้องเรียน มีห้องปฏิบัติการ มีโต๊ะเก้าอี้ มีสื่อการสอนต่าง ๆ มีงานบริการให้ความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นบทบาทของการบริหารงานธุรการ นั่นเอง การบริหารงานธุรการ จึงมีส่วนช่วยให้การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้อย่างมาก เช่นกัน บุคลากรที่ทำ หน้าที่ฝ่ายธุรการในมหาวิทยาลัยมักจะใช้ชื่อว่า รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร, รองคณบดีฝ่ายบริหาร (ถ้าใช้ “ฝ่ายธุรการ” น่าจะถูกต้องมากกว่า) ส่วนในโรงเรียนทั่ว ๆ ไป มักใช้ชื่อว่า ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายธุรการหรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายธุรการ เป็นต้น 3. การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินงานที่ เกี่ยวกับการบุคคล เริ่มตั้งแต่ การสรรหาบุคคลมาทำงานหรือมาเป็นครู การจัดบุคคลเข้าทำงาน การบำรุงรักษาและการสร้างเสริมกำลังใจในการทำงาน การพัฒนาบุคคล และการจัดบุคคลให้พ้นจาก งาน เป็นต้น การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่มีส่วนในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพอย่างมาก เช่นกัน

เพราะในการสรรหาบุคคลมาทำงาน ถ้าสรรหาบุคคลที่เป็นคนเก่งคนดีมาเป็นครู จัดครูเข้าสอนตาม
 ความรู้ความสามารถและความถนัดของเขา มีการพัฒนาครูให้เก่งให้เป็นคนดียิ่งขึ้นไป ย่อมจะสอน
 นักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ถือว่ามีส่วนในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ นั่นเอง ในมหาวิทยาลัย
 บางแห่งมักจะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคคล คือผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ ซึ่งขึ้นกับ
 รองอธิการฝ่ายบริหารในโรงเรียนต่าง ๆ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และผู้ช่วยฝ่ายธุรการจะร่วมกันบริหารงาน
 บุคคล เช่น การสรรหาบุคคลมาทำงาน การจัดบุคคลเข้าทำงาน การพิจารณาความดีความชอบ
 และการพัฒนาบุคคล เป็นต้น 4. การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียน
 เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับ
 สุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการต่าง ๆ เป็นต้น การบริหารกิจการนักเรียนถือว่าเป็น
 การพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดี คนเก่ง ได้อย่างมากเช่นกัน เช่น การปกครองให้เด็กมีระเบียบวินัย
 การจัดกิจกรรม กีฬา กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางวิชาการ การจัดบริการแนะแนว เหล่านี้
 ล้วนทำให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง ยิ่งขึ้น ในมหาวิทยาลัยจะมีบุคลากรที่ทำหน้าที่นี้โดยตรง คือ
 รองอธิการบดีฝ่ายนิสิต หรือรองอธิการบดีฝ่ายนักศึกษา ในโรงเรียนทั่วไปจะมี ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
 ฝ่ายปกครอง หรือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายปกครอง ถ้าหากจะเปลี่ยนมาใช้ “ฝ่ายกิจการนักเรียน”
 ก็น่าจะตรงกับการบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างยิ่ง 5. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
 เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ที่
 บ้านที่ชุมชน และเผยแพร่แก่คนรอบข้างคนในชุมชนด้วย การช่วยแก้ปัญหาในชุมชน การให้นักเรียน
 เข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่าง ๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน
 เป็นต้น การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนี้ จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้เช่นกัน
 เพราะการให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้านและในชุมชน จะมีคุณภาพดีกว่าการเรียนเพื่อรู้อย่างเดียว
 การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่าง ๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน หรือการให้นักเรียนเข้าไปเรียน
 หรือฝึกงานในชุมชนย่อมจะทำให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น แสดงว่า
 การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีส่วนพัฒนาคนให้มีคุณภาพด้วย เช่นกัน ส่วนบุคลากรที่
 ดำเนินงานด้านนี้ ย่อมมีหลายฝ่ายด้วยกัน ทั้งฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ และฝ่ายกิจการนักเรียน
 ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาอาศัย
 อำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้ “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา
 ขึ้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ

ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณีในเรื่องดังต่อไปนี้”

1. ด้านการบริหารวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกัน คือ
  - 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
  - 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
  - 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
  - 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
  - 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
  - 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
  - 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
  - 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
  - 1.9 การนิเทศการศึกษา
  - 1.10 การแนะแนว
  - 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
  - 1.12 การส่งเสริมชุมชนใหม่ความเข้มแข็งทางวิชาการ
  - 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
  - 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงาน สถานศึกษาประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
  - 1.15 การจัดทำ ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
  - 1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
  - 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่างด้วยกัน คือ
  - 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
  - 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
  - 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.11 การวางแผนพัสดุ

2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์

หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

2.14 การจัดหาพัสดุ

2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

2.17 การเบิกเงินจากคลัง

2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

2.19 การนำเงินส่งคลัง

2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่างด้วยกัน คือ

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

- 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอ
- พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากร
- ทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและ
- บุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่
- เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ 21 อย่างด้วยกัน คือ
- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน
องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (ท) การรายงาน
ผลการปฏิบัติงาน
- 4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ
นักเรียน

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้ค้ำึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขต
พื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตาม
ขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่
เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

3. ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา
4. ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา
5. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่
6. มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่
สถานศึกษาให้มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

7. เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

8. เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

โดยตรง

จากขอบข่ายและภาระหน้าที่ของการบริหารฝ่ายต่างๆ ในการบริหารสถานศึกษา
นับว่าการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญและจำเป็น ในการขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาครู เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
ตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การบริหาร
สถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบผลสำเร็จ มีขอบข่ายงานที่สำคัญอยู่ 4 ฝ่าย คือ
การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดผล มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญ และผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด ในการจัดการเรียนการสอน คือ ครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่จัดประสบการณ์ให้นักเรียน และการจัด ประสบการณ์นั้นครูควรคำนึงถึงบรรยากาศความเหมาะสมและวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคนในการ จัดการเรียนรู้ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการได้อธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ชวลิต ชุกก่าแพง (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เนื่องจาก หลักสูตรและการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถแยกจากกันได้ เพราะมีความสัมพันธ์และ เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ความสำเร็จของหลักสูตรต้องอาศัยการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียน การสอนหรือกิจกรรมการเรียนรู้และนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ ไว้ ดังนี้การสอน คือการจัดดำเนินการของผู้สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะทำ กิจกรรมที่อาศัยกระบวนการโยงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าว ผลการเรียนรู้อาจจะอยู่ในรูปความเข้าใจการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การประเมินผล ฯลฯ การจัดดำเนินการกิจกรรมของผู้สอนอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กันในยุคของการปฏิรูปการศึกษาเรียกว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการ เรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานของกระบวนการจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงกับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคิดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีมาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนและนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของ

ผู้เรียน และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมองและเน้น คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ใช้สื่อการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ ระบบสารสนเทศเครือข่ายการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้เกิด การเรียนรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษา ต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และนำผลที่ได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและพัฒนาทักษะจำเป็นต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเต็มตามศักยภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

2. ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้กำหนด หลักการในการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสมซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านความรู้ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ภารกิจว่าจะจัดการเรียนรู้อย่างไรผู้เรียนจึงจะเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนรู้อะไรและโครงสร้างของความรู้ประกอบด้วยข้อมูล ข้อเท็จจริง หลักการกฎเกณฑ์ไปจนถึงทฤษฎีอย่างมีลำดับขั้นตอนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีหลักในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ตลอดจนสาระให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย

2. ด้านคุณธรรม ควรพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ด้วยครูให้ความรักความเมตตาต่อศิษย์จะทำให้ผู้เรียนเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดพลังในการเรียนรู้กล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดควรเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่า เนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ที่นำมาใช้ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ทั่วไปที่ใช้ได้กับหลาย ๆ วิชา เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น นอกจากนี้ในการเรียนรู้แต่ละวิชา กิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้เฉพาะวิชา เช่น วิชาวิทยาศาสตร์จะใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4. การบูรณาการตามความเหมาะสมเนื่องจากการเรียนรู้สามารถเกิดได้ในทุกที่และทุกโอกาส ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน ในสภาพแวดล้อมและในธรรมชาติผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และบูรณาการเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองไว้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายครูผู้สอน จึงควรให้ความสำคัญ และสรรหากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ดีผู้เรียนควรได้มีส่วนร่วมในการออกแบบ กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับ พัฒนาการทางสมองและมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชาให้ผู้เรียน ค้นคว้าหรือ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ จริง โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้ให้หลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้โดยการจัดวิธีการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ให้พัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนรู้ควรเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าคิด แก้ปัญหา และ ปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ ให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้
2. จัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ควรให้ ความสำคัญของความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อวางรากฐานชีวิตให้เจริญงอกงามอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาการจัดการเรียนรู้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ครูผู้สอนจึงควรมีข้อมูลผู้เรียน เป็นรายบุคคลสำหรับใช้ในการวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้ เหมาะสม กับความแตกต่างของผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมอง การเชื่อมโยงวงจรสมอง พัฒนาการทางอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยใช้ประสบการณ์ตรงด้านร่างกายที่เป็นรูปธรรม ข้อเท็จจริงและทักษะด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในชีวิตจริงตามธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง

4. การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรม ได้รับความรู้ เกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นลักษณะนิสัยที่ดี

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนผล (2553) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า หลักการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1. ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้
2. กระบวนการเรียนรู้เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลักใช้วิธีสอนที่

หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ฉันท ชาติทอง (2553) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนเปลี่ยนจาก ผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ทำหน้าที่เรียน ด้วยตนเองและต้องเรียนรู้คุณค่าคุณธรรม และเป้าหมายของการเรียนแบ่งเป็นด้านปัญญามุ่งให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านอารมณ์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์เห็นคุณค่าและเข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ได้ อย่างถูกต้อง เหมาะสม ด้านสังคมมุ่งเน้นความรู้เพื่อเข้าใจสถานการณ์แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทางความคิด การกระทำ โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ หมายถึง หลักการจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริง ตระหนักคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัยเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำพาให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึง ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กระบวนการจัดการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการ สร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญเหตุการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการกระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการ เหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษา ทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้และ เข้าใจแนวคิด การจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดกับผู้เรียนแล้วนำมาจัดการเรียนรู้ที่ต่อการพัฒนา ของผู้เรียนตามหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. กระบวนการสร้างความรู้
3. กระบวนการคิด
4. กระบวนการทางสังคม
5. กระบวนการเผชิญ สถานการณ์และแก้ปัญหา
6. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
7. กระบวนการปฏิบัติ
8. กระบวนการจัดการ
9. กระบวนการวิจัย
10. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
11. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัยและอื่น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process) คือกระบวนการที่ผู้เรียนใช้ในการแสวงหาความรู้สร้างความเข้าใจ สร้างองค์ ความรู้และพัฒนาตนเองใหม่ความรู้ความสามารถและศักยภาพที่มุ่งหวังในหลักสูตร

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะ ทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

ของหลักสูตร ครูผู้สอนจึงควรคัดสรรเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

คำว่า “ความคิดสร้างสรรค์” ได้มีผู้ศึกษาและให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ผู้ศึกษาได้ศึกษาและรวบรวมไว้ ดังนี้

Torrance (1969) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้งที่นอกเหนือไปจากลำดับขั้นตอนการคิดอย่างปกติธรรมดา เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่จะคิดหลายแง่หลายมุมผสมผสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ถูกต้องสมบูรณ์

Guildford (1967) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองคิดได้กว้างไกลหลายเรื่องหลายทิศทางหรือเรียกว่าการคิดแบบอนैनกนัยที่มุ่งเน้นความสามารถในการผลิตความคิดทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพและเป็นกระบวนการนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมถึงการค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงอีกด้วย

กรมวิชาการ (2535) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบด้วย ความคล่องการคิด ความยืดหยุ่น และความคิดที่เป็นของตนเองโดยเฉพาะหรือความคิดริเริ่ม

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นการคิดที่แปลกใหม่ และหลากหลายแง่มุมไม่ซ้ำใคร และความคิดสร้างสรรค์ยังสามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ที่เหมาะสม

2. ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

จากการการศึกษาและรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

อารี รังสินันท์ (2527) ได้สรุปความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

ศศวรรณ รื่นเริง (2538) ได้สรุปความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนที่จะคิดสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นหากบุคคลมีความอดสาหะจนเกิดเป็นทักษะทางสติปัญญา

ประวีณา ชะลุย (2539) ได้สรุปความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศให้มีคุณภาพมีความสามารถในการแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของบุคคลทั้งต่อตนเองและสังคม ซึ่งความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่พัฒนาให้ดีขึ้นได้ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การสอนเชิงคิดสร้างสรรค์

รูปแบบการสอนการคิดสร้างสรรค์ (Synaptic Instructional Model) เป็นรูปแบบที่ จอยส์ และวิล (Joyce and Weil, 1966) พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดของกอร์ดอน (Gordon) ที่กล่าวว่า บุคคลทั่วไปมักยึดติดกับวิธีคิดแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ ของตน โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้การคิดของตนคับแคบและไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดเห็นที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิมได้ หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่เคยคิดมาก่อน หรือคิดโดยสมมติตัวเองเป็นคนอื่น และถ้ายังให้บุคคลจากหลายกลุ่มประสบการณ์มาช่วยกันแก้ปัญหาก็จะยิ่งได้วิธีการที่หลากหลายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้นรูปแบบนี้มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่ใหม่แตกต่างไปจากเดิม และสามารถนำความคิดใหม่นั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

1. ความหมายของการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ (Synaptic) ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภูวิภาดารวรรณ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ซินเนคติกส์ คือ เทคนิคเชื่อมโยงสัมพันธ์ โดยการเปรียบเทียบหรือเทคนิคอุปมาอุปไมย

นอกจากนั้น เสริมศรี ไชยสร กล่าวว่า Synectics เป็นวิธีการที่เน้นการพัฒนาความคล่องกับความแตกต่างทางภาษาและความคิดหลายวิธี

เฉลิมพล รัตนะโสภา (2554) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ซินเนคติกส์ หมายถึง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการเชื่อมโยงสิ่งที่แตกต่างกันหรือไม่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน โดยใช้การเปรียบเทียบเพื่อสร้างผลงานให้แปลกใหม่

ทิสนา แชมมณี (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แนวคิดของการสอนแบบซินเนคติกส์ กับความคิดสร้างสรรค์ ซินเนคติกส์เป็นแนวคิดที่ไปถูกคิดค้นขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยกลุ่มนักวิชาการที่ เรียกว่า กลุ่มซินเนคติกส์ ซึ่งมีศาสตราจารย์ วิลเลียม เจเจ การ์ดอน (William J.J. Gordon) จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นผู้นำกลุ่มและได้เสนอรายงานผลการศึกษาวิจัยนี้ไว้ในหนังสือชื่อ SYNECTICS: The Development of Creative Capacity (1961) ซึ่งทำขึ้นเพื่อใช้พัฒนา “กลุ่ม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity Groups) ในองค์กรอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนให้ทำงานร่วมกันเพื่อหน้าที่ที่ประหนึ่ง นักแก้ปัญหาหรือนักพัฒนาผลผลิตและอีกไม่กี่ปีต่อมา การ์ดอน ได้ปรับปรุงพัฒนาซินเนคติกส์ให้ใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนักเรียน โดยจะใช้การ เปรียบเทียบหรืออุปมาเป็นสำคัญ นักเรียนจะเกิดความสนุกสนานกับความ คิดเปรียบเทียบเกิดผ่อง คลายจนสามารถนำการอุปมาเปรียบเทียบเหล่านั้นมาใช้แก้ไขปัญหา หรือสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ

สรุปได้ว่า การสอนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการเชื่อมโยงสิ่งที่แตกต่างกันหรือไม่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน เป็นเทคนิคการสอนหรือการฝึกฝนเพื่อพัฒนาบุคคลให้สามารถแก้ปัญหาและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นสามารถคิดได้หลายวิธีโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์จากสิ่งที่แตกต่างให้สามารถพัฒนาหรือสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่

2. ความสำคัญของการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ (Synaptic) ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

Joyce and Weil (1992) ได้สรุปความสำคัญของการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ซินเนคติกส์เป็นวิธีสอนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง ซึ่งการ์ดอน และผู้ช่วยของเขา มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นอยู่เสมอ และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์
2. กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งลึกลับซับซ้อน แต่สามารถอธิบายและฝึกฝนคนให้มีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น
3. การคิดสร้างสรรค์ที่เกิดในศาสตร์วิชาการสาขาต่าง ๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปะ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ศาสตร์เหล่านี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดสร้างสรรค์ทั้งนั้น
4. การคิดสร้างสรรค์ของคนคนเดียวหรือกลุ่มคนมีลักษณะใกล้เคียงกันมาก ทั้งกระบวนการคิดและผลงานที่ได้ แนวการสอนแบบซินเนคติกส์

ทิสนา แชมมณี (2547) ได้สรุปความสำคัญของการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำเสร็จแล้วให้เก็บผลไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรง (Direct Analogy) เป็นขั้นที่ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหา หรืองานที่ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอ คำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลายๆ คู่ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคล หรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบ ผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (Compressed Conflict) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำคำที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟ เย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนินม ฯ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง เป็นขั้นที่ผู้เรียนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ เพื่อทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์ มากขึ้น

สรุปได้ว่า การสอนเชิงคิดสร้างสรรค์สามารถเกิดขึ้นอยู่เสมอ และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ และกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่สิ่งลึกลับซับซ้อน แต่สามารถอธิบายและฝึกฝนให้บุคคลให้มีระดับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นเป็นรูปแบบการสอนที่น่าสนใจ และเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดีและไม่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาความรู้ แต่กลับช่วยส่งเสริมและทำให้โลกของเนื้อหาชีวิตนักเรียนมีความคิดเป็นอิสระ และสามารถพัฒนาจินตนาการหยั่งรู้ของตนเองไปสู่กิจกรรมประจำวันได้

3. ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ (Synaptic)

จอยส์ และวีล (Joyce and Weil, 1966) ได้เสนอขั้นตอนการสอนความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียนทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำเสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง เช่น ลูกบอลกับมะนาว เหมือนหรือต่างกันอย่างไร คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอ คำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่ และจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของผู้สอนให้ ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่อง ชักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง เช่น ไฟเย็น น้ำผึ้งขม มัจจุราชสีน้ำผึ้ง เชือดนึ้ม ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบาย ความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้ เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ทิตนา แคมมณี (2547) ได้เสนอขั้นตอนการสอนความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ เมื่อผู้เรียนทำงานนั้น ๆ เสร็จแล้วให้ เก็บผลงานนั้นไว้ก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (Direct Analogy) ผู้สอนเสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา

ขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (Compress Conflict) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำ คำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่

ขั้นที่ 5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบาย ความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ขั้นที่ 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้ เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวน ใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

ประสาธ อิศรปรีดา (2532) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์

ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเอาตัวไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy)

ขั้นที่ 2 การเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy)

ขั้นที่ 3 การเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน (Compressed

Conflict)

ขั้นที่ 4 การเปรียบเทียบโดยใช้ความเพ้อฝัน (Fantasy Analogy)

ขั้นที่ 5 การเปรียบเทียบจากสัญลักษณ์ (Symbolic Analogy)

ชูสิทธิ์ ถิ่นาค (2558) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์

ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการบรรยายสถานการณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นการเปรียบเทียบทางตรง

ขั้นที่ 3 ขั้นการเปรียบเทียบกับตนเอง

ขั้นที่ 4 ขั้นการหาคู่ที่มีความขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 5 ขั้นคิดหาการเปรียบเทียบทางตรง

ขั้นที่ 6 ขั้นการตรวจสอบปัญหาและใช้กระบวนการจินตนาการไปช่วย

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้เชิงมนทัศน์ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ความเหมือน ความต่าง ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้จึงทำได้ แนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่จำกัดเพียงวิธีการที่ผู้สอนกำหนดให้เท่านั้น จึงเป็นแนวทางช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ขึ้น

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักวิชาการมาสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ ปรากฏดังตาราง 1

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบ	Joyce and Weil (1966)	ทิตนา แฉมมณี (2547)	ประสาธา อิศรปริดา (2532)	ชูลีรัตน์ ล้าเนา (2558)	จำนวน	ร้อยละ
1. ขั้นนำ ผู้สอนเตรียมและรวบรวม งานที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ	√	√	-	√	3	75
2. ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	√	√	√	√	4	100
3. ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	√	√	√	-	3	75
4. ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	√	√	-	-	2	50
5. ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	√	√	√	√	4	100
6. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	√	√	-	-	2	50
7. ขั้นการเอาตัวไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy)	-	-	√	-	1	25
8. ขั้นการเปรียบเทียบโดยใช้ความพ้องผืน	-	-	√	-	1	25
9. ขั้นการเปรียบเทียบจากสัญลักษณ์	-	-	√	-	1	25
10. ขั้นการเปรียบเทียบกับตนเอง	-	-	-	√	1	25
11. ขั้นคิดหาการเปรียบเทียบทางตรง	-	-	-	√	1	25
12. ขั้นการตรวจสอบปัญหาและใช้กระบวนการซินเนคติกส์ไปช่วย	-	-	-	√	1	25

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ จากนักวิชาการ จำนวน 4 คน ได้แก่ Joyce and Weil (1966) ทิตนา แฉมมณี (2547) ประสาธา อิศรปริดา (2532) และชูลีรัตน์ ล้าเนา (2558) ได้องค์ประกอบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ 6 องค์ประกอบ คือ 1. ขั้นนำ 2. ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 3. ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4. ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่

ขัดแย้ง 5. ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง 6. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน
ทั้งนี้พิจารณาเลือกองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ ร้อยละ 50 ขึ้นไป องค์ประกอบของขั้นตอนการจัดการ
เรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์มีความหมายและตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เชิงมีโนทัศน์
ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง
ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้จึงทำให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่จำกัด
เพียงวิธีการที่ผู้สอนกำหนดให้เท่านั้น จึงเป็นแนวทางช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาอย่าง
สมบูรณ์ขึ้น

1. ชี้นำ

ความหมายของชี้นำ

Joyce and Weil (1966) ชี้นำ หมายถึง การที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง
ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ เช่น ให้เขียน บรรยาย เล่า ทำ แสดง วาดภาพ สร้าง ปั้น เป็นต้น ผู้เรียน
ทำงานนั้น ๆ ตามปกติที่เคยทำ เสร็จแล้วให้เก็บผลงานไว้ก่อน

ทิสนา แคมมณี (2547) ชี้นำ หมายถึง ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานต่าง ๆ
เมื่อผู้เรียนทำงานนั้น ๆ เสร็จแล้วให้เก็บผลงานนั้นไว้ก่อน

สรุปได้ว่า ชี้นำ หมายถึง ชั้นของการสอนที่ผู้สอนให้นักเรียนทำงานนั้น ๆ
ตามที่ต้องการ เมื่อทำเสร็จแล้วให้เก็บผลงานนั้นไว้ก่อน

ความสำคัญของชี้นำ

สมพงษ์ สิงหะพล (2530) ชี้นำ มีความสำคัญในการบรรยายบทเรียน
โดยผู้สอนทบทวนมอบหมายงานต่าง ๆ จากชั่วโมงที่แล้ว และนำเข้าสู่บทเรียน

สุวิทย์ มูลคำ (2545) ชี้นำ มีความสำคัญในการบรรยายสถานการณ์ปัจจุบัน
หรือหัวข้อที่น่าสนใจ หรือที่ผู้เรียนสนใจหรือข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ชี้นำ มีความสำคัญสำหรับครูในจัดกิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อให้ครูได้ทบทวนงานจากชั่วโมงที่แล้ว หรือบรรยายสถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนเพื่อ
นำเข้าสู่บทเรียน

วิธีการ/ขั้นตอนของชี้นำ

สมิท และราแกน (Smith and Ragan, 1999) ได้เสนอขั้นตอนการนำเข้าสู่
บทเรียนไว้ ดังนี้

1. ชี้นำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริม
ความสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ ซึ่งเก็บไว้ใน

ความจำระยะยาวนำกลับมาสู่ความจำทำงานเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนรู้เรื่องใหม่ เหตุการณ์ การเรียนการสอนในขั้นนี้ ประกอบด้วย

1.1 การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้ อยากรู้เห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว ผู้สอนอาจใช้การสาธิต การนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียนเป็นการดึงความสนใจของผู้เรียน

1.2 การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมหรือ การกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตั้ง จุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนในการเรียนรู้ในครั้งนั้น ๆ

1.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียน เห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน เพื่อให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ซึ่งทำได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

เสริมศรี ลักษณะศิริ (2540) การนำเข้าสู่บทเรียนอาจทำได้ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไข่ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น
2. ให้นักเรียนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียน
3. สนทนาซักถามแล้วเชื่อมโยงไปยังเรื่องที่จะสอน
4. ร้องเพลง หรือเล่นละคร หรือการแสดงบทบาทสมมติ
5. ตั้งปัญหา ทายปัญหา
6. ทบทวนบทเรียนเดิมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่
7. เล่านิทาน เล่าเรื่องราว เล่าเหตุการณ์ต่างๆ
8. สาธิต ทดลอง เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน เช่น ครูอาจเรียกเด็กหลายคน

คนออกมาสาธิตการไหว้แบบต่าง ๆ การทำความเคารพ เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับการสอนเรื่องวิธีทำความเคารพ เป็นต้น

จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ (2544) ได้เสนอวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนไว้หลายวิธี ดังนี้

1. โดยการใช้อุปกรณ์ เช่น ภาพ หุ่นจำลอง วีดิทัศน์ วิชชุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น
2. โดยการร้องเพลง ครูอาจจะนำเพลงที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนมาร้องให้นักเรียนฟัง หรือให้นักเรียนช่วยกันร้อง
3. โดยการเล่านิทาน เล่าเรื่อง หรือเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้สัมพันธ์ หรือสอดคล้องกับบทเรียนที่ครูกำลังจะสอน

4. โดยการซักถาม เช่น ซักถามเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมาแล้ว หรือซักถามเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักเรียนแล้วโยงไปสู่เรื่องที่ครูจะสอน
5. โดยการตั้งปัญหา หรือทายปัญหา
6. โดยให้นักเรียนแสดง เช่น แสดงบทบาทสมมติ
- สรุปได้ว่า ชั้นนำมีวิธีการ ดังนี้
1. การตั้งคำถามที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
  2. ครูแจ้งจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทราบ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเรียนในวิชานั้น ๆ
  3. ครูสาธิตและทดลอง โดยการใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน
  4. ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุย สนทนา การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรง
- ความหมายชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรง
- อารี รังสินันท์ (2527) ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรง หมายถึง การเปรียบเทียบทางตรงเป็นลักษณะที่เป็นจริง ทั้งความรู้และเทคโนโลยีในสิ่งที่กำลังพิจารณา เช่น กำลัง คิดสร้างท่อน้ำใต้ดิน เผอิญสังเกตเห็นหนอนกำลังขุดรูเป็นเส้นทางยาวคล้าย ๆ กับท่อน้ำ จึงเกิดความคิดว่าน่าจะสร้างเครื่องมือขุดดินให้มีลักษณะคล้ายกับการเจาะรูของหนอน ดังกล่าว
- ประสาธ อิศรปริดา (2532) ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (Direct Analogy) หมายถึง การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณารวมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เช่น นักวิทยาศาสตร์พิจารณาการบินของนก แล้วนำมาออกแบบสร้างเครื่องบินได้
- สรุปได้ว่า ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง หมายถึง การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาความเป็นไปของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ
- ความสำคัญของชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรง
- อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546) ความสำคัญของชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรง การเปรียบเทียบชนิดนี้ช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียนในแนวทาง

และความคิดใหม่ ๆ เช่นเปรียบเทียบการเขียนจดหมายกับนอน การเขียนจดหมายกับรถไฟ การเขียนจดหมายกับเมฆ เป็นต้น

ทศนา แชมมณี (2552) ความสำคัญของชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรง มีความสำคัญสำหรับครูผู้สอนในการเลือกคำมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กันกับเนื้อหาหรืองานที่ผู้เรียนทำในชั้นที่ 1 และผู้สอนควรเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่สรุปได้ว่า ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง/เปรียบเทียบแบบตรงมีความสำคัญสำหรับครูผู้สอนในการเลือกคำมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กันกับเนื้อหาและการเปรียบเทียบชนิดนี้ช่วยให้นักเรียนมองเห็นบทเรียนในแนวทางและความคิดใหม่ ๆ

3. ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ความหมายชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ทศนา แชมมณี (2547) ได้ให้ความหมาย ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (Personal Analogy) ไว้ว่า ผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา

ประสาท อิศรปริดา (2532) ได้ให้ความหมาย ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ หมายถึง การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร

สรุปได้ว่า ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ หมายถึง การเปรียบเทียบตนเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา โดยผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมาเช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้าจะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

ความสำคัญของการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ
สุวิทย์ มูลคำ (2545) การสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของมีความสำคัญในการเปรียบเทียบจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดแปลกใหม่ และสร้างสรรค์ขึ้นได้บุคคลอาจเอาความรู้สึกตนเองไปใส่ในสิ่งที่สมมติและบรรยายความรู้สึกออกมาได้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546) การสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของมีความสำคัญ คือ ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน มองเห็นบทเรียนเป็นสิ่งไม่ไกลจากตัว มองเห็นแนวในการคิดสร้างสรรค์จากฐานความคิดของตัวเอง และฐานความคิดจากสิ่งที่ให้เปรียบเทียบ ตัวอย่างการเปรียบเทียบแบบบุคคล เช่น สมมติให้นักเรียนเป็นรถไฟ เป็นนอน หรือเป็นเมฆ แล้วรู้สึกอย่างไร

สรุปได้ว่า การสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ มีความสำคัญช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน มองเห็นบทเรียนเป็นสิ่งที่ไมไกลจากตัว มองเห็นแนวในการคิดสร้างสรรค์จากฐานความคิดของตนเอง และฐานความคิดจากสิ่งที่ให้เปรียบเทียบจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดแปลกใหม่ และความสามารถสร้างสรรค์ขึ้นได้

4. ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ความหมายขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

Joyce and Weil (1966) ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง

ทิตนา แชมมณี (2547) ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง (Compress Conflict) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่

ความสำคัญของขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546) ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้งมีความสำคัญคือช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดอย่างเต็มที่ ในการที่จะนำคำเพื่อมาเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอน ดังนั้นผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง มีความสำคัญคือช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิดอย่างเต็มที่ในการที่จะนำคำเพื่อมาเปรียบเทียบในแต่ละขั้นตอน ดังนั้นผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

5. ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ความหมายขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

Joyce and Weil (1966) ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ทิตนา แชมมณี (2547) ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

สรุปได้ว่า ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

ความสำคัญของขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ทิตนา แคมมณี (2547) ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง มีความสำคัญโดยผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

สรุปได้ว่า ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง มีความสำคัญ ความสำคัญที่ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

6. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

ความหมาย ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

Joyce and Weil (1966) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน หมายถึง ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ทิตนา แคมมณี (2547) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน หมายถึง ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

สรุปได้ว่า การนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน หมายถึง ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่มาใช้ในงานของตน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ทำให้งานมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ความสำคัญขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

ทิตนา แคมมณี (2552) ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิมในขั้นที่ 1 ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานของตนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

สรุปได้ว่า การนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน มีความสำคัญในการนำชิ้นงานออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่จากกิจกรรมขั้นที่ 5 มาใช้ในงานของตน ทำให้งานชิ้นใหม่มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

วิธีพัฒนาครู

ได้มีนักวิชาการได้อธิบาย ไว้ดังนี้

ดนัย เทียนพุฒ (2537) การพัฒนาครู มีวิธีการดังนี้

1. เทคนิคการฝึกอบรม

เทคนิคการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านความรู้-ความคิด ทักษะ และทักษะ เพื่อให้การฝึกอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เทคนิคการฝึกอบรมที่สำคัญ ๆ ได้แก่

- 1.1 การบรรยาย (Lecture) เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาที่เตรียมไว้แล้ว ให้แก่ผู้เข้าอบรมโดยวิธีการ “พูด” ของวิทยากร
- 1.2 การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) เป็นการสนทนาระหว่าง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3-6 คน ในหัวข้อที่ได้กำหนดไว้
- 1.3 การบรรยายเป็นชุด (Symposium) เป็นการบรรยายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ที่มีความสนใจในหัวข้อเรื่อง จำนวนหลาย ๆ คน ในแง่มุมต่าง ๆ กัน โดยไม่มีลักษณะเป็นการ สนทนาระหว่างผู้บรรยาย
- 1.4 การสาธิต (Demonstration) คือ การที่วิทยากรกระทำให้ผู้เข้าอบรมดู เป็นตัวอย่างถึงกระบวนการ หรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 1.5 การอภิปรายกลุ่มย่อย (Group Discussion) เป็นการแบ่งผู้เข้าอบรม ออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อที่จะอภิปรายกันในหัวข้อ และเวลาที่กำหนดไว้ให้ โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมี จนได้ผลสรุปจากกลุ่ม
- 1.6 การประชุมกลุ่ม (Syndicate) เป็นการประชุมอภิปรายเช่นเดียวกับกลุ่ม ย่อยแต่จะเน้นให้มีการจัดกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีประสบการณ์ต่าง ๆ กัน โดยไม่ใช่แค่ อภิปรายความรู้ ประสบการณ์กันเท่านั้น ยังให้มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และมีวิทยากรประจำกลุ่ม คอยให้คำปรึกษา ช่วยเหลือเมื่อจำเป็น และจัดทำรายงานเพื่ออภิปรายอีกครั้งหนึ่ง
- 1.7 กรณีศึกษา (Case Study) การเสนอเหตุการณ์ซึ่งรวบรวมหรือจำลองมา จากเหตุการณ์จริงให้ผู้อบรมได้พิจารณา วิเคราะห์ อภิปราย ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจ
- 1.8 การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การแสดงบทบาทสถานการณ์ เหมือนในชีวิตจริง โดยจะมีการสังเกต การประเมิน การอภิปรายในภายหลัง วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เข้าอบรม ได้รู้จักสังเกต ทำความเข้าใจ มดลองวิธีคิด และทักษะทางด้านที่เกี่ยวข้องกับงาน

1.9 In-Basket Technique เป็นการฝึกการตัดสินใจตามสถานการณ์ที่ถูกต้อง จำลองขึ้นโดยจะใช้ตัวอย่างที่เป็นเอกสารที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเอกสารจริง ระดับความยาก-ง่าย แตกต่างกัน ให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้ใช้ในการฝึกปฏิบัติ

1.10 Buzz Group เป็นการแบ่งกลุ่มผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มอาจจะอภิปรายในหัวข้อเดียวกัน หรือต่างกันได้ เหมาะกับการอภิปรายที่ไม่ใช้เวลา มากนัก

1.11 การฝึกปฏิบัติ (Practical Exercise) คือการให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือ ปฏิบัติทดลองกระทำด้วยตนเอง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้แก้ไขข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ต่อไป

1.12 เกม คือ การให้ผู้เข้าฝึกอบรมลงมือทำ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้ในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.13 บทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Instruction) การให้ผู้เข้าอบรมได้ เรียนรู้จากบทเรียนที่ได้รับ และจะมีการทดสอบในแต่ละช่วงของบทเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบ ความเข้าใจของผู้เข้าอบรม

2. เทคนิคการสอนแนะนำงาน

เทคนิคการสอนแนะนำงาน หรือ การสอนงาน เป็นการเรียนรู้วิธีการทำงาน ของหัวหน้างาน หรือผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ได้รับคำแนะนำ ซึ่งจุดบกพร่อง จุดเด่น ที่จะสามารถนำไป ปรับปรุงแก้ไขได้ในทันที โดยส่วนใหญ่แล้วการสอนงานจะเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว เป็นวิธีที่ได้ผล มากที่สุด

3. เทคนิคการฝึกอบรมในงาน (On The Job Training : OJT)

สำหรับเทคนิคการฝึกอบรมในงาน จะเป็นการให้บุคลากรได้ฝึกฝนในงานที่ ได้รับมอบหมายโดยการลงมือทำจริง ๆ ในสถานที่ทำงานจริง

4. เทคนิคการสับเปลี่ยนหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เป็นการหมุนเวียน เพื่อเรียนรู้งาน ถือได้ว่าเป็นระบบหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร ให้ได้มีความรู้ความสามารถใน หลากหลายหน้าที่ และช่วยให้เกิดผลในระยะยาวต่อการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของ บุคลากรอีกด้วย

สุจิตร์ ธนพันธ์ (2548) วิธีในการพัฒนาครู ทั้งหมด 4 วิธี ได้แก่

1. การฝึกอบรม (Training) เป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อใช้ปฏิบัติงานในปัจจุบัน
2. การศึกษา (Education) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้สำหรับงาน ในอนาคต
3. การพัฒนา (Development) เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาทั้งคนและงานในอนาคต

4. การเรียนรู้ (learning) เป็นกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ โดยผ่านประสบการณ์ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลกรอย่างถาวร

จิระประภา อัครบวร (2554) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูแบบองค์รวม ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการ ช่วยทำให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ มีทั้งหมด 7 มิติ ได้แก่

1. การพัฒนาด้านปัญญา (Intellectual Development) ปัญญาเป็น ความสามารถในการคิด ตั้งคำถาม และการประเมิน เพื่อที่จะนำมาซึ่งองค์ความรู้ สามารถประมวลใช้ ข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต หรือจากสิ่งที่พบเจอ การพัฒนาด้านปัญญาจึงเป็นที่นิยมมากที่สุด โดยมีรูปแบบเช่น การฝึกอบรม การศึกษาเพิ่มเติม และวิธีที่ได้ผลที่สุดคือ การได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติจริง

2. การพัฒนาด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Development) เป็นการพัฒนา ตนเองโดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบางหน่วยงานอาจจะให้บุคลากรเข้าร่วม กิจกรรมการฝึกสมาธิ เพื่อให้เกิดความสงบในจิตใจ อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะเมื่อมีสติก็จะทำงานผิดพลาดน้อย ทำงานได้เร็วขึ้น

3. การพัฒนาด้านร่างกาย (Physical Development) การพัฒนาด้านร่างกาย เป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ที่แต่ละบุคคลจะต้องพัฒนาและดูแลตนเอง เนื่องจากว่าในบางครั้งปัญหา ด้านสุขภาพมักจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงาน

4. การพัฒนาด้านสังคม (Social Development) ปัจจุบันหลาย ๆ หน่วยงาน ส่งบุคลากรเข้าไปอบรมด้านบุคลิกภาพ การเข้าสังคม เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการติดต่อสื่อสาร การปฏิบัติงาน หลาย ๆ คนอาจจะมองว่าเรื่องเหล่านี้อาจไม่ได้สำคัญ หรือไม่สำคัญเลย แต่เรื่องนี้จะส่งผลต่อการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในสังคมไทย ซึ่งมีสัมพันธภาพที่ดี มีเครือข่าย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของงาน

5. การพัฒนาด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic Development) การพัฒนาด้าน สุนทรียศาสตร์จะเป็นการสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วม หรือมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมเชิงศิลปะ เพื่อช่วยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดความสมดุลในอารมณ์ และมีความสนใจที่ หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

6. การพัฒนาด้านอาชีพ (Career Development) การพัฒนาด้านอาชีพเป็น ความสามารถในการเลือกอาชีพ พัฒนาแผนกลยุทธ์ในอาชีพ การปรับตัวให้สอดคล้องกับความท้าทาย ของอาชีพในแต่ละช่วง การเติบโตในอาชีพที่ตนเองเลือก การรักษาสมดุลของอาชีพกับส่วนอื่น ๆ ในชีวิตได้อย่างสัมพันธ์กัน

7. การพัฒนาด้านอารมณ์ (Emotion Development) การวางแผนพัฒนาด้าน อารมณ์เป็นการพัฒนาเพื่อมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การแสดงออกของอารมณ์ได้อย่าง

เหมาะสม ซึ่งบุคลากรจะต้องยอมรับและตระหนักในปัญหาของตัวเองในด้านนี้ เมื่อเกิดความตระหนักแล้วอาจจะใช้แนวทางการรับคำปรึกษา (Counseling) ในกระบวนการนี้จะเน้นการใช้คำถาม (Questioning) และการสะท้อนกลับ (Reflection) จนบุคลากรเกิดการพัฒนาอารมณ์ จนมีการแสดงออกที่ส่งเสริมการทำงานที่ดี ส่วนการโค้ช (Coaching) เป็นการโค้ชเพื่อให้ทำงาน และสามารถปรับตัวกับการทำงานได้

สมชาติ กิจยรรยง (2556) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาครู ดังนี้

1. การให้การศึกษา และส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง
  - 1.1 บทเรียนสำเร็จรูป
  - 1.2 การศึกษาทางไกล
  - 1.3 การจัดทำวารสารวิชาการในสาขาอาชีพ
  - 1.4 ศึกษาจากเอกสาร คู่มือการทำงาน
  - 1.5 ศึกษาจากสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ
  - 1.6 ให้การศึกษาเพิ่มเติมระยะสั้น-ระยะยาว
  - 1.7 ส่งเอกสารให้สรุปรายงานเสนอ
  - 1.8 การมอบหมายให้วิพากษ์วิจารณ์หนังสือ
2. การให้การฝึกอบรม และการพัฒนา
  - 2.1 จัดโครงการอบรมภายใน
  - 2.2 จัดส่งอบรมสถาบันภายนอก
  - 2.3 วางแผนโครงการฝึกอบรมประจำปี
  - 2.4 วางแผนฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรตามความจำเป็น หรือทุกระดับ
  - 2.5 พัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนงาน และเทคโนโลยี
  - 2.6 ใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสาน และการพัฒนาบุคลากรสมัยใหม่
  - 2.7 ใช้หลักสูตรอบรมในการประเมินผลงาน และการเลื่อนขั้นหรือโยกย้าย
  - 2.8 สร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรม และพัฒนา
3. การพัฒนาในงาน
  - 3.1 การให้รักษาราชการแทน
  - 3.2 การให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ
  - 3.3 การให้ความร่วมมือขณะทำงาน
  - 3.4 การจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรม
  - 3.5 การให้คำปรึกษาหารือ
  - 3.6 การให้ออกไปสังเกตการณ์

- 3.7 การมีเพื่อนที่มีประสบการณ์ร่วม
- 3.8 การเป็นตัวอย่างที่ดี
- 3.9 การเสนอแนะให้นำไปประยุกต์ใช้
- 3.10 การดูงานในหน่วยงาน/นอกหน่วยงาน
- 3.11 การสับเปลี่ยน หมุนเวียนงาน
- 3.12 การสอนงาน แนะนำงาน
- 3.13 การฝึกอบรมในงาน (OJT)
- 3.14 การมอบหมายงาน
- 3.15 ขยายปริมาณงาน ที่สัมพันธ์กับงานเดิม

โชติชวัล พุกิกกาญจน์ (2559) กล่าวว่า การพัฒนาครู แบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ

1. การศึกษา คือ การพัฒนาเพื่อการดำเนินชีวิต และเตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน ซึ่งสามารถแบ่งได้ 5 วิธี ดังนี้
  - 1.1 การศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษาประเภทนี้จะมุ่งเน้นพัฒนาความรู้ความสามารถตามหลักสูตร โดยมีการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีกฎระเบียบและระยะเวลาที่แน่นอน
  - 1.2 การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) จะเปิดโอกาสให้เข้าศึกษาแบบไม่จำกัดอายุ และยืดหยุ่นในเรื่องของหลักสูตร เวลาเรียน ศักยภาพเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ หรืออาจเรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่
  - 1.3 การศึกษาระยะสั้น (Short-term Education) จะเป็นการศึกษาที่เน้นพัฒนาความรู้ความสามารถและนำไปประโยชน์ไปใช้ในระยะเวลาอันใกล้ มีหลักสูตรและระยะเวลาที่กระชับ ตั้งแต่ 3 เดือนถึง 1 ปี
  - 1.4 การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) มุ่งเน้นการศึกษาด้วยตนเองเป็นหลัก ตามความสนใจของแต่ละบุคคล โดยไม่มีกฎระเบียบในเรื่องของเวลา สถานที่ และค่าใช้จ่าย
  - 1.5 การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) คือการศึกษาตลอดทั้งชีวิตของมนุษย์ โดยอาจรวมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาระยะสั้น และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การฝึกอบรม คือ การพัฒนาบุคลากรเพื่อการทำงาน โดยวิธีที่นิยมใช้ ได้แก่
  - 2.1 การบรรยาย (Lecture) การฝึกอบรมด้วยวิธีนี้เป็นการสื่อสารแบบทางเดียวจากวิทยากรสู่ผู้ฟัง โดยอาจจะเปิดโอกาสให้ถามได้ตามความเหมาะสม การฝึกอบรมวิธีนี้ควรใช้ในหัวข้อที่ไม่เน้นการปฏิบัติ จึงเหมาะกับกลุ่มผู้เข้าอบรมจำนวนมากและมีเวลาที่จำกัด

2.2 การปฐมนิเทศ (Orientation) การฝึกอบรมวิธีนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้นขององค์กรกับบุคลากรใหม่ เพื่อให้บุคลากรได้เกิดการเตรียมความพร้อม และปรับตัวให้ปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น

2.3 การสาธิต (Demonstration) เป็นการสร้างความเข้าใจด้วยการ แสดงให้เห็นวิธีปฏิบัติจริง และจำเป็นที่จะต้องให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทดลองปฏิบัติจริงจนสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างเชี่ยวชาญ

2.4 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Training) คือ การฝึกอบรม ที่ใช้การบรรยายสาระความรู้ พร้อมกับให้ผู้เข้าอบรมได้ผลิตผลงานหลังจากการบรรยายเสร็จสิ้น จึงเป็นวิธีที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติจริง พร้อมเสริมสร้างทักษะ การทำงานเป็นทีม

2.5 การระดมสมอง (Brainstorming) คือ การกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยปราศจากการวิพากษ์วิจารณ์ จึงเหมาะสำหรับการฝึก ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข หรือหาทางออกให้กับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.6 การอภิปราย (Discussion) คือ การกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ประกอบกับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วหาข้อสรุป หรือข้อเสนอแนะ หรือทางออกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การฝึกวิธีนี้ผู้เข้าอบรมจะได้ฝึกใช้ ความคิดเชิงวิพากษ์ พร้อมทั้งสร้างเสริมประสบการณ์การทำงานเป็นทีม

2.7 การใช้กรณีศึกษา (Case Study) คือ การนำประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มาเรียนรู้ร่วมกัน โดยการวิเคราะห์ SWOT เหมาะสำหรับการฝึกทักษะการคิดเชิงประยุกต์ และบูรณาการ

2.8 การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน (On the Job Training ; OJT) คือ การที่ผู้บังคับบัญชาฝึกผู้ใต้บังคับบัญชาไปพร้อมกับการปฏิบัติจริง เพื่อเน้นทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

2.9 การศึกษาดูงาน (Observation) คือ การศึกษาดูงานจากสถานปฏิบัติจริง เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกสถานที่ ให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เข้ารับการอบรม เมื่อศึกษาดูงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จะนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2.10 การฝึกอบรมเพื่อสุขภาพ (Health Training) เป็นการฝึกอบรมในเรื่อง การออกกำลังกายอย่างถูกต้อง เพื่อลดปัญหาหรือผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของบุคลากร

3. การสนับสนุน มี 4 วิธี ได้แก่

3.1 การฝึกสอน (Coaching) คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมือนจริง และสอนวิธีปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยจะมีการกำหนดระยะเวลา การฝึกสอนนี้จะเน้นฝึกทักษะ รวมถึงช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข และขัดเกลาในภาระงานที่เฉพาะเจาะจง จนบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

3.2 ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) คือ การที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีประสบการณ์ให้คำแนะนำ สนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจอย่างต่อเนื่องกับบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทัศนคติ ซึ่งจะส่งผลให้พนักงานสามารถปรับตัวเข้ากับองค์กรได้มากขึ้น

3.3 การให้คำปรึกษา (Counseling) คือ การที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีประสบการณ์ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรที่เข้ามาขอคำแนะนำ โดยวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในปัจจุบันให้ดีขึ้น

3.4 การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) คือ การสลับสับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งงาน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการประสานงานที่ดีขึ้น เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจในตำแหน่งอื่นๆมาก่อน และวิธีนี้ยังช่วยไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงานที่ซ้ำกันทุกวัน

Nadler and Wiggs (1989) การพัฒนาครูเป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น มีวิธีในการพัฒนา 3 วิธี

1. การฝึกอบรม (Training) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้สำหรับงานปัจจุบัน มุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ทันที หรือมีพฤติกรรมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการขององค์กร การฝึกอบรมมีความเสี่ยงอยู่บ้าง ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่อาจทำงานได้ตามความมุ่งหวังขององค์กร อาจเป็นเพราะการจัดหลักสูตรยังไม่เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น ขั้นตอนการทำงาน เทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ หรือสภาพการแข่งขันผันแปรไปจากที่คาดคะเนไว้

2. การศึกษา (Education) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้น เพื่อเตรียมบุคคลให้มีความพร้อมที่จะทำงานตามความต้องการขององค์กรในอนาคต การศึกษายังคงต้องเกี่ยวกับการทำงานอยู่ แต่จะแตกต่างไปจากการฝึกอบรม เนื่องจากเป็นการเตรียมเรื่องงานในอนาคตที่แตกต่างไปจากปัจจุบัน การศึกษาจึงเป็นการเตรียมบุคลากรเพื่อการเลื่อนขั้นตำแหน่ง (Promotion) หรือให้ทำงานในหน้าที่ใหม่

3. การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์แก่บุคลากรขององค์กร เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ช่วยให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ แสดงขีดความสามารถของตน ได้แสดงความคิดเห็นรวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความสามารถ และศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในตนเองออกมา

สรุปได้ว่า วิธีพัฒนาครู หมายถึง การทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนาเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และทักษะ รวมทั้งพฤติกรรมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ตามความต้องการขององค์กรเป็นการพัฒนาบุคลากรเพื่อใช้ปฏิบัติงานในปัจจุบันเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อการเรียนรู้สำหรับงานในอนาคตมุ่งเน้นพัฒนาทั้งคนและงานโดยผ่านประสบการณ์ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรอย่างถาวร

โปรแกรมและการพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

ดวงเดือน อ่อนน่วม (2529) ให้ความหมายคำว่า โปรแกรม คือ รายละเอียดของแนวทางการจัดประสบการณ์ของการเรียนรู้ เพื่อเน้นในการพัฒนาให้เติบโตตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้

อุ้นตา นพคุณ (2546) ได้กล่าวถึงคำว่าโปรแกรม (Program) คือ งานประจำที่มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นระยะเวลาจึงจำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนา ประเมินผล เพื่อการคงอยู่ของกิจกรรมซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของโปรแกรม

ยอดอนงค์ จอมหงส์พิทักษ์ (2553) ได้ให้ความหมายว่า โปรแกรม คือ แผนหรือกิจกรรมที่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการพัฒนาในแต่ละองค์กร

สุธินันท์ ภักดิ์วิฑูมิ (2556) สรุปไว้ว่า โปรแกรมพัฒนา คือ แผนการจัดกิจกรรมที่มีการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน มีกระบวนการ ตลอดจนมีวิธีการพัฒนาอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยจะให้ความสำคัญกับผู้ที่จะพัฒนา เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ตั้งไว้

รังสรรค์ สุทวรัมย์ (2556) ได้ให้ความหมายของโปรแกรม หมายถึง โครงการและกิจกรรมที่มีกระบวนการที่เป็นระบบในการดำเนินงาน โดยมีการกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา หรือหลักสูตรเนื้อหาที่ชัดเจนแน่นอน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า โปรแกรม หมายถึง กิจกรรมที่ถูกลงไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่กำหนดอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดกิจกรรม ระยะเวลา หรือหลักสูตรเนื้อหาที่ชัดเจน เพื่อการแก้ไขปัญหาการพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

2. องค์ประกอบของโปรแกรม

চার্জ বাক্স (2542) องค์ประกอบของโปรแกรม แบ่งออกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายและนโยบายทางการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของโปรแกรม
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร
4. จุดประสงค์รายวิชา
5. เนื้อหา
6. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน
7. กลยุทธ์การเรียนการสอน
8. การประเมินผล
9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

Cooper and Worden (1983) กล่าวถึง องค์ประกอบของโปรแกรม มีดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์
2. ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะผู้เรียน ความสามารถของนักเรียนที่จะสอน
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. สื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ เกม และสิ่งอื่น ๆ ที่ต้องการใช้

สุมิตรา พงศธร (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม ประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย (Aims)
2. เป้าหมาย (Goals)
3. วัตถุประสงค์ (Objectives)
4. เนื้อหาวิชา (Content)
5. กิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Activities)

ปริญญญา มีสุข (2552) ได้ทำการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สภาพปัญหา
2. วัตถุประสงค์
3. โครงสร้างเวลา
4. คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
5. เนื้อหาที่ใช้
6. เอกสารที่ใช้

7. การจัดการเรียนรู้ในโปรแกรม

8. การประเมินผลโปรแกรม

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบไปด้วย 1) หลักการ
2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล

3. การพัฒนาโปรแกรม

อุณา นพคุณ (2546) การพัฒนาโปรแกรม ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการว่าเป็นใคร มีภูมิหลังอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาให้สอดคล้องกับประสบการณ์และภูมิหลังของกลุ่ม

ผู้รับบริการ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนการสอนไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโครงการ

Barr and Keating (1990) การพัฒนาโปรแกรม ประกอบไปด้วยรูปแบบ 5 ขั้นตอน
(Five-step Model for Program Development) คือ

ขั้นที่ 1 การประเมิน (Assessment)

1.1 ประเมินความต้องการของนิสิตนักศึกษา

1.2 ประเมินสิ่งแวดล้อมสถาบัน

1.3 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร เงิน และทรัพยากรทางกายภาพ

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

2.1 การพัฒนาที่วางแผน

2.2 กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และการประเมินผล

2.3 เลือกวิธีปฏิบัติ

2.4 ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.5 กำหนดงบประมาณที่ต้องใช้

2.6 กำหนดเวลาสิ้นสุดโปรแกรม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติ (Implementation)

3.1 กำหนดความรับผิดชอบ เช่น ทักษะความสามารถและงานที่ต้องทำ

3.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3.3 ประเมินผลกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิต (Product)

ขั้นที่ 4 ประเมินหลังจบโปรแกรม (Post-Assessment) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการ
ประเมินกระบวนการและผลผลิตเพื่อการตัดสินใจอนาคตของโปรแกรม

ขั้นที่ 5 การตัดสินใจเชิงบริหาร (Administrative Decision) การตัดสินใจว่าจะ
ดำเนินโปรแกรมต่อไป หรือยุติโปรแกรม หรือดัดแปลงโปรแกรม

Knowles (1980) ได้เสนอโปรแกรมการพัฒนาการศึกษา ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้
- ขั้นที่ 2 การจัดตั้งโครงสร้างสำหรับการวางแผน
- ขั้นที่ 3 ความต้องการสำหรับการเรียนรู้
- ขั้นที่ 4 การสร้างทิศทาง เป้าหมายสำหรับการเรียนรู้
- ขั้นที่ 5 การปฏิบัติตามโปรแกรม
- ขั้นที่ 6 การออกแบบด้านประสบการณ์ในการเรียนรู้
- ขั้นที่ 7 การประเมินผล และการวินิจฉัยซ้ำอีกครั้ง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง ขั้นตอนในจัดทำโปรแกรม ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูล 2) สร้างโปรแกรม 3) การนำโปรแกรมไปทดลองใช้ และ 4) การประเมินผล
โปรแกรม

การประเมินความต้องการจำเป็น PNI

การวิเคราะห์การจัดทำข้อมูล PNI

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อบุคคล
หรือหน่วยงานซึ่งแตกต่างกัน (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและ
สภาพที่คาดหวัง (What should be) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)
นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้โครงการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษา
ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็นนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือก
ช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป
(คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง
การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึง
ปรารถนาการจัดเรียงลำดับความสำคัญและการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin (1984) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การได้ให้ความหมายไว้ว่าการประเมิน
ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมิน

ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เครื่องกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวังโดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์และนำมาจัดเรียงลำดับและเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Revire and others (1996) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กระบวนการที่ทำการอย่างเป็นระบบเพื่อกระบวนการที่ทำการอย่างเป็นระบบ เพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ

2. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น การวิจัยความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การระบุความต้องการจำเป็น (Need Identification)

2.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Analysis)

2.3 การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Need Solution)

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2546) ได้สรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมิน ซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปตัดสินใจเกี่ยวกับบริบทขอบเขตและสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็นต่อ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการซึ่งในขั้นตอนนี้อยู่ทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย

3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

4. วิเคราะห์สาเหตุของความต้อการหรือประเด็นปัญหา

5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้คือความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็น แล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งคือ การนำผลการประเมินไปใช้ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเรียงลำดับความสำคัญ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) ความแตกต่างค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติการกำหนดความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index)

2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเสียเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

4. ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

5. รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น

3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล

3.3 การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การจัดทำรายงาน

3.6 การใช้ผลการประเมิน

4. ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น 3 กลุ่มกลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้ในการวิเคราะห์ปฐมมาณ ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยหัตถุติยมาณ เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์หัตถุติยมาณ กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อต้องการประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of needs Assessment Research) ของโรงความต้งการจำเป็นที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธีดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใดและระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้ว จึงทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลการสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลและขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจคือการนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่างหรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ที่ได้การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถือว่าการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือระดับองค์กร

3. การใช้วิธีการสัมภาษณ์คือการคุยอย่างมีจุดมุ่งหมายซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้งคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ความคิดทางสติปัญญาก็สามารถใช้ได้

แต่ต้องระมัดระวังในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเปรียบเทียบคะแนน

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นโดยมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไป

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ความหมายของการสนทนากลุ่ม Focus Group

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ ดังนี้

ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์ (2554) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) คือการจัดกลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 6–8 คน เพื่อสนทนา ถก หรืออภิปรายภายใต้ประเด็นที่ยกขึ้นมาเป็นเป้า (Focus) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสนทนา ถก หรืออภิปรายกัน ภายใต้จุดมุ่งหมาย คือ การค้นหาความคิดเห็น มุมมอง ค่านิยม ความเชื่อ ความเข้าใจหรือประสบการณ์ของสมาชิกกลุ่ม โดยไม่จำเป็นต้องสอดคลองกันเสมอไป การสัมภาษณ์แบบนี้จะเกิดประโยชน์มากกว่า การสัมภาษณ์แบบอื่น ๆ เมื่อการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มส่งเสริมให้ได้รับข้อมูล ที่ละเอียดลึกซึ้งที่สุดจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังเช่นกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่สะดวกใจในการให้สัมภาษณ์รายบุคคล

ชาย โปธิสิตา (2550) ให้นิยามโดยสรุปว่า การสนทนากลุ่มหรือกลุ่มที่เจาะจง คือ กลุ่มคนที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อการสนทนาหรืออภิปรายกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเจาะจง เพื่อจะหาข้อมูลจากข้อคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา สำหรับการตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจแตกต่างกันหลากหลาย ไม่จำเป็นต้องสอดคลองลงรอยกันเสมอไป โดยถือคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนด เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุดตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งสมาชิกต้องอยู่พร้อมหน้ากันในวงสนทนา และได้มีการสนทนากันชนิดที่ทุกคนสามารถโต้ตอบกันได้โดยตรง

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้การสนทนากลุ่มสมาชิกที่มีลักษณะเหมือนกันประมาณ 6–12 คน โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้สร้างให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเองในกลุ่ม จุดประเด็นคำถาม (ซึ่งนักวิจัยอยากหาคำตอบจากกลุ่ม) และคอยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่ม ผู้ร่วมสนทนาได้มีการพูดคุย

ซักถาม และโต้ตอบกันอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมชาติ โดยทั่วไปอาจใช้เวลาสนทนนานประมาณ 45 นาที ถึงหนึ่งชั่วโมงครึ่ง

กรแก้ว จันทภาษา (2549) ได้ให้ความหมายว่าการสนทนากลุ่มคือ การสัมภาษณ์ในอีก รูปแบบหนึ่ง ที่รวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้คอยจัดการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

2. องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ไว้ดังนี้

1. บุคคลที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 รู้ถึงความต้องการหรือเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี
- 1.2 มีบุคลิกภาพดี
- 1.3 มีมนุษยสัมพันธ์สุภาพอ่อนโยนมีอารมณ์ขัน
- 1.4 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้าน
- 1.5 สามารถพูดหรือใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการ สื่อสารได้ดี

2. ผู้ดำเนินการสนทนา(Moderator/Facilitator)

- 2.1 สร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง
- 2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนาสูง
- 2.3 ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อความ
- 2.4 ควบคุมประเด็นและจังหวะของการสนทนาและเวลา
- 2.5 ตัวเสมือน ผู้เรียนรู้ (เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่แสดงความคิดเห็น) ให้คู่สนทนาได้แสดงความคิดอย่างเสรี

2.6 ยืดหยุ่นเปิดใจอดทนต่อความลวกววน/ไม่ร่วมมือ

2.7 ระมัดระวังน้ำเสียงและท่าที

2.8 สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา

3. ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note taker/Recorder)

- 3.1 แพนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน หมู่วาดแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคนพร้อมหมายเลขและชื่อกำกับไว้ เพื่อประโยชน์ของการจดบันทึกและการสังเกตพฤติกรรม

3.2 จัดบันทึกการสนทนาโดยการสังเกตและตั้งใจฟังพร้อมบันทึกตามความเป็นจริง (ถ้อยคำปฏิกริยา)

3.3 ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง

3.4 ข้อควรระวังต้องไม่ร่วมสนทนาด้วย

4. ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant/Caretaker) จัดเตรียมอุปกรณ์สนามให้พร้อมจัดสถานที่และความพร้อมในการสนทากลุ่มคอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเสียงขณะที่ทำอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ดำเนินการสนทนาและผู้จัดบันทึกดูแลบริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยวแก่ผู้ร่วมสนทนาพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกต่างๆไป

5. แนวทางในการสนทากลุ่มเป็นแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทากลุ่มซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยควรมีประมาณ 6 ถึง 10 คำถามเป็นคำถามปลายเปิด เช่น “คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง จิตวิญญาณ” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ...” “คุณได้ข้อมูลเกี่ยวกับ...มาอย่างไร”

6. อุปกรณ์สนาม (Field Instruments)

เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์เพื่อป้องกันการผิดพลาด สมุดบันทึกและดินสอ

7. แบบฟอร์มคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนา Screening Form ต้องคัดเลือกให้ได้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกันเช่นเพศอายุอาชีพในชาติสถานภาพสมรส

8. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment and Snack)

9. ของสมนาคุณแก่ผู้ร่วมสนทนา (Remuneration)

10. สถานที่และระยะเวลา (Location and Time)

3. ขั้นตอนการสนทากลุ่ม

สามารถนำมาใช้ในช่วงเริ่มต้นระหว่างการวิจัยเพื่อประเมินกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมการดำเนินการวิจัยขั้นตอนการสนทากลุ่มการสนทากลุ่มสามารถนำมาใช้ในช่วงเริ่มต้นระหว่างการวิจัยเพื่อประเมินกิจกรรมพัฒนากิจกรรมการดำเนินการวิจัยหรือหลังการวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ มีนักวิชาการได้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดสนทากลุ่ม ดังนี้

ชาย โปธิสิตา (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดสนทากลุ่มมีขั้นตอนการดำเนินการอยู่ 9 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนสัมพันธ์กับกิจกรรมอื่น ถ้ามีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็อาจจะมีผลจำเป็น ที่จะต้องปรับกิจกรรมในขั้นตอนอื่นตามไปด้วย ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาการวิจัยหรือประเด็นที่จะอภิปรายผล

2. กำหนดกรอบการเลือกตัวอย่าง

3. กำหนดผู้ดำเนินการวิจัย
4. สร้างหรือทดสอบแนวคำถาม
5. เลือกกลุ่มตัวอย่าง
6. กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิจัดการสนทนากลุ่ม
7. จัดระเบียบข้อมูล
8. วิเคราะห์ข้อมูล
9. เขียนรายงาน

นงนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล (2551) ได้สรุปขั้นตอนการวิจัยแบบหัวหน้ากลุ่ม มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. การเตรียมการประชุมอภิปรายกลุ่ม (Preparing for Session)
  - 1.1 ระบุวัตถุประสงค์
  - 1.2 พัฒนาคำถามที่เหมาะสมต่อพระองค์ทุกคำถามอย่างระมัดระวัง
  - 1.3 วางแผนการประชุม
2. การพัฒนาคำถาม พัฒนาประมาณ 5-6 คำถาม (Developing Question)
3. การวางแผนการประชุม (Planning the session) ประกอบด้วย
  - 3.1 การจัดตารางวางแผนการประชุม
  - 3.2 เตรียมอาหารว่างดำเนินการประชุม
  - 3.3 ความเท่าเทียมกันของสมาชิกในการแสดงความคิดเห็นโดยคำนึงถึงกฎพื้นฐาน (Ground Rules) คือรักษาการเน้นประเด็นที่ต้องการ รักษาแรงขับเคลื่อนสู่ประเด็นที่ต้องการ ทำให้เข้าใจคำถามตรงประเด็นที่ตั้งไว้
  - 3.4 ระเบียบวาระการประชุม
  - 3.5 จำนวนสมาชิกกลุ่มที่เหมาะสม
  - 3.6 วางแผนบันทึกการประชุม
4. การอำนวยความสะดวกระหว่างการประชุม (Facilitating the Session)
  - 4.1 เป้าหมายหลักของการอำนวยความสะดวก
  - 4.2 แนะนำผู้ดำเนินการประชุม
  - 4.3 อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการประชุม
  - 4.4 ดำเนินการตามวาระการประชุม
  - 4.5 ข้อควรระมัดระวังในการใช้คำถามก่อนที่จะกล่าวและเคารพการประชุม
  - 4.6 การสรุปประเด็นอภิปรายต้องชัดเจนและสมาชิกที่ของช่างเสริมได้
  - 4.7 สมาชิกในกลุ่มการประชุมต้องเคารพในศักดิ์ศรีความคิดเห็นสมาชิกอื่น

5. สิ่งที่ต้องดำเนินการหลังการสนทนากลุ่ม

5.1 ตรวจสอบการบันทึกเทป (ถ้ามี)

5.2 จัดบันทึกเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัด

5.3 เขียนการสังเกตที่ได้ระหว่างการประชุม

รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ได้อธิบายไว้ว่า การสนทนากลุ่มมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยการวิจัยเชิงคุณภาพที่จะใช้การสนทนา การดำเนินการวิจัยนั้นก็จะเป็นการปรากฏต่าง ๆ ของสภาพการณ์ที่มีใช่เขาคำตอบได้ในเชิงตัวเลขปริมาณต่าง ๆ ขณะที่ต้องการคำตอบในเชิงถูกหรือผิดและควรเป็นปัญหาต้องการความคิดเห็นอย่างหลากหลายที่ยังไม่มีข้อสรุปมาก่อน
2. การสร้างกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา การสร้างกรอบความคิดและประเด็นการสนทนาจะต้องจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางหาคำตอบให้กับปัญหาวิจัย
3. จำนวนประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างควรเป็นตัวแทนที่ดี
4. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง นัดหมาย นัดเวลา สถานที่ และการเดินทางร่วมสนทนา การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างควรแจ้งวัตถุประสงค์ของที่คัดเลือกให้ทราบและสอบถามความสมัครใจยินยอมเข้าร่วมสนทนาด้วย เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ให้ความยินยอมแล้วควรนัดหมายวันเวลาและสถานที่ที่จะให้มีการสนทนาพูดคุยกัน ตลอดจนสอบถามความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่จัดการสนทนา เพื่ออำนวยความสะดวกต่อไป
5. ดำเนินการสนทนาตามลำดับกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา ควรแจ้งวัตถุประสงค์การจัดการสนทนากลุ่ม รวมถึงอธิบายถึงลักษณะการพูดคุย การขออนุญาตบันทึกเทปวิดีโอการสนทนา ความจำเป็นกว่าจะรู้จักเริ่มดำเนินการสนทนาจนสิ้นสุดกระบวนการและวิจัย อาจมอบสิ่งของตอบแทนให้แก่การเสียสละเวลาของผู้ร่วมสนทนาตามความเหมาะสม
6. ถอดเทปบันทึกและวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้ การสนทนากลุ่มควรจัดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเร็ว เพราะหน้าที่การงานสามารถจดจำคำพูดและภาษาเขียนอย่างของผู้พูดแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และสิ่งนำข้อมูลคำพูดและส่วนที่เป็นบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและภาษากิริยาของผู้ร่วมสนทนาไปทำการวิเคราะห์ตีความ เพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยตามลำดับกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา
7. เขียนรายงานวิจัยการเขียนรายงานวิจัย เป็นการนำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดรูปเล่มนำเสนอความเป็นมาปัญหาของการวิจัย สำหรับการสรุปและอภิปรายและนำเสนอแนะต่าง ๆ

4. ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

- 4.1 ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทักษะคิด ความรู้สึก การรับรู้ความเชื่อและพฤติกรรม
- 4.2 ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ
- 4.3 ใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆที่ใช้ในแบบสอบถาม
- 4.4 ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือและยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจเพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 4.5 ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

5. ข้อดีของการสนทนากลุ่ม

- 5.1 ช่วยให้ได้ข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในระยะเวลาสั้นและสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด
- 5.2 มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นและใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ
- 5.3 นักวิจัยสามารถเลือกใช้ได้ตามต้องการ สามารถใช้เสริมกับการวิจัยแบบอื่นก็ได้
- 5.4 ข้อมูลที่ได้เป็นการผ่านการถกเถียงโต้ตอบกันเองของกลุ่มการสนทนา ทำให้มั่นใจในความถูกต้องแม่นยำมีความน่าเชื่อถือและมีความหลากหลายของข้อมูล
- 5.5 ข้อมูลการสนทนาสูงแต่ละเข้าทำให้ได้ประเด็นคำถามใหม่ ๆ สมมติฐานใหม่ ๆ เพื่อการค้นคว้าศึกษาต่อ
- 5.6 ปฏิกริยาของผู้ร่วมวงสนทนาต่อประเด็นที่สนทนาและต่อกันและกันทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่างๆของสังคมของผู้เข้าร่วมวงสนทนาที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน
- 5.7 บรรยากาศเป็นกันเอง การมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันช่วยทำให้การสนทนาของกลุ่มเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ไม่ตึงเครียด
- 5.8 ผู้วิจัยสามารถดำเนินการสนทนาตามไปด้วย คอยควบคุมเกมและสร้างบรรยากาศให้ราบรื่นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

6. ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

- รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ได้อธิบายไว้ ดังนี้
1. ผู้ดำเนินการสนทนาที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างถูกต้องจะทำให้การดำเนินกลุ่มไม่ราบรื่น
  2. แนวทางการสนทนากลุ่มที่เรียบเรียงไม่ดี ไม่มีลำดับ มีความซับซ้อน จะทำให้การสนทनावกวน สับสน ในที่สุดผู้ร่วมสนทนาก็จะคร้านที่จะออกความคิดเห็น
  3. ผู้ร่วมสนทนาไม่มีลักษณะร่วมคล้ายกันหรือวัฒนธรรมเดียวกัน และสามารถข่มกันได้ การสนทนาก็จะไม่ราบรื่น บรรยากาศกลุ่มเสีย หรือมีคนไม่พูดมากขึ้น

4. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มไม่สามารถให้ภาพพฤติกรรมจริง ซึ่งได้จากการสังเกต เพราะสิ่งที่คิดหรือพูดออกมาอาจไม่ใช่สิ่งที่ทำ

5. ข้อมูลจากกลุ่มแต่ละกลุ่มไม่สามารถเป็นตัวแทนของสังคมหรือวัฒนธรรมที่ผู้ร่วมสนทนาคำเนินชีวิตอยู่ได้ ใช้อธิบายได้เฉพาะกับบริบทของกลุ่มนั้น ๆ เท่านั้น

6. ไม่เหมาะที่จะใช้ในหัวข้อสนทนาที่เป็นเรื่องส่วนตัวมาก ๆ

7. การสร้างแนวคำถาม จะต้องเรียบเรียงแนวคำถามให้ดี ไม่วกวน โดยอาจจะเรียบเรียงตามประเภทของประเด็น ตามความยากง่าย หรือตามลำดับความตรงไปตรงมาและซับซ้อนของเหตุผล ดังนั้นจะต้องมีการทดสอบ (Pretest)

8. ด้านพระเพื่อนสมาชิกผู้เข้าร่วมวงสนทนาจะต้องได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยต้องมีลักษณะแตกต่างที่เหมือนกัน (Homogeneous) ไม่ข่มซึ่งกันและกัน

สรุปการสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหาที่ต้องการความคิดเห็นอย่างหลากหลายที่ยังไม่มีข้อสรุปมาก่อน
2. การสร้างกรอบความคิดและประเด็นการสนทนาจะต้องจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางหาคำตอบให้กับปัญหาวิจัย
3. การเดินทางร่วมสนทนา การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างควรแจ้งวัตถุประสงค์ของที่คัดเลือกให้ทราบ และสอบถามความสมัครใจยินยอมเข้าร่วมสนทนาด้วย เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้ให้ความยินยอมแล้วมีได้นัดหมายวันเวลาและสถานที่ที่จะให้มีการสนทนาพูดคุยกัน ตลอดจนสอบถามความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่จัดการสนทนาเพื่ออำนวยความสะดวกต่อไป
4. ดำเนินการสนทนาตามลำดับกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา ควรแจ้งวัตถุประสงค์การจัดการสนทนากลุ่ม ความรู้ รวมถึงอธิบายถึงลักษณะการพูดคุย การขออนุญาตบันทึกเทป วีดิโอการสนทนา ความจำเป็นกว่าจะรู้จักเริ่มดำเนินการของพม่าจนสิ้นสุดกระบวนการ
5. ถอดเทปบันทึกและวิเคราะห์ตีความข้อมูลที่ได้การสนทนากลุ่มควรเพราะเหตุการณ์ประหลาดโดยเร็ว เพราะหน้าที่การงานสามารถจดจำคำพูดและภาษาเขียนอย่างของผู้พูดแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และสิ่งนำข้อมูลคำพูดและส่วนที่เป็นบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและภาษากิริยาของผู้ร่วมสนทนาไปทำการวิเคราะห์ตีความเพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยตามลำดับกรอบความคิดและประเด็นการสนทนา
6. เขียนรายงานวิจัยการเขียนรายงานวิจัยเป็นการนำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดรูปเล่มนำเสนอ ประเด็นความเป็นมาปัญหาของการวิจัยสำหรับห้องการสรุปและอภิปรายและนำเสนอแนะต่าง ๆ

บริบทของสถานศึกษา

สภาพทั่วไปและสถานที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตั้งอยู่ที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 6 กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 7 กลุ่ม 1 หน่วย และ 1 ศูนย์ คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา หน่วยตรวจสอบภายใน และศูนย์ ICT โดยมีพื้นที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรในวัยเรียนของพื้นที่บริการ 7 อำเภอมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 3,095 ตารางกิโลเมตร จำแนกตามขนาดพื้นที่เป็นรายอำเภอ ดังนี้ อำเภอชุมแพ อำเภอภูผาม่าน อำเภอภูเวียง อำเภอเวียงเก่า อำเภอหนองเรือ อำเภอสีชมพู อำเภอหนองนาคำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้แนวคิด เน้นพัฒนาครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มุ่งสู่ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (PLC : 3R & 8C) โดยมีกระบวนการพัฒนาเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ประกาศนโยบาย อธิบายตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 พัฒนาสู่เป้าหมาย

ระยะที่ 3 ติดตาม ประเมินความสำเร็จ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีเป้าหมายเดียวกันและร่วมมือกันพัฒนาให้ประสบความสำเร็จรวมทั้งร่วมกันชื่นชมในความสำเร็จนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 หวังอย่างยิ่งว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้สนับสนุนซึ่งได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กร และหน่วยงานอื่นจะร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21

ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 4 ปี

ค่านิยม

นำสมัย ใส่ใจ บริการ

วิสัยทัศน์ (Vision)

ภายในปี 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นองค์กรคุณภาพชั้นนำระดับชาติโดยน้อมนำ ศาสตร์พระราชาเป็นแนวทาง

พันธกิจ (Missions)

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (3R & 8C)
2. เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคให้แก่ประชาชนวัยเรียนในการเข้าถึงศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในรูปแบบที่เหมาะสมทัดเทียมกันตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
3. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลายสู่การเป็นมืออาชีพ
4. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชา เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

เป้าประสงค์ (Goals)

1. ประชาชนวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ในรูปแบบที่เหมาะสมทัดเทียมกันตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
2. ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานอย่างมีคุณภาพในรูปแบบ ที่หลากหลายสู่การเป็นมืออาชีพ
4. สถานศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีคุณภาพตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
5. เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่งน้อมนำศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ (Strategies)

1. ขยายโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษา
2. ยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21
3. เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. บริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ว่า “ปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นองค์กรคุณภาพชั้นนำระดับชาติโดยน้อมนำศาสตร์พระราชาเป็นแนวทาง” จึงกำหนดนโยบาย

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้แนวคิดเน้นพัฒนาครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มุ่งสู่ทักษะผู้เรียน
ในศตวรรษที่ 21 (PLC : 3R & 8C) ”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กรรณิการ์ ต๊ะแสง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวมทุกองค์ประกอบ ความคิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 22.86 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดริเริ่มเพิ่มมากที่สุด 12.64 และคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบความคิดยืดหยุ่นเพิ่มต่ำที่สุด 12.64 2. นักเรียนเห็นด้วยกับบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดโดยเฉพาะด้านครูคอยให้กำลังใจแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนทำผิด ครูพยายามแนะนำให้นักเรียนคิดพร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนรู้คิด นักเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดเพราะนักเรียนคิดได้เร็วขึ้น คิดได้ง่ายขึ้น และคิดคำตอบได้หลายอย่าง และนักเรียนเห็นด้วยบรรยากาศการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดเพราะนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสบายใจ

พัชรา โชติกเสถียร (2552) ได้ศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดำรงสินอุทิศ อำเภอเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน รูปแบบที่ใช้ในการทดลองคือ One-Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วย

แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 ชุด และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 2 ชุด คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยภาษาเป็นสื่อแบบ ข. (Thinking Creatively with Words Form B.) ของ Torrance (1966) และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. (Thinking Creatively with Form A.) ของ Torrance ซึ่งอารีรังสินันท์ ได้นำมาดัดแปลงเป็นภาษาไทย (กรมการฝึกหัดครู, 2522) การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.85/81.79 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภัทรา ธรรมธาดาตระกูล (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการสอนความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดหน่วยภาษาแบบอเนกนัยตามแนวคิดของกิลฟอร์ด กลุ่มตัวอย่างใน การดำเนินการทดลอง คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้คือ มาตรฐานความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษาของ อารี พันธุ์มณี ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์สามารถเพิ่มระดับความคิดสร้างสรรค์ของผู้ร่วมการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังได้รับกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิด สร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องหลังได้รับกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า ก่อนได้รับกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 3) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มหลัง ได้รับกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 4) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น หลังได้รับกิจกรรมส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

วาทีณี บรรจง และศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ (2557) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ศิลปะ โดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง 2) ศึกษาผลการจัดประสบการณ์ศิลปะที่มี ต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้แผนการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบกับกลุ่มควบคุมที่ใช้แผนการจัดประสบการณ์ศิลปะแบบปกติกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอินทโมลีประทาน อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน

20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน ระยะเวลาที่ใช้การวิจัย 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า 1) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริชัย ดีเลิศ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์ พบว่า วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์ มีลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้ทฤษฎีฐานราก ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มสาขาวิชา จำนวน 26 คน โดยแบ่งการศึกษาเป็น 4 กลุ่ม สาขาวิชา ได้แก่ 1) กลุ่มสาขาวิชาศิลปะ 2) ศิลปะประยุกต์ 3) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ 4) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ความรู้ในศาสตร์ 2) การพัฒนาทักษะและทัศนคติ 3) การสร้างความคิด 4) การกลั่นกรองแนวความคิดและ 5) การสร้างอัตลักษณ์ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ถูกสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนมากน้อยต่างกัน ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนและส่งผลต่อการเรียนการสอนที่มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ คือ ผู้บริหาร อาจารย์ พนักงานสายสนับสนุน เครื่องมือ สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ รวมถึงบุคลิกความชอบ และความสนใจของนักศึกษา

พนิตภัทร ปิยะภาณีพงษ์ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม ที่ส่งผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่มบริษัทโมโน จำกัด การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความคิดสร้างสรรค์ที่มีผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่มบริษัทโมโน จำกัด 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเรียนรู้ที่มีผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่มบริษัทโมโน จำกัด และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการทำงานเป็นทีมที่มีผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่มบริษัทโมโน จำกัด ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมทำวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานในกลุ่มบริษัทบริษัทโมโน จำกัด ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของความคิดสร้างสรรค์มีผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่ม บริษัทโมโน จำกัด อิทธิพลของการเรียนรู้มีผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่มบริษัท โมโน จำกัด และอิทธิพลของการทำงานเป็นทีมมีผลต่อบรรยากาศในการทำงานของพนักงานในกลุ่ม บริษัทโมโน จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

วิลาสินี อินทจันทร์ และณัฐพล รำไพ (2559) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดลเพื่อสร้างเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดล เรื่อง การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสร้างเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีคุณภาพพร้อมทั้งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่เรียนด้วยสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดล เรื่องการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนด้วยสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดล เรื่อง การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา โดยได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) สื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดลเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) แบบประเมินคุณภาพสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดลสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) แบบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) และ dependent t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดลเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51$) และมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.41/80.95 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) คะแนนทดสอบความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนของนักศึกษาจาก การเรียนผ่านสื่อสังคมตามแนวคิด ออตต้าโมเดลสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนผ่านสื่อสังคมตามแนวคิดออตต้าโมเดลอยู่ในระดับพึงพอใจ มาก ($\bar{X} = 4.54$)

พรชัย ดั่งทองสุข (2559) ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์การให้มีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์ต่อการประมวลผลทั้งปวงและเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ลักษณะความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสามารถในการทำงาน การวิจัยนี้จึงมี วัตถุประสงค์เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวม สำหรับผู้บริหารโรงเรียน เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มทดลองระหว่าง ก่อนกับหลังได้รับโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมระยะหลังการทดลอง โดยพิจารณาจากคะแนนความคิด สร้างสรรค์ ความกว้างและความสูงของคลื่นไฟฟ้าสมอง P300 ขณะทำแบบทดสอบความคิด สร้างสรรค์

กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 60 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์แรนซ์ (Torrance Tests of Creative Thinking) และโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ-tests ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผู้บริหารกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมพัฒนามีคะแนนความคิด สร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมพัฒนา ($p < .05$) 2) ผู้บริหารกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ หลังได้รับโปรแกรมพัฒนา สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .05$) และ 3) การเปลี่ยนแปลงของคลื่นไฟฟ้า สมอง ที่ตำแหน่ง FP1, FPZ, FP2, AF3, AF4, F5, F3, F1, FZ, F2, F4, F6, F8, FCZ, FC2, FC4 และ FC6 มีค่าความกว้างและ ความสูงของคลื่นไฟฟ้า P300 น้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรมพัฒนา และ น้อยกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .05$) สรุปได้ว่าโปรแกรมสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนได้

กฤษณา รักษุช (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิด ของ Gesell เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย งานวิจัยนี้ เป็นวิจัยทดลอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell 2) เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย ประชากรเป้าหมายคือ นักเรียน ชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาล 2 จำนวน 17 คน โรงเรียนบวร วิทยา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้ 1) แผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell จำนวน 10 แผน กิจกรรม 10 กิจกรรม ดังนี้ 1.1 การ เคลื่อนไหว ได้แก่ (1) การวาดภาพ (2) การร้อยลูกปัด (3) การปั้น (4) การฉีก-ตัดปะ 1.2 ภาษา ได้แก่ (1) เพลง ตาตุ หูฟัง (2) เพลงร่ำระบำชาวเกาะ (3) เพลงนับเลข 1.3 การปรับตัว ได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมันถั่ง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด 1.4 นิสัยส่วนตัวและส่วนรวม ได้แก่ (1) การยกน้ำหรือหมันถั่ง (2) ตักน้ำกรอกใส่ขวด (3) การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ 2) แบบ ประเมินความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก 3) แบบบันทึก หลังจากการจัดกิจกรรม ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีประสิทธิภาพ คือ มีค่า-IOC = 0.66-1.00 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กโดย ใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell มีคะแนนรวมไม่น้อย กว่าร้อยละ 80

ปรีชา สมพีช (2560) ทำการวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิค ซินเนคติกส์ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและ ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้ร่วมกันและ

เทคนิคซินเนคติกส์ ของนักศึกษาศาสาวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน วิชาสื่อประชาสัมพันธ์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 หมู่เรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือก แบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน และ 3) เว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนที่ เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้ออนไลน์ และเทคนิคซินเนคติกส์ ในรายวิชาสื่อประชาสัมพันธ์ มีระดับความคิดสร้างสรรค์ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

ด้านความละเอียดลออ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 2) ระดับความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนรายบุคคล พบว่า ผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ด้านความคิด ละเอียดลออ คิดเป็นร้อยละ 52.17 ด้านความคิดคล่องแคล่ว คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านความคิดริเริ่ม คิดเป็นร้อยละ 95.65 และด้านความคิดยืดหยุ่น คิดเป็นร้อยละ 86.96 และ 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับดีมากต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้ออนไลน์และเทคนิคซินเนคติกส์

สุขกมล แสงวันดี, บังอร กองอ้อม และกมลหทัย แวงวาสิต (2560) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ ระหว่าง ก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสมอง เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จากการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดสมองเป็นฐาน เรื่อง วัสดุรอบตัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุรอบตัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มี ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.58 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.89 3) แบบทดสอบวัด ความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์เป็นรูปภาพแบบ ก (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A) ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุด ดังนี้ กิจกรรมการวาดภาพ กิจกรรมการต่อเติมภาพให้ สมบูรณ์ และกิจกรรมการใช้เส้นคู่ขนาน 4) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 6-11 ปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบวิลคอกซอน ชาญน์ แรงค์ (The Wilcoxon Signed Ranks Test) ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบ

การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน มี คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นภาพร สกุลธรรม, ญาณภัทร สีหะมงคล และวดาภรณ์ พูลผลอำนวย (2560) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จิตวิทยาศาสตร์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล แบบแผนความสัมพันธ์สูงสุดจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล และวิเคราะห์ตัวแปรคาโนนิคอลจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คาโนนิคอล ระหว่างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จิตวิทยาศาสตร์ กับ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำนวน 439 คน ซึ่งเลือกมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .680 แบบสอบถามวัดจิตวิทยาศาสตร์ ค่า ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .802 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีค่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .727 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .948 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรอิสระด้านทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นบูรณาการทั้งห้าด้าน จิตวิทยาศาสตร์ทั้งเก้าด้าน กับความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ ทั้งสามด้านและ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ทั้งสามด้าน มีค่าเท่ากับ .535, .346, .264, .193, .170 และ .132 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นชุดที่ 4-6 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าความ แปรปรวนของสหสัมพันธ์คาโนนิคอลทั้งหมดชุด ซึ่งเป็นค่าไอแกนพบว่ามีค่าเท่ากับ .400, .136, .075, .039, .023 และ .018 มีลักษณะวัดร่วมกันได้ เท่ากับร้อยละ 40.02, 13.62, 7.47, 3.89, 2.30 และ 1.77 ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศ

Jellen and Urban (1986) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์วิชาการกับศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้แบบทดสอบ TCT-DP (Test For Creative Thinking-Drawing Production) ผลปรากฏว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการต่ำหรือสูง ไม่จำเป็นต้องมีศักยภาพภาพทาง ความคิดสร้างสรรค์สูงตามวัย

Williams (1971) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม กับคะแนนวิชา หมวด คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ภาษา ดนตรี ผลปรากฏว่า

ความสัมพันธ์ระหว่าง ความคิดริเริ่มกับคะแนนรวมหมวดศิลปะ ภาษา วิชาดนตรีและวิชาศิลปะ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

Kuziemski (1977) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการเล่นที่ใช้จินตนาการ (Imaginative Play) โดยศึกษากับเด็กระดับ ปฐมวัย จำนวน 50คน เป็นเด็กหญิง 25คน และเด็กชาย 25 คน พบว่า การเล่นที่ใช้จินตนาการมีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

Cliatt, Shaw and Sherwood (1980) ได้ทำการทดลองฝึกความสามารถทางการคิดแบบอเนกนัยแก่ เด็ก อายุ 5-6 ปี จำนวน 48 คน โดยกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีใช้คำถามแบบอเนกนัยหรือ แบบอื่น พบว่า กลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มควบคุม

สรุป จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สำคัญที่นักเรียนระดับประถมศึกษาควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมนาฏศิลป์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวล้วนเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก ซึ่งการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ครูจะต้องตระหนักและบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนและเป็นแบบอย่างในการคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่ผู้เรียนในด้านความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการจัดการเรียนการสอนที่ใช้จินตนาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการคิดสร้างสรรค์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ขั้นตอนการดำเนินวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

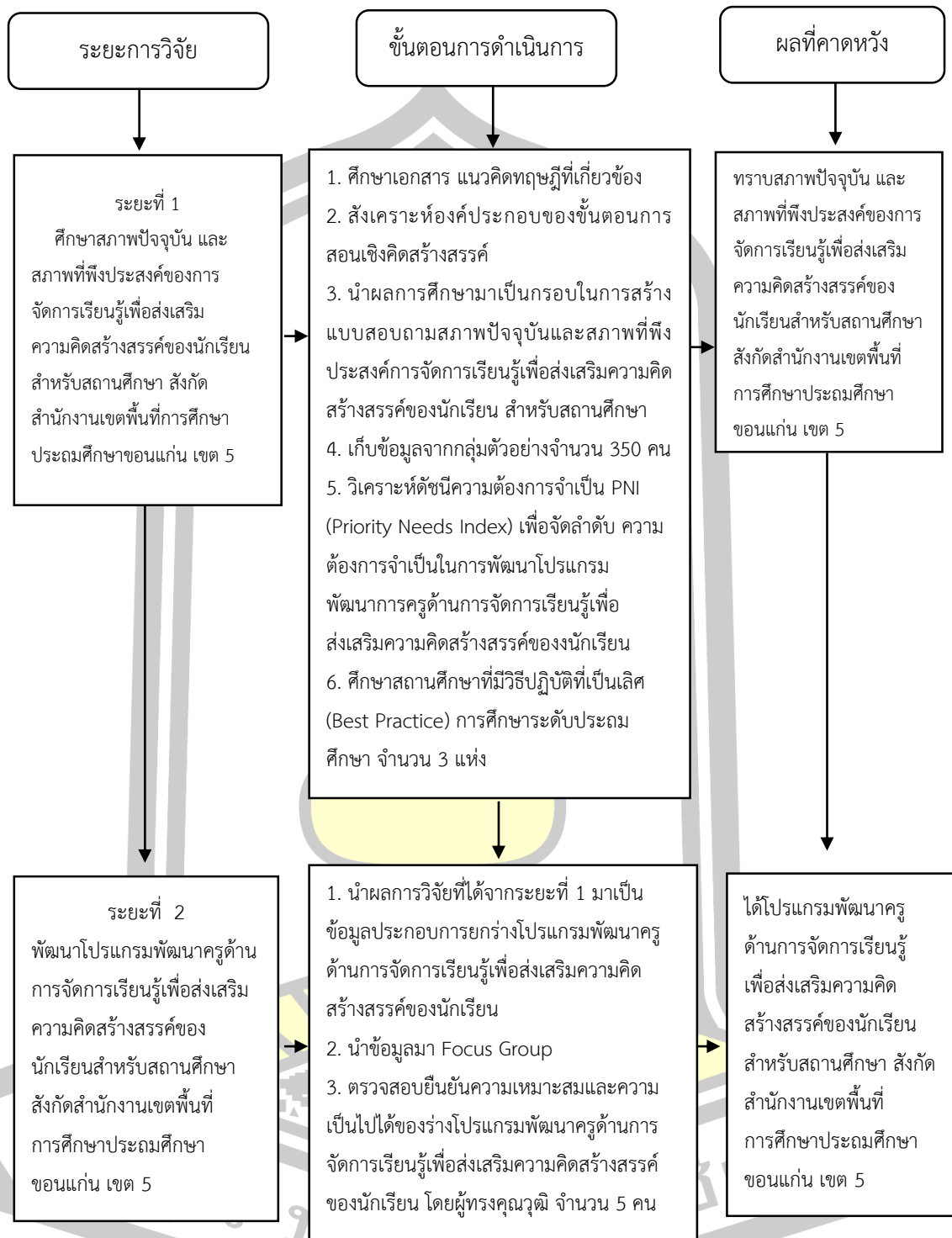
1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ผู้วิจัยแสดงระยะการวิจัยขั้นตอนดำเนินงานและผลที่คาดหวัง ปรากฏดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่ได้รับ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ

- 1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา
- 1.2 สร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคิดสร้างสรรค์ของครู
- 1.3 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
- 1.4 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
- 1.5 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา
- 1.6 ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในสถานศึกษา (Best Practice)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกสถานศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่ายจากนั้นดำเนินการสุ่มแบบ

เจาะจง (Purposive Sampling) ให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2553) ปราบกฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

	โรงเรียน	หัวหน้ากลุ่มงาน	ครูผู้สอน	รวม
ประชากร	260	356	2,516	2,872
กลุ่มตัวอย่าง	70	65	285	350

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจรายการ (Check List) สอบถามสภาพทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓ โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของขั้นตอนการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) หนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) และการศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. กำหนดกรอบการวิจัย รวมถึงศึกษาองค์ประกอบประเด็นเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

4. วิเคราะห์นิยามศัพท์แล้วกำหนดโครงสร้างการจัดการเรียนรู้ เป็นรายด้านให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5. กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

6. ร่างแบบสอบถามโดยใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการสอนเชิงความคิดสร้างสรรค์มาเป็นกรอบการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงตามคำแนะนำ

7. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective

Congruence) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดินดา ดวงวิไล ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. นายศิขริน ต้นเจียง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
4. นางผ่องพันธ์ แพงบุตดี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
5. นายชิตพิพัทธ์ สุขเกษมศิลป์ ปริญญาโท ภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครูโรงเรียนข้างบุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามทั้ง 45 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ทุกข้อ
8. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.87
9. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

4.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 350 ฉบับ และได้รับกลับคืน จำนวน 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล จากแบบสอบถามดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) และหาร้อยละ (Percentages) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) แบ่งเป็น 5 ระดับ

การแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

6.1.1 ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence)

โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปและใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

6.1.2 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันอย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

6.1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

6.2.1 ความถี่ (Frequency Distributions)

6.2.2 ร้อยละ (Percentage, %)

6.2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$)

6.2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

6.3 เทคนิควิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) ของสุวิมล ว่องวาณิช (2550)

PNI modified หมายถึง (I-D)/D

I (Important) หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of success) หมายถึง สภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ขั้นตอนที่ 1 ร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 ผนวกกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มาวิเคราะห์แล้วจัดทำร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.2 ยกร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

2.1 มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาหรือการสอนในสถานศึกษาอย่างน้อย 10 ปี

2.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือเทียบเท่า

2.3 เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

2.3.1 นายธวัชชัย พลนิกร ปริญญาโท ภาควิชาวัดและประเมินผล มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3.2 นางพิมพ์สุภา เจียงภูเขียว ปริญญาโท ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองน้ำประชาชนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3.3 นายณรงค์ศักดิ์ เครือไกรวรรณ ปริญญาโท ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหินร่องโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3.4 นางวนิดา เครือไกรวรรณ ปริญญาโท ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์ทองหนองเตาปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.3.5 นางสาวจรงค์ อนันตะสีหา ปริญญาโท สาขาสถิติ สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ ครูโรงเรียนบ้านหินร่องโนนสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกและแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยจำแนกข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาโปรแกรม พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3.2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินและออกแบบประเมิน

3.2.3 ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นของการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบการสร้าง

3.2.4 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความถูกต้อง และปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.2.5 จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือราชการในการเก็บข้อมูลจากทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 ติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบยืนยันความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 นำผลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 ผสมกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มาวิเคราะห์แล้วจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.2 การตรวจสอบยืนยันความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

5.1.2 ค่าเฉลี่ย มีสูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ตัวกลางเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด

5.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีสูตรดังนี้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

5.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

5.2.1 การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง จากสูตรการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวน
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนทั้งฉบับ
 K แทน จำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม

5.2.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น คำนวณจากสูตรต่อไปนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ I แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
 ความคิดสร้างสรรค์ที่คาดหวัง
 D แทน ค่าเฉลี่ยของสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
 ความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นจริง

พหุ ประถมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{modified}$	แทน	ค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ระยะที่ 2 วิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากขนาดกลุ่มตัวอย่าง 350 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 98.86

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(n)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	134	38.73
หญิง	212	61.27
2. อายุ		
ต่ำกว่า 31 ปี	201	58.09
31-40 ปี	103	29.77
41-50 ปี	38	10.98
51 ปีขึ้นไป	4	1.16
3. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	61	17.63
ครู	285	82.37

ตาราง 3 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n)	ร้อยละ
4. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	219	63.29
ปริญญาโท	127	36.71
ปริญญาเอก	0	0
5. ประสบการณ์ในตำแหน่ง		
ต่ำกว่า 11 ปี	176	50.87
11-20 ปี	129	37.28
21-30 ปี	37	10.69
31 ปีขึ้นไป	4	1.16
โดยรวม	346	98.86

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 346 จำแนกเป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 61.27 เพศชาย จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 38.730 จำแนกตามอายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.09 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.77 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.98 อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.16 จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 17.63 ครู จำนวน 285 คิดเป็นร้อยละ 82.37 จำแนกตามวุฒิการศึกษาเป็นปริญญาตรี จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 63.29 ปริญญาโท จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 36.71 จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง ต่ำกว่า 11 ปี จำนวน 176 คิดเป็นร้อยละ 50.87 เป็น 11-20 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 37.28 เป็น 21-30 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.69 และ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.16

1.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปรากฏดังตาราง 4-10

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ชั้นนำ	3.75	0.73	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด
ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือ เปรียบเทียบแบบตรง	3.64	0.77	มาก	4.58	0.60	มากที่สุด
ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบ บุคคลกับสิ่งของ	3.67	0.79	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด
ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	3.73	0.77	มาก	4.64	0.59	มากที่สุด
ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	3.74	0.76	มาก	4.61	0.61	มากที่สุด
ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	3.80	0.77	มาก	4.65	0.60	มากที่สุด
โดยรวม	3.72	0.76	มาก	4.62	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ขั้นนำ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.73) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.77)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นนำ โดยรวมและรายข้อ

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ชั้นนำ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว	3.87	0.71	มาก	4.71	0.53	มากที่สุด
2. การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง	3.68	0.73	มาก	4.53	0.60	มากที่สุด
3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน	3.78	0.73	มาก	4.65	0.58	มากที่สุด
4. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใช้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น	3.66	0.77	มาก	4.65	0.56	มากที่สุด
5. นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่	3.77	0.70	มาก	4.62	0.57	มากที่สุด
6. การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน	4.33	0.84	มาก	4.79	0.45	มากที่สุด
โดยรวม	3.75	0.73	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านชั้นนำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่

ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 1. การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.71) รองลงมาคือข้อ 3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 4. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไข้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.77) สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านชั้นนำ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6. การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ข้อ 1. การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.58)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยรวมและรายข้อ

การการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง หรือเปรียบเทียบแบบตรง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. ผู้สอนเสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอน ต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและ ความแตกต่าง	3.59	0.75	มาก	4.51	0.65	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

การการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรง หรือเปรียบเทียบแบบตรง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
2. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึง สิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลัง ประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้น เพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้น สิ่งใหม่ๆ	3.85	0.65	มาก	4.74	0.48	มากที่สุด
3. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้	3.62	0.79	มาก	4.53	0.67	มากที่สุด
4. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับ สิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลาย แง่มุม	3.58	0.87	มาก	4.58	0.59	มากที่สุด
5. มีแนวคิดที่จะตัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความ แตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำ ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น	3.55	0.82	มาก	4.52	0.63	มากที่สุด
โดยรวม	3.64	0.77	มาก	4.58	0.60	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$,
S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด คือ ข้อ 2. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหา
ที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้น
สิ่งใหม่ ๆ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือข้อ 1. มีการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึง
ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และให้ความเป็นกันเอง จริงใจ
และมีความยุติธรรม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.90) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3. สามารถเชื่อมโยง
ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.79)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 2. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือ ข้อ 4. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 1. ผู้สอนเสนอคำคู่หรือเสนอสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.65)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยรวมและรายข้อ

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. ให้ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา	3.75	0.76	มาก	4.62	0.61	มากที่สุด
2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร	3.65	0.78	มาก	4.55	0.65	มากที่สุด
3. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง	3.63	0.77	มาก	4.46	0.70	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
4. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบใน ชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่	3.64	0.82	มาก	4.45	0.70	มากที่สุด
5. การแสดงบทบาทสมมติ	3.54	0.80	มาก	4.51	0.63	มากที่สุด
6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก	3.81	0.82	มาก	4.64	0.64	มากที่สุด
โดยรวม	3.67	0.79	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือ ข้อ 1. ให้ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5. การแสดงบทบาทสมมติ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.80)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ ข้อ 1. ให้ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบใน ชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.70)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมและรายข้อ

การการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิด แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์	3.75	0.75	มาก	4.72	0.47	มากที่สุด
2. มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความ เหมือนและแตกต่าง	3.73	0.80	มาก	4.59	0.64	มากที่สุด
3. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาใน บทเรียน	3.86	0.81	มาก	4.66	0.61	มากที่สุด
4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่	3.36	0.74	มาก	4.50	0.66	มากที่สุด
โดยรวม	3.73	0.77	มาก	4.62	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.81) รองลงมาคือ ข้อ 1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.75) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.74)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ข้อ 3. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.66)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมและรายข้อ

การการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้	3.66	0.75	มาก	4.55	0.61	มากที่สุด
2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน	3.78	0.78	มาก	4.62	0.61	มากที่สุด
3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ	3.77	0.76	มาก	4.64	0.60	มากที่สุด
โดยรวม	3.75	0.76	มาก	4.61	0.61	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือข้อ 3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.75)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือข้อ 2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.61)

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.61)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน โดยรวมและรายข้อ

การการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ ขั้นการนำความคิดใหม่มา สร้างสรรค์งาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน	3.85	0.76	มาก	4.69	0.59	มากที่สุด
2. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้	3.83	0.80	มาก	4.65	0.61	มากที่สุด
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม	3.75	0.69	มาก	4.66	0.57	มากที่สุด
4. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน	3.77	0.80	มาก	4.62	0.62	มากที่สุด
5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า	3.88	0.76	มาก	4.70	0.57	มากที่สุด
6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล	3.71	0.81	มาก	4.57	0.65	มากที่สุด
โดยรวม	3.80	0.77	มาก	4.65	0.60	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ ข้อ 1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.69)

สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ ข้อ 1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.59) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.65)

2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

โดยนำข้อมูลผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

2.1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น เพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Need Index : PNI) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปรากฏดังตาราง 11-17

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	D	I	PNI_{modified}	ลำดับ
ชั้นนำ	4.25	4.66	0.09	4
ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	4.23	4.70	0.10	3
ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	4.20	4.68	0.11	2
ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	4.22	4.54	0.07	6
ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	4.20	4.64	0.08	5
ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	4.21	4.69	0.13	1
โดยรวม	4.20	4.64	0.09	

จากตาราง 11 ลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ชั้นนำ ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ชั้นนำ

ชั้นนำ	D	I	PNI_{modified}	ลำดับ
1. การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว	4.21	4.52	0.22	6
2. การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง	4.23	4.51	0.23	5
3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่ง que ผู้เรียนรู้อยู่ก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถาม กระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน	4.13	4.77	0.23	4
4. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใ้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น	4.18	4.72	0.24	1
5. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใ้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น	4.18	4.75	0.23	3
6. การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน	4.33	4.79	0.24	2
โดยรวม	4.25	4.66	0.22	

จากตาราง 12 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ด้านชั้นนำ 3 อันดับแรก จากมากไปน้อย ได้แก่ 4. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใ้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น 6. การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน และ 5. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใ้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง	4.35	4.62	0.26	3
2. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้ว พิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ	4.28	4.65	0.23	5
3. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้	4.20	4.71	0.25	4
4. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม	4.26	4.66	0.28	1
5. มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น	4.27	4.73	0.27	2
โดยรวม	4.23	4.70	0.24	

จากตาราง 13 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ด้านชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรงเรียงลำดับ 3 อันดับแรกจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 4. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม 5. มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น และ 1. เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	D	I	PNI_{modified}	ลำดับ
1. ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา	4.22	4.79	0.23	3
2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวละคร เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร	4.09	4.84	0.25	2
3. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง	4.13	4.74	0.23	4
4. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่	4.08	4.75	0.22	5
5. การแสดงบทบาทสมมติ	4.14	4.52	0.27	1
6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก	4.25	4.42	0.22	6
โดยรวม	4.20	4.68	0.24	

จากตาราง 14 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ เรียงลำดับ 3 อันดับแรกจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 5. การแสดงบทบาทสมมติ ข้อ 2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวละคร เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร และ ข้อ 1. ให้ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์	4.23	4.55	0.26	1
2. มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง	4.33	4.45	0.23	3
3. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	4.15	4.65	0.21	4
4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่	4.21	4.61	0.25	2
โดยรวม	4.22	4.54	0.23	

จากตาราง 15 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง เรียงลำดับ 3 อันดับแรกจากมากไปน้อย ได้แก่

1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ 4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่ และ ข้อ 2. มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้	4.22	4.61	0.24	1
2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน	4.14	4.75	0.22	3

ตาราง 16 (ต่อ)

ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ	4.13	4.53	0.23	2
โดยรวม	4.20	4.64	0.22	

จากตาราง 16 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง เรียงลำดับ 3 อันดับแรก จากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้ ข้อ 3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ และข้อ 2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน ตามลำดับ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็น ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน	4.22	4.61	0.22	4
2. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้	4.14	4.75	0.22	5
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม	4.13	4.53	0.24	1
4. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์ อย่างมีลำดับขั้นตอน	4.23	4.76	0.22	3

ตาราง 17 (ต่อ)

ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า	4.19	4.52	0.21	6
6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล	4.65	0.65	0.23	2
โดยรวม	4.20	4.64	0.22	

จากตาราง 17 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งานเรียงลำดับ 3 อันดับแรก จากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม ข้อ 6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล และข้อ 4. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอนตามลำดับ

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตอนที่ 1 การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) 1. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการ ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. โรงเรียนหนองนาคำประชาชนุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการอ่านภาษาไทย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

2. โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ เป็นลำดับที่ 1 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา และมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4 ปีอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาโปรแกรม

ในการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

3. โรงเรียนบ้านหินร่องโนนสวรรค์ อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีคณะกรรมการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ เป็นลำดับที่ 2 ของศูนย์เครือข่าย และมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3 ปีอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอน

ผลการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ได้พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังนี้

1. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

“...กำหนดให้ครูผู้สอนบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เน้นความคล่องแคล่วในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นจาก บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรับการเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจ เน้นความตื่นตัว คล่องแคล่วในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็น แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ได้ตามสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงและประยุกต์วิธีการทำงานได้อย่างหลากหลายวิธี...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น เต็มใจที่จะเรียนรู้และยอมรับการทำงานที่เปลี่ยนแปลง เคารพสิทธิส่วนบุคคลในการ เพื่อนำมาเป็น แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีโต้แย้งด้วยเหตุผล สามารถปรับเปลี่ยนแผนงานตาม ความเหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน, 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...ครูผู้สอนยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เคารพสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่น เต็มใจที่จะเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาาร่วมกัน สามารถประยุกต์วิธีการทำงานได้อย่างหลากหลายวิธี โดยปรับเปลี่ยนแผนงานตามความเหมาะสม...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น เน้นความคล่องแคล่วในการทำงาน เคารพสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยการสื่อสารที่ทำให้เกียรติซึ่งกันและกัน มิได้แย้งด้วยความสุภาพ ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจ ..”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 18 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
1. ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	
1.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน	4
1.2 รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้	4
1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม	4
1.4 ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน	5

ตาราง 18 (ต่อ)

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
1.5 สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า	4
1.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล	4
1.7 การสื่อสารกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง	3
1.8 การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล	3
1.9 ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้	3

สรุปการสัมภาษณ์ด้านดั่งนี้ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งานได้ดังนี้

1. ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

1.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน

1.2 รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม

1.4 ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน

1.5 สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า

1.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล

1.7 การสื่อสารกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง

1.8 การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล

1.9 ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้
สรุปการสัมภาษณ์ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของได้ดังนี้

2. ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

“...โรงเรียนมีการจัดอบรมให้บุคลากรในการจัดหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สนับสนุนแหล่งข้อมูลหรือทรัพยากรที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะ ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความเสมอภาค จริงใจและมีความยุติธรรม มีการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความเหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ให้ความสนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน เสมอทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน..”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เอาใจใส่ หรือให้ความสำคัญกับครูทุกคนอย่างเท่าเทียม มีการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ไม่มีการแบ่งแยก สนับสนุนแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะเพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความเสมอภาค เอาใจใส่ ให้ความสำคัญกับครูทุกคน อย่างเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยก ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงานอย่างจริงใจและมีการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ให้ความสนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานเสมอ..”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนทำงานด้วยความเสมอภาคจริงใจและมีความยุติธรรม ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เอาใจใส่ หรือให้ความสำคัญกับครูทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยก และมีการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีการมอบหมายงานให้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล ...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความจริงใจและมีความยุติธรรม เอาใจใส่ หรือให้ความสำคัญกับครูทุกคนอย่างเท่าเทียม มีการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติงาน มีการกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีการเลื่อนตำแหน่งที่ยุติธรรม ไม่อคติ มีแหล่งเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอนตามความถนัดที่หลากหลาย มีการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเป็นรายบุคคล อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 19 สังเคราะห์ความถี่การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
2. ด้านชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	
2.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา	5
2.2 การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร	4
2.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง	3
2.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่	5
2.5. การแสดงบทบาทสมมติ	5
2.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก	3
2.7 สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3
2.8 มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล	3

สรุปการสัมภาษณ์ด้านชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรงได้ดังนี้

3. ด้านชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีการประชุมร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา นำวิสัยทัศน์ไปกำหนดนโยบาย โครงการกิจกรรม เพื่อลงสู่การปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ครูประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษามีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ สู่สาธารณะ ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และนำข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายมาปรับปรุง ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการปรึกษาหารือร่วมกันกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การเผยแพร่พันธกิจ ในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจ ส่งเสริมให้ครูแสดงออกถึงผลงานต่างๆที่ได้จัดทำขึ้น มีการมอบรางวัล ในโอกาสต่าง ๆ ให้กับครูหรือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และนำเอาข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายมาปรับปรุง...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน ในการพัฒนาโรงเรียนไปในทิศทางใดในอนาคต มีการประชุมร่วมกันกับของทุกภาคส่วน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก นำวิสัยทัศน์ไปกำหนด โครงการกิจกรรม เพื่อลงสู่การปฏิบัติจริง เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีการเชิญเกียรติให้กับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี มีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ สู่ชุมชน...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันกับของทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การเผยแพร่พันธกิจ และกลยุทธ์ในการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน มีการบูรณาการเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ และนำเอาข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายมาปรับปรุง...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันกับทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษา นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และนำเอาข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายมาปรับปรุง ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอย่างชัดเจน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการยกย่องเชิญเกียรติให้กับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงาน

ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ สู่สาธารณะ...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 20 สังกะระห์ความถี่การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ด้านการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
3. ด้านการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	
3.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง	4
3.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ	4
3.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆและสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้	5
3.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม	3
3.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น	4
3.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางในด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3
3.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น	3
3.8 พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด	3

3.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง

3.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ

3.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้

3.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม

3.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น

3.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางในด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น

3.8 พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด

สรุปการสัมภาษณ์ด้านชั้นนำ ได้ดังนี้

4. ด้านชั้นนำ

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาในการจัดการเรียนรู้ มีการกำหนดจุดหมายร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูให้บทบาทเป็นผู้ประสานงานวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและการบริหารความเปลี่ยนแปลงให้แก่บุคลากร กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้บรรลุในทิศทางและจุดหมายอย่างเป็นระบบ...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเน้นการทำงานร่วมกัน ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงานมีการกำหนดจุดหมายการทำงานร่วมกัน โดยให้ความไว้วางใจแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูให้วิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดเห็นต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของครูเพื่อให้บรรลุจุดหมายอย่างเป็นระบบ...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมตามความรู้ความสามารถ ให้คำแนะนำให้คำปรึกษางานต่าง ๆ มีการกำหนดจุดหมายการทำงาน โดยให้ความไว้วางใจแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจและการบริหารความเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาองค์กร...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานร่วมกัน ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยให้ความไว้วางใจแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานส่งเสริมครูให้สามารถวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการทำงานร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดมุ่งจุดหมายการทำงานร่วมกัน สามารถวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งในการพัฒนาการทำงาน โดยให้ความไว้วางใจแก่ครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน ให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพบปะสังสรรค์กันตามสมควร..”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

พหุบัณฑิต ชีวะ

ตาราง 21 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านชั้นนำ

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
4. ด้านชั้นนำ	
4.1 การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว	5
4.2 การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง	3
4.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน	3
4.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใสของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น	5
4.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่	3
4.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน	3
4.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด	4
4.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้	4

สรุปการสัมภาษณ์ด้านชั้นนำ ได้ดังนี้

4. ด้านชั้นนำ

4.1 การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว

4.2 การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง

4.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

- 4.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไข่ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น
- 4.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่
- 4.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน
- 4.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด
- 4.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

สรุปการสัมภาษณ์ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ได้ดังนี้

5. ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

“...โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ และแปลกใหม่อยู่เสมอ มีความคิดเชิงบวก ส่งเสริมให้หาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาตนเองและหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ เน้นการปฏิบัติงานที่มีความเฉลียวฉลาดไหวพริบดี และคิดอย่างมีระบบ ทักษะการตัดสินใจที่รอบคอบ บนพื้นฐานเหตุและผลภายใต้หลักธรรมมาภิบาล ...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรคิดหาคำตอบในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และแปลกใหม่อยู่เสมอ เน้นหลักธรรมาภิบาล การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ มีไหวพริบดี คิดอย่างมีระบบ กระตุ้นครูให้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาองค์กร มีการจัดบรรยากาศแห่งการค้นคว้า เรียนรู้ และกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ ...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรคิดหาคำตอบในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีความคิดเชิงบวก มองเห็นวิกฤติเป็นโอกาสเสมอ คำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กรอย่างสม่ำเสมอ...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนส่งเสริมให้ครูตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ส่งเสริมให้พัฒนาตนเองโดยการหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีความเฉลียวฉลาดไหวพริบดี คิดอย่างมีระบบ คำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่อยู่เสมอ โดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัย...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรคิดหาคำตอบในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายจากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ใช้อารมณ์ขันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ มีการจัดบรรยากาศแห่งการค้นคว้า เรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนรู้อีก...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรคิดหาคำตอบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้และหาความรู้ จากแหล่งต่างๆ นำมาใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์...”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 22 สังเคราะห์ความถี่แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
5. ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	
5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้	3
5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน	4
5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ	3
5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์	4
5.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	5

สรุปการสัมภาษณ์ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ได้ดังนี้

5. ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน

5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ

5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์

5.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่างๆนำมาสังเคราะห์ที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการ

เรียนรู้

สรุปการสัมภาษณ์ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ได้ดังนี้

6. ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเปิดโอกาสและให้อิสระแก่ผู้เรียนในการตัดสินใจ ส่งเสริมความคิดเชิงบวก เน้นการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ เหมาะกับวัยของผู้เรียน...”

(คนที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูมีการสอนที่หลากหลาย เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกในสิ่งที่เขาสนใจ จัดบรรยากาศจัดให้เหมาะกับการเป็นแหล่งค้นคว้า เรียนรู้ และกล้าคิด กล้าถาม กล้าทำในสิ่งใหม่...”

(คนที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครูได้หาวิธีการสอนที่แปลกใหม่ ให้เข้ากับศตวรรษที่ 21 ให้โอกาสผู้เรียนและอิสระแก่ผู้เรียนในการคิดหาคำตอบในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มี เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กรอยู่เสมอ...”

(คนที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนการสอน ทางโรงเรียนจะเน้นเรื่องการให้โอกาสผู้เรียน เช่น การตั้งคำถาม และการแสดงความคิดเห็น โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย...”

(คนที่ 1 ครูผู้สอน, วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...มีส่งเสริมการเรียนการสอนที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึก ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียน เช่น การผลิตสื่อ การออกแบบชิ้นงาน โดยครูจะเป็นผู้เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ...”

(คนที่ 2 ครูผู้สอน, วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรนำแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของนักเรียนในปัจจุบัน เช่น การใช้สื่อออนไลน์ ฝึกการคิดหาคำตอบ ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และนำหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ ..”

(คนที่ 3 ครูผู้สอน, วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 23 สังกะยาศรัยความถี่แนวทางการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	ความถี่ (คน)
6. ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ตามลำดับ	
6.1 เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์	3
6.2 มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง	4
6.3 เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	3
6.4 ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่	4
6.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	5

สรุปการสัมภาษณ์ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ได้ดังนี้

6. ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

6.1 เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

6.2 มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง

6.3 เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน

6.4 ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่

6.5 แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ผลจากการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยนำข้อที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มาสรุปแนวทาง ดังนี้

1. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

1.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน

1.2 รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม

1.4 ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน

1.5 สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมาย และมีคุณค่า

1.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล

1.7 การสื่อสารกับผู้ร่วมงานอย่างให้เกิดอิทธิพลซึ่งกันและกัน

1.8 การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล

1.9 ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้

2. ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

2.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา

2.2 การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่างปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร

2.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง

2.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่

2.5. การแสดงบทบาทสมมติ

2.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก

2.7 สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.8 มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับความรู้และ ศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. ด้านชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

3.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง

3.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ

3.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้

3.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม

3.5 มีแนวคิดที่จะตัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น

3.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางในด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น

3.8 พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. ด้านชั้นนำ

4.1 การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว

4.2 การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง

4.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

4.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใช้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น

4.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่

4.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน

4.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด

4.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

5. ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

- 5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้
- 5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน
- 5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ
- 5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์
- 5.5 แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์ใช้ในการพัฒนาการจัดการ

เรียนรู้

6. ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

- 6.1 เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์
- 6.2 มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง
- 6.3 เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน
- 6.4 ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่
- 6.5 แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

1.3 ยกร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ

นักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยการเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความต้องการจำเป็น แล้วนำไปศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยสามารถร่างโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปรากฏดังตาราง 24

ตาราง 24 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
1. ด้าน ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน		
1.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลอง เลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มา ใช้ในงานของตน	1.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลอง เลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน	1.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลอง เลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน
1.2 รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็น การเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดย ให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของ ตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำ ความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้	1.2 รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็น การเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของ ตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำ ความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้	1.2 รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็น การเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของ ตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำ ความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้
1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้เดิม	1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้เดิม	1.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้เดิม
1.4 ส่งเสริมความสามารถใน กระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่าง มีลำดับขั้นตอน	1.4 ส่งเสริมความสามารถใน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ อย่างมีลำดับขั้นตอน	1.4 ส่งเสริมความสามารถใน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ อย่างมีลำดับขั้นตอน
1.5 สร้างบรรยากาศให้กับ ผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมาย และมีคุณค่า	1.5 สร้างบรรยากาศให้กับ ผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มี ความหมายและมีคุณค่า	1.5 สร้างบรรยากาศให้กับ ผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มี ความหมายและมีคุณค่า
1.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดย ปราศจากความกลัวและวิตก กังวล	1.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดย ปราศจากความกลัวและวิตก กังวล	1.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดย ปราศจากความกลัวและวิตก กังวล

ตาราง 24 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
	1.7 การสื่อสารกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง	1.7 การสื่อสารกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง
	1.8 การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วย ความสุภาพและด้วยเหตุผล	1.8 การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วย ความสุภาพและด้วยเหตุผล
	1.9 ให้ความสำคัญอิสระในการ ตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรใน การจัดการเรียนรู้	1.9 ให้ความสำคัญอิสระในการ ตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรใน การจัดการเรียนรู้

ผลจากตาราง 24 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน พบว่า มีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ดังนี้ 1.1) ผู้เรียนงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน 1.2) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ไปประยุกต์ใช้ 1.3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม 1.4) ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน 1.5) สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า 1.6) ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล 1.7 การสื่อสารกับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง 1.8 การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล 1.9 ให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้

พูน ปณ ทิโต ชเว

ตาราง 25 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
2. ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ		
2.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็น สิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดง ความรู้สึกออกมา	2.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็น สิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดง ความรู้สึกออกมา	2.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็น สิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดง ความรู้สึกออกมา
2.2 การเปรียบเทียบตนเอง เป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิด แก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็ จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็น สัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้น จึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึก อย่างไร	2.2 การเปรียบเทียบตนเอง เป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิด แก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็ จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็น สัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้น จึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึก อย่างไร	2.2 การเปรียบเทียบตนเอง เป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิด แก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็ จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็น สัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้น จึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึก อย่างไร
2.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ ได้จากการเปรียบเทียบในชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็น คำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้ง กันในตัวเอง	2.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ ได้จากการเปรียบเทียบในชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็น คำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้ง กันในตัวเอง	2.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ ได้จากการเปรียบเทียบในชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็น คำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้ง กันในตัวเอง
2.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้ จากการ เปรียบเทียบใน ชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็น คำใหม่	2.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้ จากการ เปรียบเทียบใน ชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็น คำใหม่	2.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้ จากการ เปรียบเทียบใน ชั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็น คำใหม่
2.5. การแสดงบทบาทสมมุติ	2.5. การแสดงบทบาทสมมุติ	2.5. การแสดงบทบาทสมมุติ
2.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกใน ห้องได้แสดงความรู้สึก	2.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกใน ห้องได้แสดงความรู้สึก	2.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกใน ห้องได้แสดงความรู้สึก

ตาราง 25 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
	2.7 สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย	2.7 สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย
	2.8 มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล	2.8 มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล

ผลจากตาราง 25 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ พบว่า มีแนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ด้านขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ดังนี้ 2.1) ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็น สิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา 2.2) การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิด แก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถาม ตนเองว่ารู้สึกอย่างไร 2.3) ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มา ประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง 2.4) ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ 2.5) การแสดงบทบาทสมมติ 2.6) การเปิด โอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก 2.7) สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการ เรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2.8) มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับ ความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล

ตาราง 26 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
3. ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง		
3.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง	3.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง	3.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง
3.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ	3.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ	3.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ
3.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆและสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้	3.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆและสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้	3.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆและสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้
3.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม	3.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม	3.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม

ตาราง 26 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
3.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่าง จากความคิดเดิมและ ผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ ขึ้น	3.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่าง จากความคิดเดิมและ ผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ ขึ้น	3.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่าง จากความคิดเดิมและ ผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ ขึ้น
	3.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางใน ด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา	3.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางใน ด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา
	3.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากผู้อื่น	3.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากผู้อื่น
	3.8 พัฒนาบุคลากรให้ สามารถปฏิบัติงานการจัดการ เรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ กำหนด	3.8 พัฒนาบุคลากรให้ สามารถปฏิบัติงานการจัดการ เรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ กำหนด

ผลจากตาราง 26 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา
โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบ
แบบตรง พบว่า มีแนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา
ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ดังนี้ 3.1) เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ผู้สอน
ต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง 3.2) การเปรียบเทียบที่พยายามให้
ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติ
ของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ 3.3) สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์
ของสิ่งต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้ 3.4) มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบ
กับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม 3.5) มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิด

ความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น 3.6) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางในด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3.7) สถานศึกษาเปิดใจ กว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น 3.8) พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ตาราง 27 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านชั้นนำ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
4. ด้านชั้นนำ		
4.1 การสร้างความสนใจ ทำได้ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความ อยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนใน เรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็น ประสบการณ์ใกล้ตัว	4.1 การสร้างความสนใจ ทำได้ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความ อยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนใน เรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็น ประสบการณ์ใกล้ตัว	4.1 การสร้างความสนใจ ทำได้ โดยการตั้งคำถามที่ดึงความ อยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนใน เรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็น ประสบการณ์ใกล้ตัว
4.2 การบอกจุดประสงค์แก่ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำอย่าง ใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตน หรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง	4.2 การบอกจุดประสงค์แก่ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำอย่าง ใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตน หรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง	4.2 การบอกจุดประสงค์แก่ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำอย่าง ใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตน หรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง
4.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึก ถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของ การเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้ เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้ เกิดการทบทวนประสบการณ์ เดิมของผู้เรียน	4.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึก ถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของ การเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้ เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้ เกิดการทบทวนประสบการณ์ เดิมของผู้เรียน	4.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึก ถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของ การเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้ เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้ เกิดการทบทวนประสบการณ์ เดิมของผู้เรียน

ตาราง 27 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
4.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใช้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น	4.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใช้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น	4.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใช้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น
4.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่	4.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่	4.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่
4.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน	4.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน	4.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน
	4.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด	4.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด
	4.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้	4.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

ผลจากตาราง 27 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านชั้นนำ พบว่า มีแนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ด้านชั้นนำ ดังนี้ 4.1) การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว 4.2) การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้วัตถุประสงค์หรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง 4.3) การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการ

พูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน 4.4) การใช้ อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไข่ของจริง ฟัน รูปภาพ เป็นต้น 4.5) นักเรียนทบทวนบทเรียน เดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ 4.6) การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน 4.7) ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด 4.8) มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะ สามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

ตาราง 28 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการ ปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้าน ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
5. ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง		
5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบาย ความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้	5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบาย ความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้	5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบาย ความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้
5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจ นักเรียนเพื่อให้ประสบ ผลสำเร็จในการทำงาน	5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจ นักเรียนเพื่อให้ประสบ ผลสำเร็จในการทำงาน	5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจ นักเรียนเพื่อให้ประสบ ผลสำเร็จในการทำงาน
5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นใน ตนเองและพยายามทำงานให้ สำเร็จ	5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นใน ตนเองและพยายามทำงานให้ สำเร็จ	5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นใน ตนเองและพยายามทำงานให้ สำเร็จ
	5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์	5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์
	5.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่ง ต่างๆนำมาใช้ในการพัฒนาการ จัดการเรียนรู้	5.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่ง ต่างๆนำมาใช้ในการพัฒนาการ จัดการเรียนรู้

ผลจากตาราง 28 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษา โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้าน ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง พบว่า มีแนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ด้านชั้นอธิบายความหมาย

ของคำคู่ขัดแย้ง ดังนี้ 5.1) ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้ 5.2) การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน 5.3) ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ 5.4) การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์ 5.5) แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ตาราง 29 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	แนวปฏิบัติ
6. ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง		
6.1 เปิดโอกาสให้อิสระกับ ผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์	6.1 เปิดโอกาสให้อิสระกับ ผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์	6.1 เปิดโอกาสให้อิสระกับ ผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์
6.2 มีการเสนอคำให้ผู้เรียน เปรียบเทียบความเหมือนและ แตกต่าง	6.2 มีการเสนอคำให้ผู้เรียน เปรียบเทียบความเหมือนและ แตกต่าง	6.2 มีการเสนอคำให้ผู้เรียน เปรียบเทียบความเหมือนและ แตกต่าง
6.3 เลือกคำที่มีความ สอดคล้องกับเนื้อหาใน บทเรียน	6.3 เลือกคำที่มีความ สอดคล้องกับเนื้อหาใน บทเรียน	6.3 เลือกคำที่มีความ สอดคล้องกับเนื้อหาใน บทเรียน
6.4 ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำ จำนวนหลายคู่	6.4 ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำ จำนวนหลายคู่	6.4 ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำ จำนวนหลายคู่
	6.5 แสวงหาความรู้ จาก แหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้	6.5 แสวงหาความรู้ จาก แหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้

ผลจากตาราง 29 การสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้าน ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง พบว่า มีแนวทางการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ด้านชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ดังนี้ 6.1) เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ 6.2) มีการ

เสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง 6.3) เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน 6.4) ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่ 6.5) แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 ยกร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practices จัดทำร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 แล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ออกประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีพัฒนา และ 5) การวัดและการประเมินผล โดยมีรายละเอียดของโปรแกรม ดังนี้

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 (ร่าง 1)

1. หลักการ

การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากการจัดการการเรียนรู้ในอดีตที่ผู้เรียนต้องอาศัยการศึกษาโดยการถ่ายทอดวิทยาการจากประสบการณ์ของผู้สอนหรือจากการอ่านหนังสือหรือตำราของผู้เรียนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแบบไร้ขีดจำกัด ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย บทบาทความเป็นครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญาสามารถดำรงอยู่ในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (วิจารณ์ พานิช, 2556)

การจัดการเรียนการสอนความคิดสร้างสรรค์เริ่มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้ตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน ผ่านกิจกรรมที่ช่วยทางอารมณ์แก่เด็ก ขณะที่ช่วยให้ใช้ภาษาในการแสดงออกครูเด็กเล็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนนักเรียนให้แก้ปัญหาทางสังคมและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ไม่ใช่การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก หลักสูตรการศึกษาทุกวิชา ในทุกระดับ สามารถจัดโอกาสให้เกิดความตื่นเต้นได้เท่าเทียมกัน ครูสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ โดยให้ได้พบกับปัญหาที่หลากหลาย ปัญหา ที่แผ่ขยายออกไป ทำให้มีคำตอบหลากหลาย และไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว ครูช่วยเด็กให้หา แหล่งความรู้และทรัพยากรภายนอกห้องเรียน หลักการในการ

จัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียน นำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักสูตร ที่จะช่วยครูให้ทำงานได้ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เกี่ยวกับการสอนของเขา เพื่อจะได้ทราบจุดอ่อน และจุดแข็งของตัวเอง Eisner (1985) การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ คือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารกับผู้ร่วมงาน การมีทักษะชีวิต การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและ ตัดสินใจ การใช้งานเทคโนโลยีในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนต้องเลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมสำหรับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเองตั้งแต่การเลือกและวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เลือกรูปแบบเครื่องมือ การออกแบบการทดลอง การสำรวจลงมือปฏิบัติ บันทึกผล แผลผล นำเสนอผลงาน ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติได้รับประสบการณ์ตรง ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) และครูถือว่าเป็นเสาหลักของการเรียนรู้ของนักเรียนไทย การพัฒนาครูให้มีความรักในการเรียนรู้ ช่วยนักเรียนให้รู้จักตนเองและกระทำตามศักยภาพ สร้างบรรยากาศของห้องเรียนบนฐานของความเคารพต่อกัน วิเคราะห์กระบวนการคิดของตน การปฏิบัติในห้องเรียนและให้เหตุผลในสิ่งที่ทำ เปิดเผย กระตุ้นเด็กให้ติดตามความคิดของตนไม่ใช่เพียงแต่ทำตามครูเต็มใจที่จะยอมรับความผิดพลาด จัดโอกาสให้เด็กได้เลือกกิจกรรม และจัดมอบหมายงานโดยมีโอกาสเลือกอย่างเหมาะสม แสดงความสนใจที่แท้จริง กระหายใคร่รู้และมุ่งมั่นในการเรียนรู้ดำเนินการและเตรียมสิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5

3. เนื้อหา

เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 Module ดังนี้

Module 1 ด้านชั้นนำ

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว
2. การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง
3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
4. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไขของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น
5. นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่
6. การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน
7. ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด
8. มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

Module 2 ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง
2. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่ พิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ
3. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้

4. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่
หลากหลายแง่มุม

5. มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและ
ผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น

6. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางในด้านต่าง ๆ เข้ามา
มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

7. สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น

8. พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมาย

ที่กำหนด

Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา
2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวยุทธ เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาทางจรที่ติดขัด
ก็จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร
3. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบ
กันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง

4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบ
กันเป็นคำใหม่

5. การแสดงบทบาทสมมติ
6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก
7. สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและ
นักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่
หลากหลาย

8. มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และ
ศักยภาพของแต่ละบุคคล

Module 4 ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

2. มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง

3. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน

4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่

5. แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่างๆนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

Module 5 ด้านชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้
2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน
3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ
4. การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์
5. แสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์ใช้ในการพัฒนาการจัดการ

เรียนรู้

Module 6 ด้านชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน
2. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม
4. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน
5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมาย และมีคุณค่า
6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล
7. การสื่อสารกับผู้ร่วมงานอย่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน
8. การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล
9. ให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้

4. วิธีการพัฒนา

วิธีดำเนินการจะใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรงขั้นการสร้าง 3) อุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4) ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5) ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ 6) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

5. การวัดและประเมินผล

- 5.1 การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา
- 5.2 ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
- 5.3 ประเมินการรายงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 5.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบยืนยันโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓ ตรวจสอบยืนยันโปรแกรมด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2563 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) (1) นายธวัชชัย พลนิกร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (2) นางวนิดา เครือไกรวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์ทองหนองเตาปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (3) นายปิติกร หงษ์เวียง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกสูงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (4) นางพิมพ์สุภา เจียงภูเขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองนาคำประชานุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (5) นางสาวภัทวดี หาญปรี ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรคามรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปรากฏดังตาราง 30

ตาราง 30 บันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบยืนยันโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

องค์ประกอบของโปรแกรม	ข้อเสนอแนะ	ผลการแก้ไข
<p>1. หลักการ</p> <p>1.1 การบรรยายความสำคัญและความเป็นมาของโปรแกรม</p> <p>1.2 หลักการมีความชัดเจนแสดงถึงจุดเน้นของโปรแกรม</p> <p>1.3 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับมีความต่อเนื่องและเข้าใจง่าย</p>	<p>- ด้านหลักการมีความเหมาะสมแต่เรียบเรียงคำให้ชัดเจนขึ้น</p>	<p>1.1 การบรรยายความสำคัญและความเป็นมาของโปรแกรม</p> <p>1.2 หลักการมีความชัดเจน แสดงถึงจุดเน้นของโปรแกรม</p> <p>1.3 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับมีความต่อเนื่องเข้าใจง่าย</p>
<p>2. วัตถุประสงค์</p> <p>2.1 วัตถุประสงค์ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ</p> <p>2.2 วัตถุประสงค์มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง</p>	<p>- ด้านวัตถุประสงค์ของโปรแกรมมีความเหมาะสมทุกวัตถุประสงค์</p>	<p>2.1 วัตถุประสงค์ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ</p> <p>2.2 วัตถุประสงค์มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง</p>
<p>3. เนื้อหา</p> <p>Module 1 ชี้นำ (3 ชม.)</p> <p>1.1 การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว</p> <p>1.2 การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างไรที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง</p>	<p>- เนื้อหาใน Module 1 แก้ไข ข้อ 1.7 เพิ่มเติมการแสดงบทบาทสมมติ</p>	<p>1.1 การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว</p> <p>1.2 การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างไรที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	ข้อเสนอแนะ	ผลการแก้ไข
<p>1.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุยสนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน</p> <p>1.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไขของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น</p> <p>1.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่</p> <p>1.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน</p> <p>1.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่</p> <p>1.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน</p> <p>1.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด</p> <p>1.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้</p>	<p>1.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุยสนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน</p> <p>1.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไขของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น</p> <p>1.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่</p> <p>1.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน</p> <p>1.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่</p> <p>1.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน</p> <p>1.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด</p> <p>1.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้</p>	<p>1.3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้มาก่อน ได้โดยการพูดคุยสนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน</p> <p>1.4 การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ไขของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น</p> <p>1.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่</p> <p>1.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน</p> <p>1.5 นักเรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่</p> <p>1.6 การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน</p> <p>1.7 ยึดมั่นในทิศทางและจุดหมายในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด</p> <p>1.8 มอบความไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานและมีความเชื่อมั่นในครูผู้สอนว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	ข้อเสนอแนะ	ผลการแก้ไข
<p>Module 2 ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (3 ชม.)</p> <p>2.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง</p> <p>2.2 การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ</p> <p>2.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้</p> <p>2.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม</p> <p>2.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น</p> <p>2.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p> <p>2.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น</p> <p>2.8 พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด</p>	<p>- เนื้อหาใน Module / มีความเหมาะสมทุกตัวชี้วัด</p> <p>แต่ เพิ่มเติมเนื้อหาข้อ 2 ตัดคำว่าพยายามออกเพื่อความเหมาะสม</p>	<p>Module 2 ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง (3 ชม.)</p> <p>2.1 เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง</p> <p>2.2 การเปรียบเทียบให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ</p> <p>2.3 สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้</p> <p>2.4 มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม</p> <p>2.5 มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น</p> <p>2.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p> <p>2.7 สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น</p> <p>2.8 พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	ข้อเสนอแนะ	ผลการแก้ไข
<p>Module 3 ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (3 ชม.)</p> <p>3.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา</p> <p>3.2 การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร</p> <p>3.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง</p> <p>3.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่</p> <p>3.5 การแสดงบทบาทสมมุติ</p> <p>3.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก</p> <p>3.7 สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย</p> <p>3.8 มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล</p>	<p>- เนื้อหาใน Module 2 มีความเหมาะสมทุกตัวชี้วัด แต่ เพิ่มเติมเนื้อหาข้อ 1 เพิ่มเติมความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>2.1 ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมาอย่างสร้างสรรค์</p> <p>2.2 การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร</p> <p>2.3 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง</p> <p>2.4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่</p> <p>2.5 มีการแสดงบทบาทสมมุติ</p> <p>2.6 การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึกอย่างสร้างสรรค์</p> <p>2.7 สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย</p> <p>2.8 มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	ข้อเสนอแนะ	ผลการแก้ไข
<p>Module 5 ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง (3 ชม.)</p> <p>5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้</p> <p>5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน</p> <p>5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ</p> <p>5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์</p> <p>5.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>	<p>- เนื้อหาใน Module 5 มีความเหมาะสมทุกตัวชี้วัด</p>	<p>5.1 ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้</p> <p>5.2 การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน</p> <p>5.3 ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ</p> <p>5.4 การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์</p> <p>5.5 แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่างๆ นำมาสังเคราะห์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>
<p>Module 6 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน (3 ชม.)</p> <p>6.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่มาใช้ในงานของตน</p> <p>6.2 รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้</p>	<p>- เนื้อหาใน Module 6 ข้อ 6.6 แก้ไขเป็น “ผู้เรียนสามารถทำผิดได้” โดยเรียงเรียงคำให้ชัดเจนขึ้น</p>	<p>6.1 ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ นำมาใช้ในงานของตน</p> <p>6.2 รูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	ข้อเสนอแนะ	ผลการแก้ไข
<p>6.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม</p> <p>6.4 ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน</p> <p>6.5 สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า</p> <p>6.6 ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล</p> <p>6.7 การสื่อสารกับผู้ร่วมงานอย่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน</p> <p>6.8 การแสดงข้อโต้แย้งด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล</p> <p>6.9 ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้</p>		<p>6.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม</p> <p>6.4 ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน</p> <p>6.5 สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า</p> <p>6.6 ผู้เรียนสามารถทำผิดได้โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล</p> <p>6.7 การสื่อสารกับผู้ร่วมงานอย่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน</p> <p>6.8 การแสดงข้อโต้แย้งด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล</p> <p>6.9 ให้ความเป็นอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้</p>
<p>4. วิธีการพัฒนา</p> <p>1. กิจกรรมมีความหลากหลายและส่งเสริมการทำงานของผู้บริหาร</p> <p>2. กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและเป็นไปได้</p>	<p>- วิธีการพัฒนามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระ</p>	<p>วิธีการพัฒนา</p> <p>1) การอบรม</p> <p>2) การศึกษาด้วยตนเอง</p> <p>3) การศึกษาดูงาน</p>
<p>5. การวัดและประเมินผล</p> <p>1. วิธีการวัดผลครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะเจตคติ</p> <p>2. วิธีการประเมินมีความเหมาะสม</p>	<p>- การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม</p>	<p>การวัดผลและประเมินผลก่อนและหลังการพัฒนา (6 ชั่วโมง)</p>

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ไปปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา หลังจากนั้นดำเนินการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

โดยมีประเด็นสำคัญสำหรับใช้ในการประเมินโปรแกรม คือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม เพื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ของโปรแกรมเป้าหมาย รูปแบบและวิธีการพัฒนา โครงสร้างของโปรแกรม เนื้อหา แนวการจัดกิจกรรม เทคนิคและเครื่องมือ และการประเมินผล

**โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
(ฉบับแก้ไข)**

1. หลักการ

การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากการจัดการการเรียนรู้ในอดีตที่ผู้เรียนต้องอาศัยการศึกษาโดยการถ่ายทอดวิชาจากประสบการณ์ของผู้สอนหรือจากการอ่านหนังสือหรือตำราของผู้เรียนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแบบไร้ขีดจำกัด ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย บทบาทความเป็นครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญาสามารถดำรงอยู่ภายในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (วิจารณ์ พานิช, 2556)

การจัดการเรียนการสอนความคิดสร้างสรรค์เริ่มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้ตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน ผ่านกิจกรรมที่ช่วยทางอารมณ์แก่เด็ก ขณะที่ช่วยให้ใช้ภาษาในการแสดงออกครูเด็กเล็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนนักเรียนให้แก่ปัญหาทางสังคมและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ไม่ใช่การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก หลักสูตรการศึกษาทุกวิชา ในทุกระดับ สามารถจัดโอกาสให้เกิดความตื่นเต้นได้เท่าเทียมกัน ครูสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ โดยให้ได้พบกับปัญหาที่หลากหลาย ปัญหา ที่แผ่ขยายออกไป ทำให้มีคำตอบหลากหลาย และไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว ครูช่วยเด็กให้หา แหล่งความรู้และทรัพยากรภายนอกห้องเรียน หลักการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียน นำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักสูตร ที่จะช่วยครูให้ทำงานได้ การให้ข้อมูล

ย้อนกลับแก่ครู เกี่ยวกับการสอนของเขา เพื่อจะได้ทราบจุดอ่อน และจุดแข็งของตัวเอง Eisner (1985) การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ คือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารกับผู้ร่วมงาน การมีทักษะชีวิต การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและ ตัดสินใจ การใช้งานเทคโนโลยีในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนต้องเลือกรูปแบบกิจกรรม การเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมสำหรับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเองตั้งแต่การเลือก และวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เลือกลงมือ การออกแบบการทดลอง การสำรวจลงมือปฏิบัติ บันทึกผล แปลผล นำเสนอผลงาน ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติได้รับประสบการณ์ตรง ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) และครูถือว่าเป็นเสาหลักของการเรียนรู้ของนักเรียนไทย การพัฒนาครูให้มีความรักในการเรียนรู้ ช่วยนักเรียนให้รู้จักตนเองและกระทำตามศักยภาพ สร้างบรรยากาศของห้องเรียนบนฐานของความเคารพต่อกัน วิเคราะห์กระบวนการคิดของตน การปฏิบัติในห้องเรียนและให้เหตุผลในสิ่งที่ทำ เปิดเผย กระตุ้นเด็กให้ติดตามความคิดของตนไม่ใช่เพียงแต่ทำตามครูเต็มใจที่จะยอมรับความผิดพลาด จัดโอกาสให้เด็กได้เลือกกิจกรรม และจัดมอบหมายงานโดยมีโอกาสเลือกอย่างเหมาะสม แสดงความสนใจที่แท้จริง กระจายใคร่รู้และมุ่งมั่นในการเรียนรู้ดำเนินการและเตรียมสิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. เนื้อหา

เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา

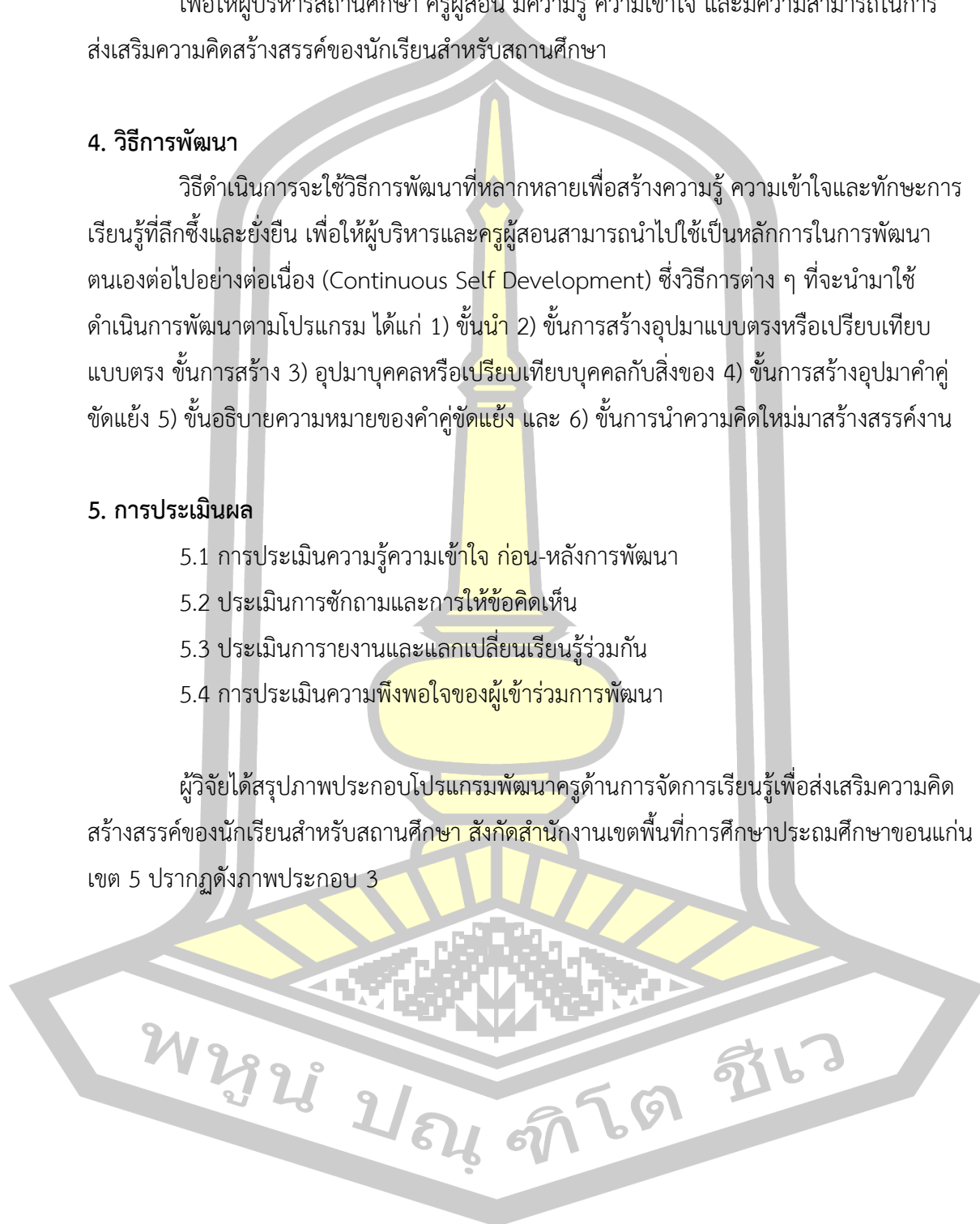
4. วิธีการพัฒนา

วิธีดำเนินการจะใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้าง 3) อุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4) ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5) ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ 6) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

5. การประเมินผล

- 5.1 การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา
- 5.2 ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
- 5.3 ประเมินการรายงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 5.4 การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

ผู้วิจัยได้สรุปภาพประกอบโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปรากฏดังภาพประกอบ 3

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

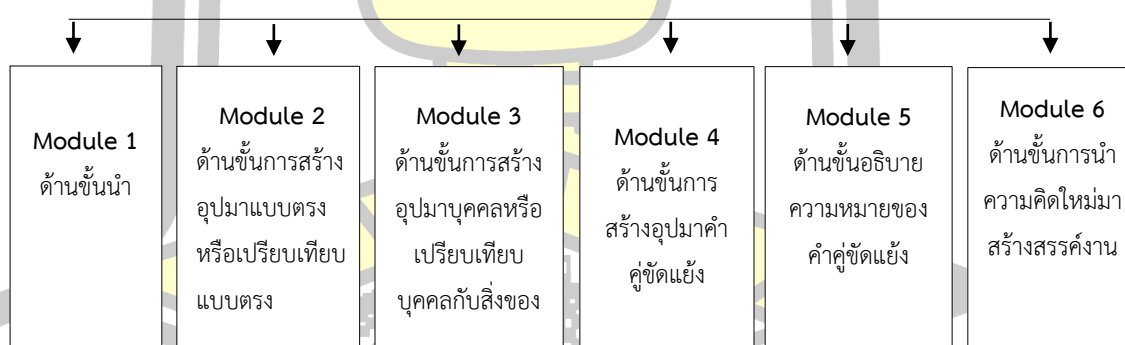
หลักการ

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ให้สามารถนำความรู้จากกากรโปรแกรมไปพัฒนานักเรียนเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล เพราะการปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 3) ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4) ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5) ขั้นตอนิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง 6) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เนื้อหา

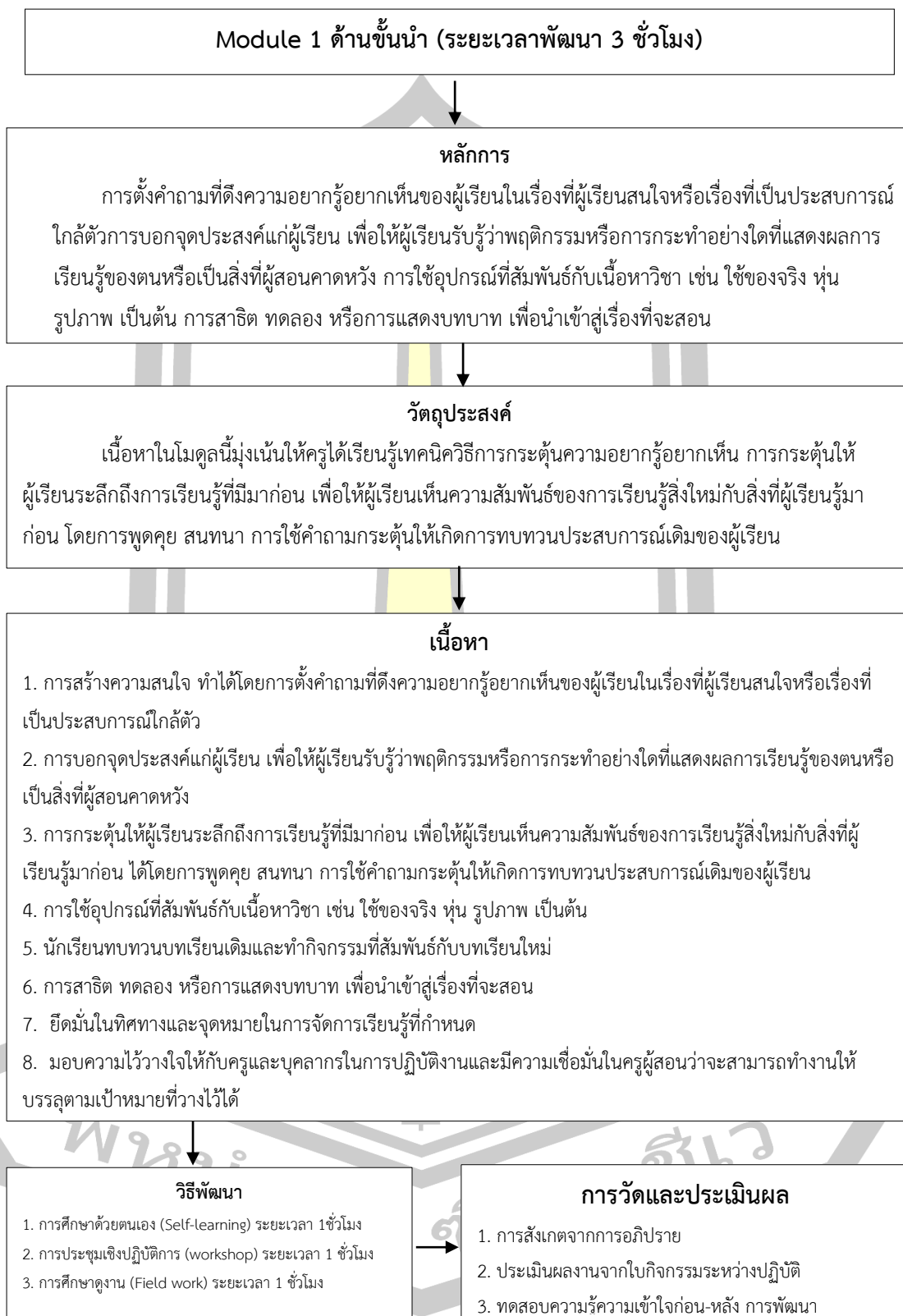
วิธีพัฒนา

1. การศึกษาด้วยตนเอง (Self-learning) ระยะเวลา 12 ชั่วโมง
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ระยะเวลา 15 ชั่วโมง
3. การศึกษาดูงาน (Field work) ระยะเวลา 15 ชั่วโมง

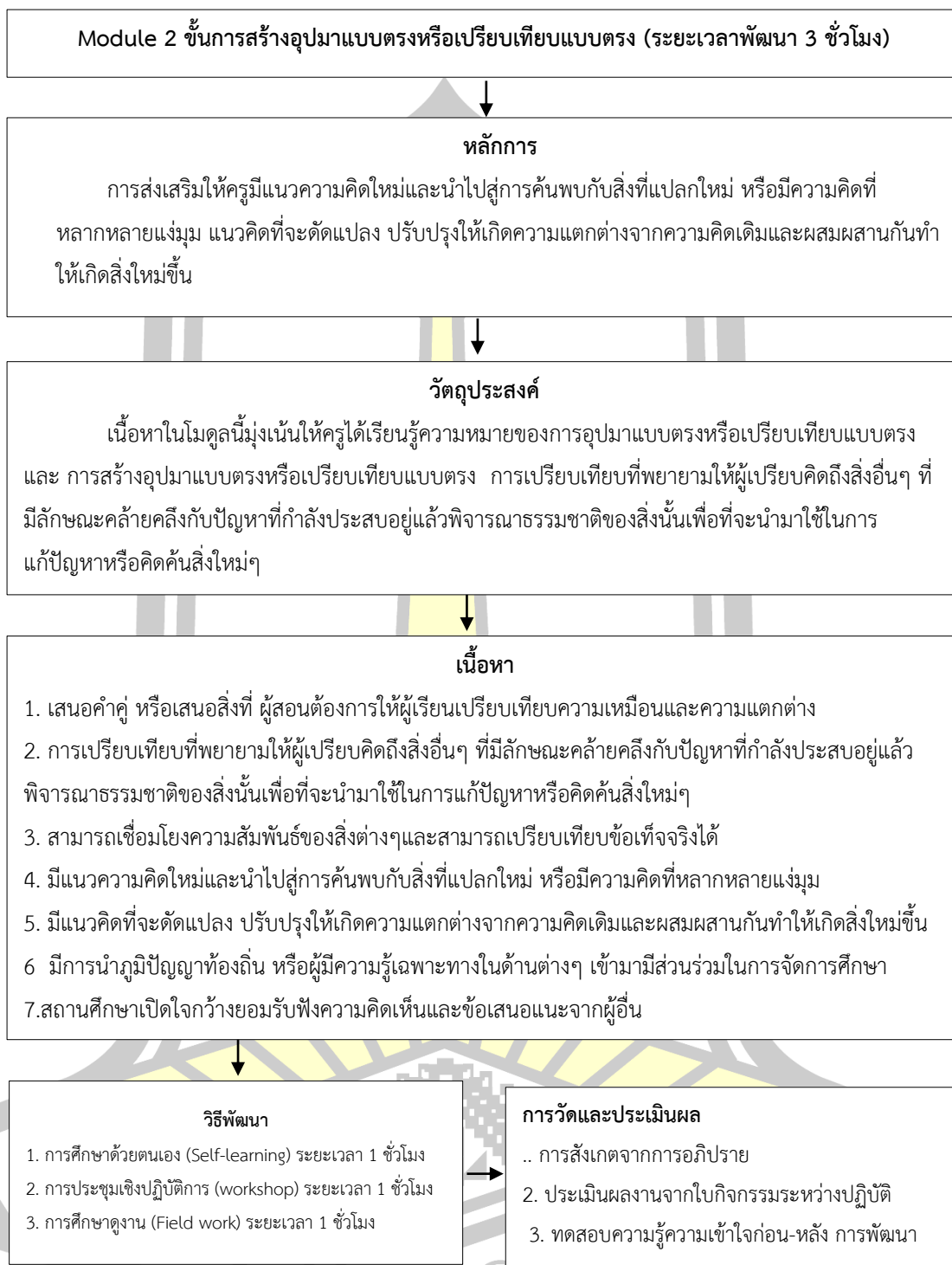
การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา
2. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
3. ประเมินการรายงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
4. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

ภาพประกอบ 3 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของของ
นักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 5

ภาพประกอบ 4 Module 1 ด้านชั้นนำ

ภาพประกอบ 5 Module 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (ระยะเวลาพัฒนา 3 ชั่วโมง)

หลักการ

การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาทางจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร มีการเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

วัตถุประสงค์

เนื้อหาในโมดูลนี้มุ่งเน้นให้ครูได้เรียนรู้การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก มีการแสดงบทบาทสมมติผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา หรือเปรียบเทียบตนเองกับสิ่งของ

เนื้อหา

1. ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา
2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาทางจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร
3. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง
4. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่
5. การแสดงบทบาทสมมติ
6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก
7. สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย
8. มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล

วิธีพัฒนา

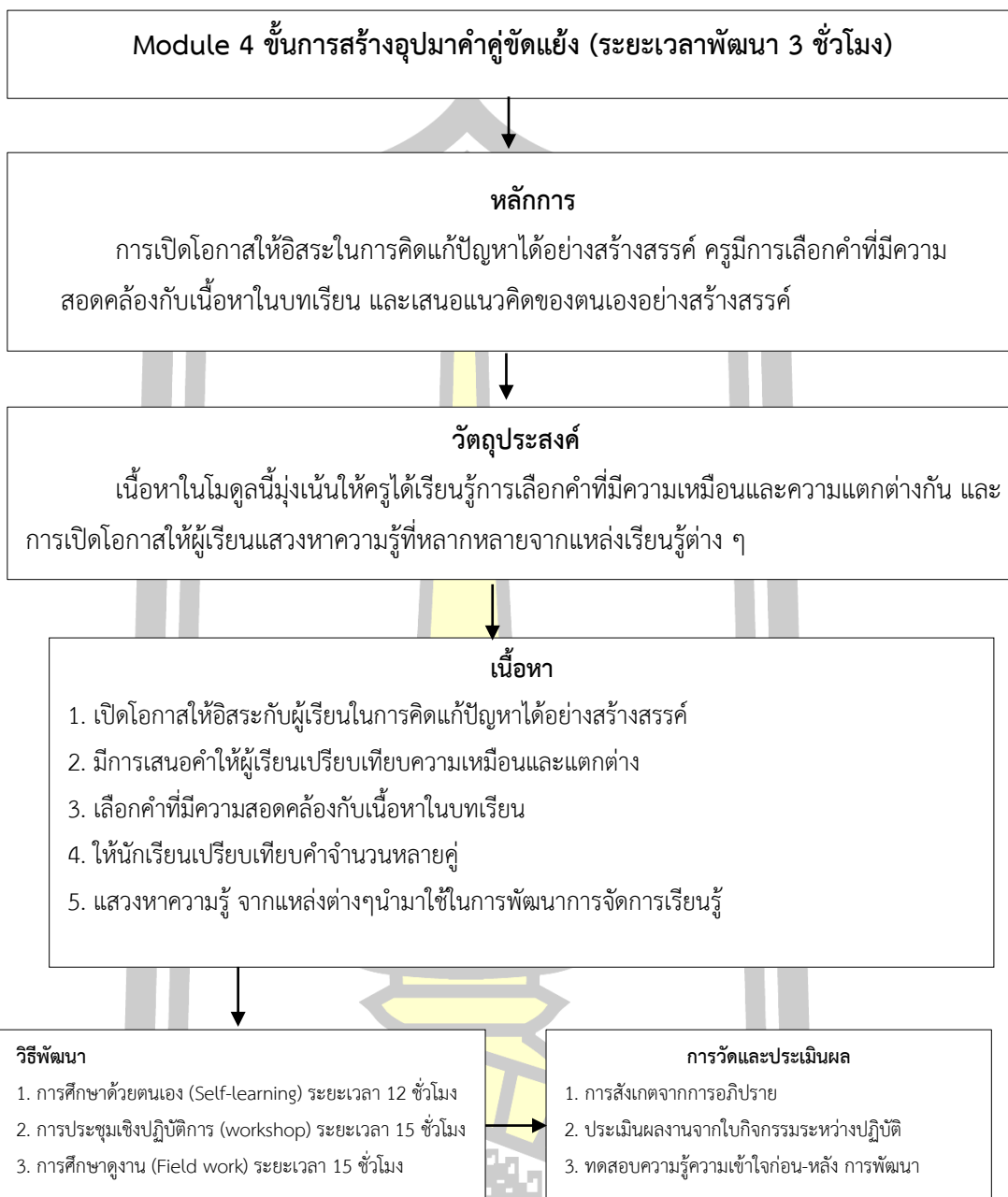
1. การศึกษาด้วยตนเอง (Self-learning) ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
3. การศึกษาดูงาน (Field work) ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

การวัดและประเมินผล

1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างปฏิบัติ
3. ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลัง การพัฒนา

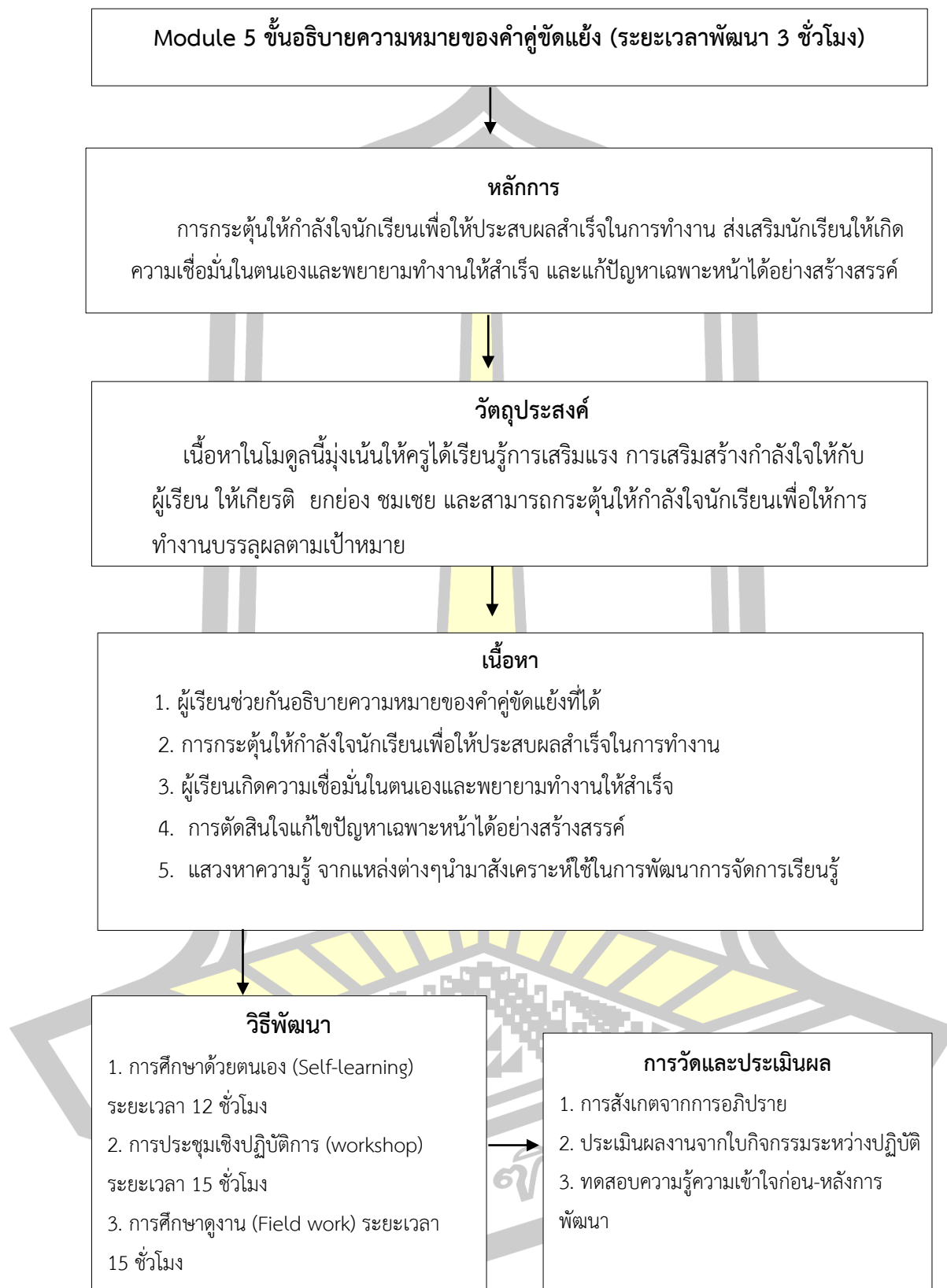
ภาพประกอบ 6 Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

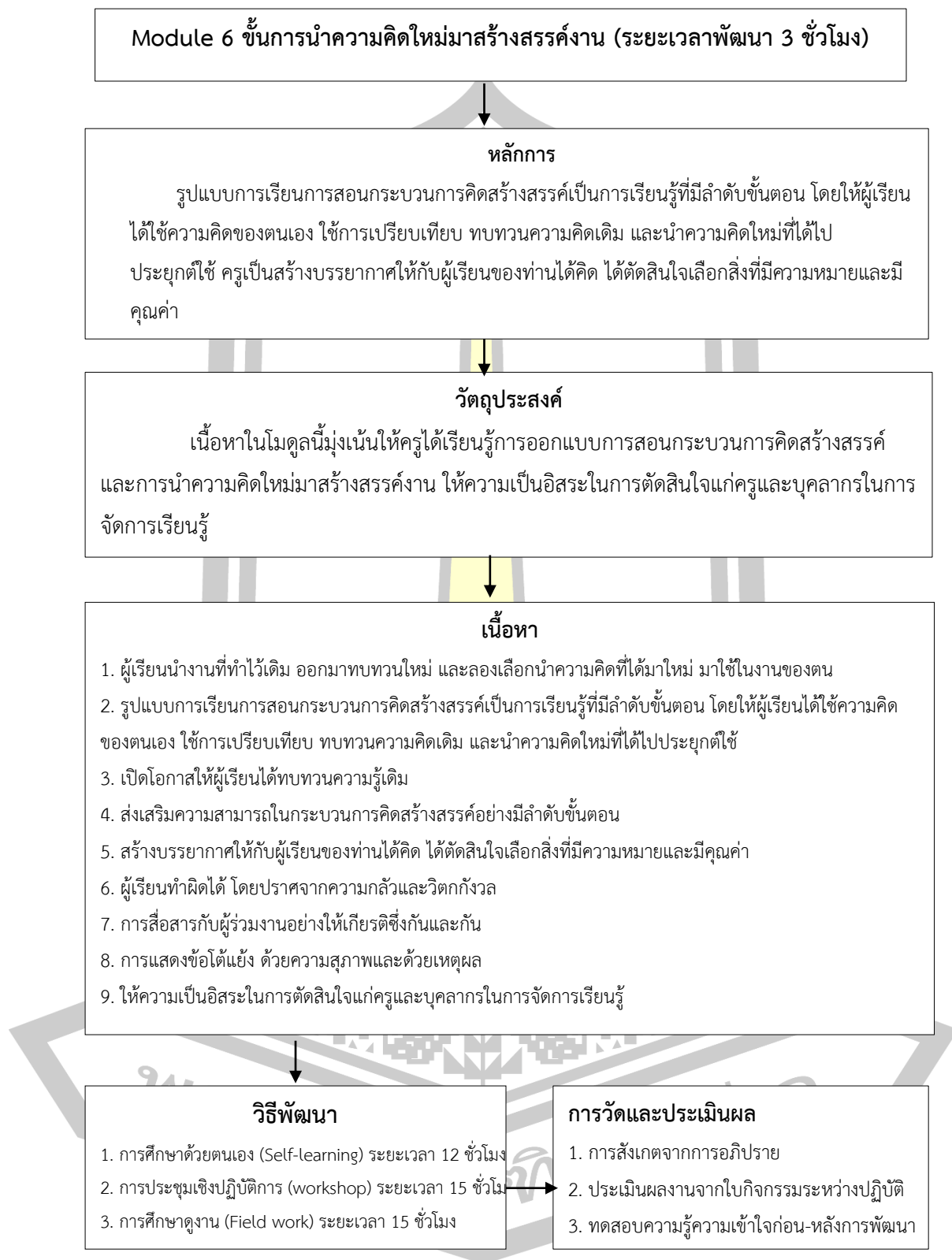

ภาพประกอบ 7 Module 4 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

พหุบัณฑิต ชีว

ภาพประกอบ 8 Module 5 ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ภาพประกอบ 9 Module 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

ตอนที่ 4 ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน แสดงดังตาราง 31

ตาราง 31 แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ						
1.1 การบรรยายความสำคัญและความเป็นมาของโปรแกรม	4.56	0.53	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
1.2 หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนแสดงถึงจุดเน้นของโปรแกรม	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.3 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับมีความต่อเนื่อง เข้าใจง่าย	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
รวม	4.71	0.45	มากที่สุด	4.74	0.46	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
2.1 วัตถุประสงค์ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.78	0.42	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
2.2 วัตถุประสงค์มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.44	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
รวม	4.61	0.48	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3. เนื้อหา						
3.1 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
3.2 ด้าน ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด

ตาราง 31 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3.3 ด้าน ^{ขั้น} การสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
3.4 ด้าน ^{ขั้น} นำ	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.5 ด้าน ^{ขั้น} อธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.6 ด้าน ^{ขั้น} การสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	4.63	0.43	มากที่สุด	4.57	0.43	มากที่สุด
3.7 ความเหมาะสมของเนื้อหา	4.89	0.33	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
3.8 ระยะเวลาในการพัฒนา โปรแกรมมีความเหมาะสม	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
รวม	4.69	0.46	มากที่สุด	4.67	0.48	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 กิจกรรมมีความหลากหลายและส่งเสริมการทำงานของผู้บริหารครูผู้สอน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและเป็นไปได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
รวม	4.78	0.42	มากที่สุด	4.73	0.48	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 วิธีการวัดผลครอบคลุมด้านความรู้และกระบวนการ และเจตคติ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
5.2 วิธีการประเมินมีความเหมาะสม	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
รวม	4.78	0.42	มากที่สุด	4.73	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	4.69	0.45	มากที่สุด	4.65	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 31 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรม เห็นว่า โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ทั้ง 5 ส่วนประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 3.80$,

S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ชั้นนำ ($\bar{X} = .75$, S.D. = 0.73) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ชั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

2. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 องค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการ ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 6 ได้แก่ Module 1 ชั้นนำ Module 2 ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ชั้นการสร้าง Module 3 อุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ Module 4 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง Module 5 ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง Module 6 ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 4.1 กระบวนการเริ่มจากการประเมินก่อนการพัฒนา การพัฒนา และประเมินหลังการพัฒนา 4.2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาดูงาน 5) การวัดและการประเมินผล ความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45) และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.49)

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ขั้นนำ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.73) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ จากผลการศึกษาอาจเป็นผลมาจากหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนหลักสูตรที่ใช้เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนย่อมถูกปรับเปลี่ยนไป ทั้งหลักสูตรเก่าที่ถูกพัฒนาและหลักสูตรใหม่ที่สร้างขึ้น และปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรง โดยเฉพาะ ครูผู้สอน เมื่อครูเกิดความสับสน ไม่เข้าใจ และยังมีการยึดติดกับวิธีการสอนเดิม ๆ ทำให้ยากที่จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ดังนั้น การพัฒนาครูจึงถือเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดด้านอื่น ๆ และเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับกรณีการตีแสง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความสามารถในการ

เขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวมทุกองค์ประกอบความคิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 22.86 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดริเริ่มเพิ่มมากที่สุด 12.64 และคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบความคิดยืดหยุ่นเพิ่มต่ำที่สุด 12.64 2. นักเรียนเห็นด้วยกับบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดโดยเฉพาะด้านครูคอยให้กำลังใจแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนทำผิด ครูพยายามแนะนำให้นักเรียนคิดพร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนรู้คิด นักเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดเพราะนักเรียนคิดได้เร็วขึ้น คิดได้ง่ายขึ้น และคิดคำตอบได้หลายอย่าง และนักเรียนเห็นด้วยบรรยากาศการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดเพราะนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสบายใจ

3. โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 องค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการ ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 ชี้นำ Module 2 ขั้นตอนการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง Module 3 ขั้นตอนการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ Module 4 ขั้นตอนการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง Module 5 ขั้นตอนอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง Module 6 ขั้นตอนการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย 4.1 กระบวนการเริ่มจากการประเมินก่อนการพัฒนา การพัฒนา และประเมินหลังการพัฒนา 4.2 วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาดูงาน 5) การวัดและการประเมินผล ความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.45) และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.49) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา โชติกเสถียร (2552) ได้ศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและ

หลังการเรียน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดำรงสินอุทิศ อำเภอดงขุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน รูปแบบที่ใช้ในการทดลองคือ One-Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 ชุด และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 2 ชุด คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยภาษาเป็นสื่อแบบ ข. (Thinking Creatively with Words Form B.) ของ Torrance (1966) และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. (Thinking Creatively with Form A.) ของ Torrance ซึ่งอารี รังสินันท์ (2527) ได้นำมาดัดแปลงเป็นภาษาไทย (กรมการฝึกหัดครู, 2522) การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.85/81.79 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย ดั่งทองสุข (2559) ได้ศึกษาพบว่า การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนกับหลังได้รับโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมระยะหลังการทดลอง โดยพิจารณาจากคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ความกว้างและความสูงของคลื่นไฟฟ้าสมอง P300 ขณะทำแบบทดสอบความคิด สร้างสรรค์กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 มีอาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 60 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม กลุ่มละ 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์แรนซ์ (Torrance Tests of Creative Thinking) และโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดย การกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-tests ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผู้บริหารกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมพัฒนามีคะแนนความคิด สร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมพัฒนา ($p < .05$) 2) ผู้บริหารกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ หลังได้รับโปรแกรมพัฒนาสูงกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .05$) และ 3) การเปลี่ยนแปลงของคลื่นไฟฟ้า สมอง ที่ตำแหน่ง FP1, FPZ, FP2, AF3, AF4, F5, F3, F1, FZ, F2, F4, F6, F8, FCZ, FC2, FC4 และ FC6 มีค่าความกว้างและความสูงของคลื่นไฟฟ้า P300 น้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรมพัฒนา และ น้อยกว่ากลุ่มควบคุม ($p < .05$) สรุปได้ว่าโปรแกรมสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น ส่งเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเฉพาะความสามารถ ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ซึ่งจากผลการวิจัยแล้วมีสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริม สนับสนุนในเชิงนโยบายให้กับสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนา การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ในสถานศึกษา บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 6 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงานด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.4 ครูในสถานศึกษาสามารถนำไปรวมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 6 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงานด้านการพัฒนางานวิชาการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

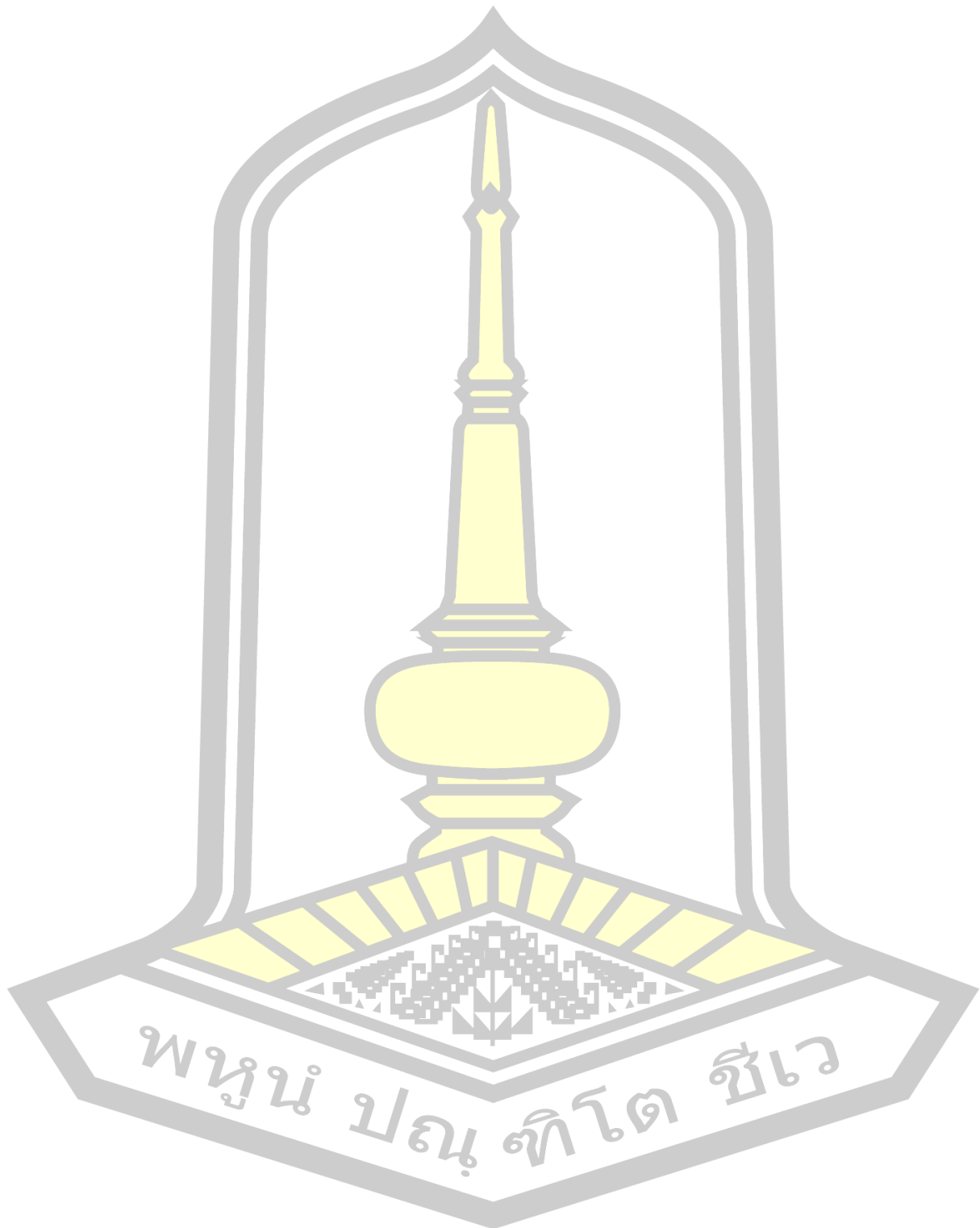
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพัฒนาครูเฉพาะลงไปในรายวิชานั้นๆ เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาที่กว้างครอบคลุมทุกรายวิชา ซึ่งอาจนำไปใช้พัฒนาครูได้ผลในบางรายวิชาและอาจจะไม่เหมาะกับครูทุกคน เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของแต่ละรายวิชามีความแตกต่างกันไป

2.2 ควรมีการนำเอาโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ไปใช้ในการพัฒนาครูในสถานศึกษาจริง และมีการประเมินโปรแกรมเพื่อพัฒนาโปรแกรมในการพัฒนาครูให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2.3 ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้ต่อไปอีกและเพิ่มลักษณะการคิดอื่น ๆ ที่หลากหลายขึ้นและควรนำไปใช้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เห็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีเครือข่ายที่มั่นคง และสามารถเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรแก้ว จันทภาษา. (2549). *แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม*. [Online]. ได้จาก : <http://hom.kk.ac>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 มิถุนายน 2562].
- กรมการฝึกหัดครู. (2522). *29 กันยายน 2522 ครบรอบ 25 ปี การสถาปนากรมการฝึกหัดครู*. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2535). *ความคิดสร้างสรรค์หลักการ ทฤษฎีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- กรณิการ์ ต๊ะแสง. (2548). *การใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครู.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษณา รักษ์ชู. (2560). *การพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Gesell เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กลุ่มนโยบายและแผน. (2561). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.kknpeo.moe.go.th/2018/>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 มิถุนายน 2562].
- ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์. (2554). *วิจัยเชิงคุณภาพไม่ยากอย่างที่คิด*. นครปฐม : สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คมสร วงษ์รักษา. (2540). *การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้อง ของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- หมื่นท ธาตุทอง. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : เพชรเกษม
- จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ. (2544). *เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักและวิธีการสอน*. นครศรีธรรมราช : ภาควิชาเกษตรศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- จิระประภา อัครบวร. (2554). *พัฒนาคนบนความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมพล รัตนะโสภณ. (2554). *การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.kroobannok.com>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2562].
- ชวลิต ชูกำแพง. (2550). *การพัฒนาและจัดการหลักสูตร*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาย โปธิสิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.
- ชาย โปธิสิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชุตินา วงษ์พระลับ. (2549). *ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชุลีรัตน์ ถิ่นาค. (2558). *การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบซินเนคติกส์เพื่อพัฒนา ทักษะประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- โชติชวัล พุทธิกาญจน์. (2559). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณัฐรภา พวงธรรม. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- दनัย เทียนพุด. (2537). *กลยุทธ์การพัฒนาคน : สิ่งท้าทายความสำเร็จของธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2529). *การสอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธา.
- চারঙ্গ บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา*. กรุงเทพฯ : ธนรัช.
- นงนภัส คู่วัลย์ญู เทียงกมล. (2551). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร สกุลธรรม, ญาณภัทร สีหะมงคล และวดาภรณ์ พูลผลอำนวย. (2560). ความสัมพันธ์คานอนิ คอลระหว่างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการจิตวิทยาศาสตร์กับ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 23(ฉบับพิเศษ), 28-43.
- บุญจันทร์ จันทร์เจียม. (2548). *การบริหารสถานศึกษาแบบกระจายอำนาจของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประภาศิริ สุรพันธ์. (2550). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านการบริหาร และ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลภูมิภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประวีณา ชะลุย. (2539). *ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเกมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2523). *จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน*. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปริญญา มีสุข. (2552). *ผลของการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของครู*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา สมพีช. (2560). ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคซินเนคติกส์. *วารสารวิจัย ราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(1), 213-222.

- พนิตภัทร ปิยะภาณีพงษ์. (2560). *ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อบรรยากาศในการทำงานของ พนักงานในกลุ่มบริษัทโมโน จำกัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พรชัย ดั่งทองสุข. (2559). *โปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวม สำหรับผู้บริหารโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรา โชติกเสถียร. (2552). *การพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พันทิพา มาลา. (2546). *การศึกษาแนวทางการบริหารงานวัฒนธรรมของสำนักศิลปวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เพ็ญพักตร์ อุทิศ. (2547). *แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม*. [ออนไลน์]. ได้จาก : www.krirk.ac.th/2faculty/Communication.../research04.html. [สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2562].
- ภัทรา ธรรมธาดาตระกูล. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมการสอนความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดหน่วยภาษาแบบบอเนกนัยตามแนวคิดของกิลฟอร์ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2553). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- มนทิพย์ ทรงกิตติพิศาล. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). *เทคโนโลยีสารสนเทศเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9-12*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ยอดอนงค์ จอมหงส์พิทักษ์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รังสรรค์ สุทาร์มย์. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำครูด้านการบริหารจัดการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาทีณี บรรจง และศศิลักษณ์ ชัยนกิจ. (2557). ผลการจัดประสบการณ์ศิลปะโดยบูรณาการแนวคิดเชิงออกแบบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(1), 549-562
- วิจารณ์ พานิช . (2556). *การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. (2548). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.members.thai.net/intira/article_theorymgr01.html. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 ธันวาคม 2562].
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนผล. (2553). *จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2551). *การวางแผนและการบริหารโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิลาสินี อินทจันทร์ และณัฐพล ไร่ไพ. (2559). *การพัฒนาสื่อสังคมตามแนวคิดอดต้าโมเดลเพื่อสร้างเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 5(1), 68-82.
- ศศวรรณ รื่นเรือง. (2538). *การพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์โดยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรังสิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพงษ์ เศษภายน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.

- ศิลปชัย อ่องตระกูล. (2552). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
 บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 สมชาติ กิจยรรยง. (2556). *Sponr to succeed เทคนิคการเสริมสร้างเครือข่ายสู่ความร่ำรวย*.
 กรุงเทพฯ : เพชรประกาย.
- สมนึก ภัทพิยธณี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2530). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบภาคสนาม สำหรับวิชา*
หลักการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*.
 เชียงใหม่ : The knowledge Center.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แพทย์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการ*
จัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
 ประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ*
เทคโนโลยี : แนวทางการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน*
ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการ พ.ศ. 2548-2551*.
 กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
 กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *การศึกษามูลการติดตามการดำเนินงานการจัดการ*
เรียนรู้ภาษาไทยที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง(BBL :Brain-based Learning)
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและ
 มาตรฐานการศึกษา.

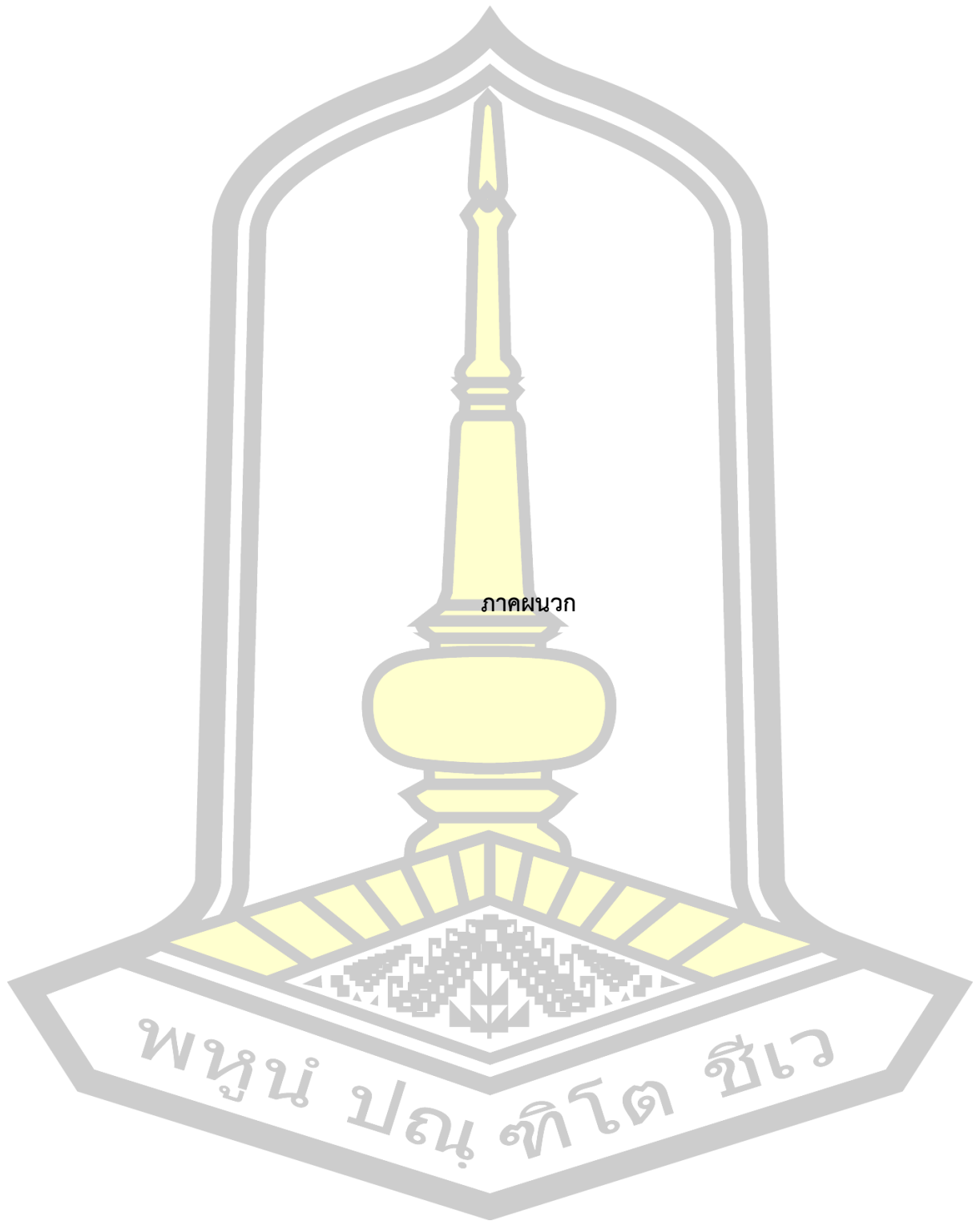

- สิริชัย ดีเลิศ. (2558). กระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 1341-1360
- สุขกมล แสงวันดี, บังอร กองอิม และกมลหทัย แวงวาสิทธิ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 23(ฉบับพิเศษ), 254-265.
- สุจิตร ธนันทน์. (2548). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (human resource development)*. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการวิจัยทางบริหารและพัฒนาศึกษา (เอกสารประกอบการสอนวิชา 0510-817)*. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธินันท์ ภักดิ์วิฑู. (2556). *การพัฒนาโปรแกรมความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมิตรา พงศธร. (2550). สรุปรื่องของหลักสูตร. *สภาการศึกษาคาคทอลิกแห่งประเทศไทย*, 79, 15-23, กุมภาพันธ์-เมษายน
- สุวิทย์ มูลคำ. (2545). *21 วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียรภาพ พันธุ์โพโรจน์. (2543). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดองค์การและทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 8*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสริมศรี ลักษณะศิริ. (2540). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2529). *การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2548). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อารี รังสินันท์. (2527). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ธนกิจการพิมพ์.
- อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษา นอกกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

- อุบล เพียรพิทักษ์. (2548). *การศึกษาลักษณะและปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Barr, M.J. and L.A. Keating. (1990). *Introduction Elements of program development, Developing effective student services program*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Barratt, M.A. (2004). Positioning the Role of Collaboration Planning in Grocery Supply Chains Supply Chain Management. *An International Journal*, 14(2), 53-66.
- Boone, M. (1992). *The Impact of Leadership Behavior of the Superintendent on Restructuring Rural Schools*. Texas : Abstracts from ERIC database : ERIC.
- Cliatt, M.J., Shaw, J.M. and J.M. Sherwood. (1980). Effects of training on the divergent-thinking abilities of kindergarten children. *Child Development*, 51(4), 1061-1064.
- Cooper, I. and P. Worden. (1983). *The classroom reading program in the elementary school*. New York : Macmillan.
- Eisner, E. (1985). Five basic orientations to the curriculum. In the educational imagination : on the design and evaluation of school programs. New York : Macmillan.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York : McGraw-Hill.
- Houle, C. (1996). *The Design of Education*. Sanfrancisco : Jossey-Bass.
- Jellen, H. and K.K. Urban. (1986). The TCT-DP (Test for Creative Thinking - Drawing Production : An Instrument that can be Applied to Most Age and Ability Groups. *Creative Child and Adult Quarterly*, 11, 138-155.
- Joyce, B. and M. Weil. (1992). *Models of Teaching*. 3rd ed. Englewood Cliffs, NJ : Prentice- Hall.
- Joyce, B. and M. Weil. (1966). *Models of teaching*. Boston : Allyn and Bacon.
- Klenz, S. (1987). *Creative and Critical Thinking*. Regina, SK : Saskatchewan Education.
- Knowles, M.S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy*. Engwood Cliff, New Jersey : Prentice Hall Regents.
- Kuziemski, N.E. (1977). Relationships among Imaginative Play Predisposition, Creative Thinking, and Reflectivity Impulsivity in Second-Graders. *Dissertation Abstracts international*, 38, 1861-B, October.

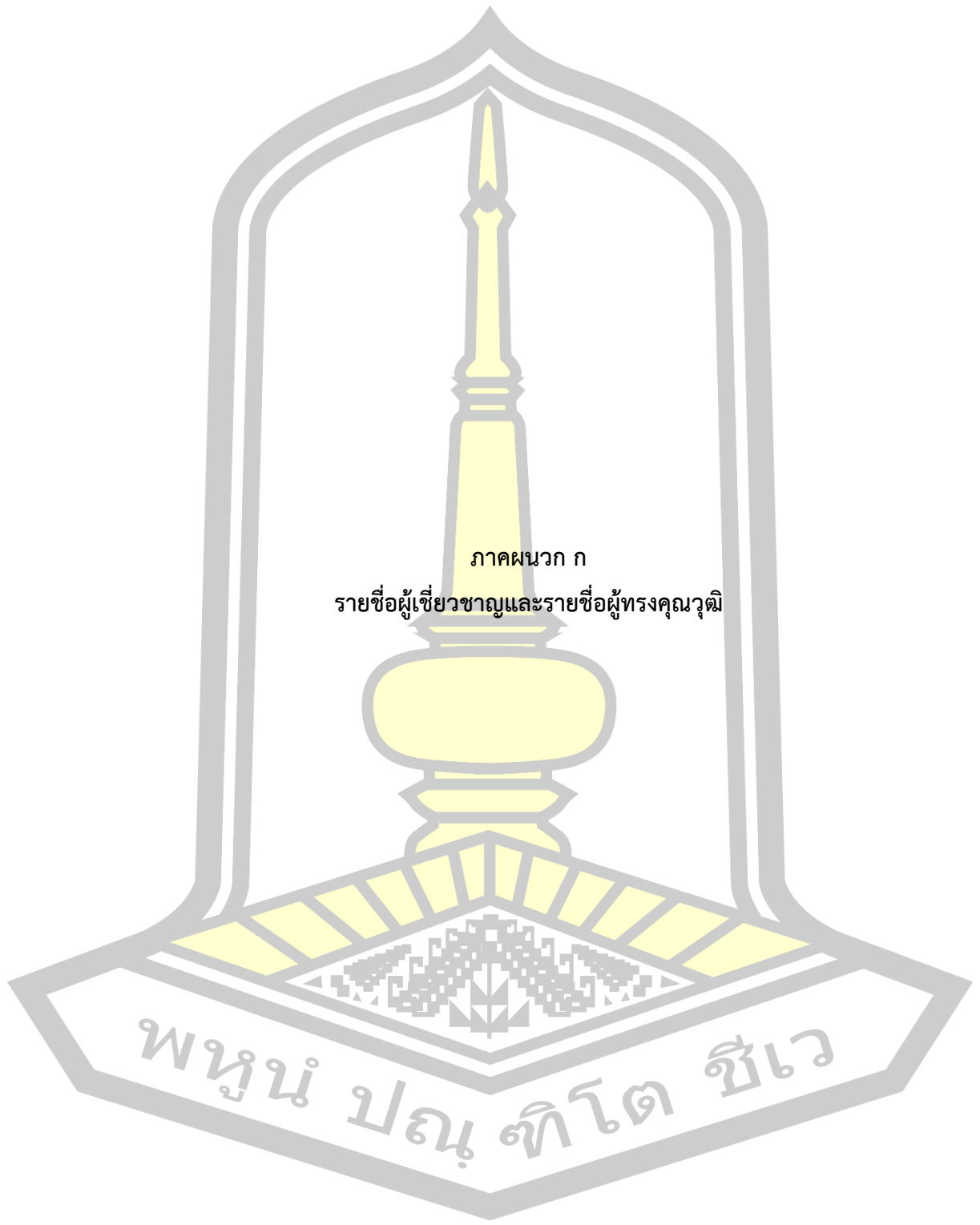
- Nadler, L. and G.D. Wiggs. (1989). *Managing Human Resource Development. A Practical Guide*, San Francisco : Jossey-Bass
- Reviere, R. and others. (1996). *Needs assessment: A creative and practical guide for social scientists*. Washington, D.C. : Taylor & Francis.
- Smith, P.L. and T.J. Ragan. (1999). *Instructional Design*. New York : John Wiley & Sons.
- Styles, M.H. (1990). *Effective Models of Systematic Program Planning*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Torrance, E.P. (1966). *Torrance tests of creative thinking—norms technical manual research edition—verbal tests, forms A and B—figural tests, forms A and B*. Princeton : Personnel Pres.
- Torrance, P.E. (1969). *Guiding Creative Talent*. New Delhi : Prentice-Hall of India Private.
- Williams, W. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in The Federal Social Agencies*. New York : American Elsevier.
- Witkin, B.R. (1984). *Assessing needs in educational and social programs*. San Francisco : Jossey-Bass.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุพันธ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนิตา ดวงวิไล ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. นายศิขริน ต้นเจียง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
4. นางผ่องพันธ์ แพงบุตดี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
5. นายชิตพัทธ์ สุขเกษมศิลป์ ปริญญาโท ภาควิชาวิจัยและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ครูโรงเรียนช่างบุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

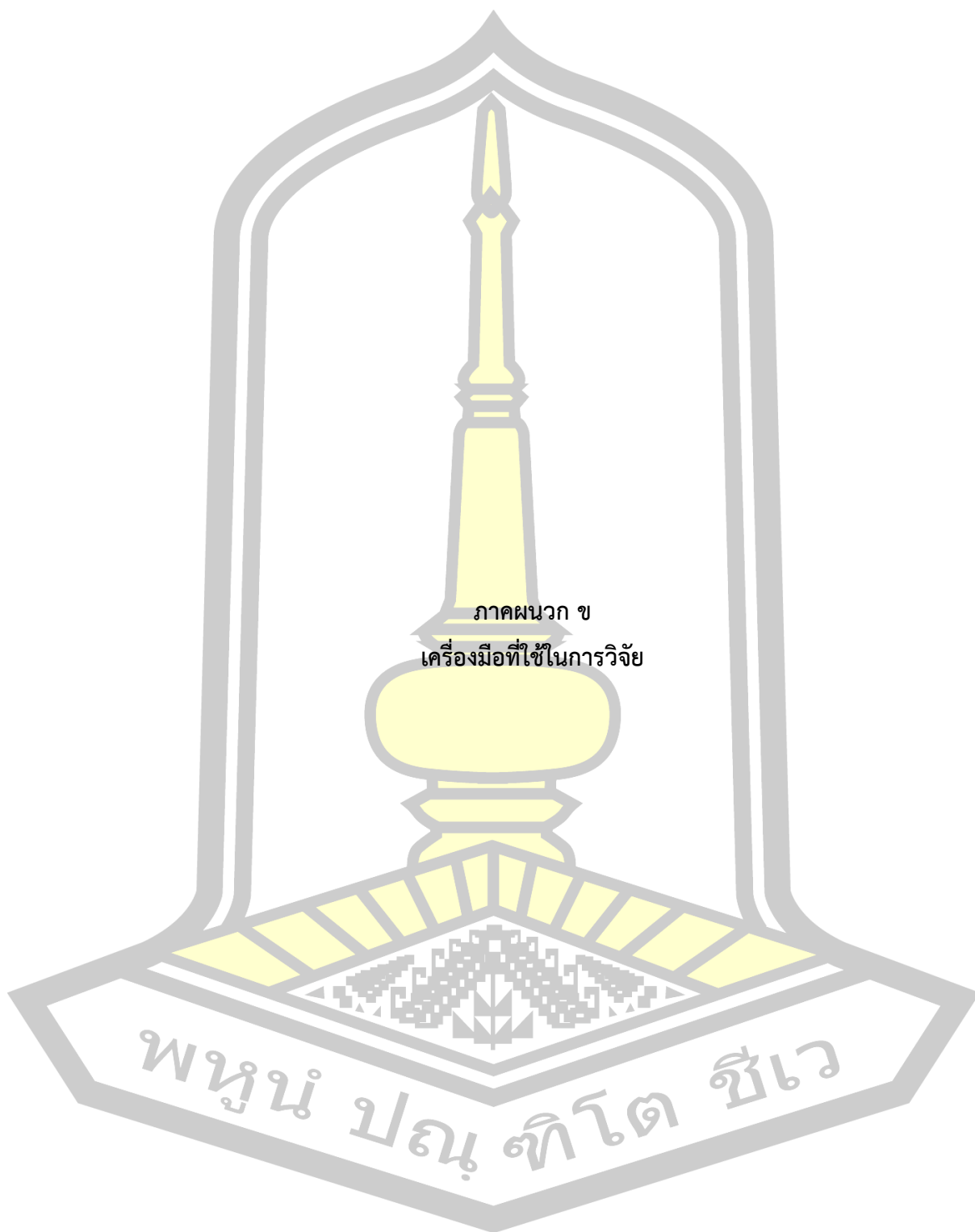

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

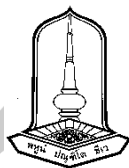
1. นายธวัชชัย พลนิกร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. นางวนิดา เครือไกรวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์ทองหนองเต่าปูนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
3. นายปิติกร หงษ์เวียง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกสูงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
4. นางพิมพ์สุภา เจียงภูเขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองนาคำประชานุเคราะห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
5. นางสาวภัควดี หาญปรี ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรคามรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การวิจัยเรื่อง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จึงขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามทุกข้อคำถามตามความเป็นจริงของท่านให้ครบทุกประเด็นเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จะไม่มีการกระทบต่อท่านและการปฏิบัติงานหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 องค์กรประกอบของความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุภัตรา พลจันทร์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ

☐ 1) ชาย	☐ 2) หญิง
---------------------------------	----------------------------------
2. อายุ

☐ 1) ต่ำกว่า 31 ปี	☐ 2) 31-40 ปี
☐ 3) 41-50 ปี	☐ 4) 51 ปีขึ้นไป
3. ตำแหน่ง

☐ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
☐ 3) หัวหน้างาน	☐ 4) ครูผู้สอน
☐ 5) อื่นๆ ระบุ.....	
4. วุฒิการศึกษา

☐ 1) ปริญญาตรี	☐ 2) ปริญญาโท
☐ 3) ปริญญาเอก ☐ 4) อื่นๆ ระบุ.....	
4. ประสบการณ์ในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

☐ 1) ต่ำกว่า 11 ปี	☐ 2) 11-20 ปี
☐ 3) 21-30 ปี	☐ 4) 31 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแต่ละข้อว่าท่านมีเห็นต่อ ในประเด็นเหล่านั้นระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา ของผู้บริหารของโรงเรียนของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ข้อที่	องค์ประกอบของการสอนเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง											
22	ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้										
23	การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน										
24	นักเรียนของท่านเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ										
ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน											
25	ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน										
26	รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้										
27	ท่านมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม										
28	ท่านส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน										
29	ท่านสร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า										
30	ผู้เรียนของท่านทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล										

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในความกรุณาของท่านในครั้งนี้

2. ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

ครูผู้สอนได้ให้ความตระหนักเกี่ยวกับการเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้ มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ขั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

สถานศึกษาได้การวางแผน ดำเนินการ ติดตามผล และนำผลการติดตามมาใช้ในการปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ โดยการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา และติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาขยายผลการปฏิบัติโดยการเผยแพร่ตามสื่อต่าง ๆ อย่างไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เกี่ยวกับการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง อย่างไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

สถานศึกษาได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาทิ การจัดกิจกรรมการแข่งขันต่างๆเพื่อกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการและทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ โดยวิธีการใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. ชั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

สถานศึกษาได้รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

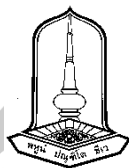
ลงชื่อ .....

ผู้ให้สัมภาษณ์

(.....)

...../...../.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้สำหรับผู้เชี่ยวชาญประเมินระหว่างคำถามและนิยามคำศัพท์เฉพาะ
2. โปรดกาเครื่องหมาย $\checkmark$ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านดังนี้
  - + 1 เมื่อมั่นใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามคำศัพท์เฉพาะ
  - 0 เมื่อไม่มั่นใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามคำศัพท์เฉพาะ
  - 1 เมื่อมั่นใจว่าคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับนิยามคำศัพท์เฉพาะ

ตอนที่ 1 แบบประเมินคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์ประกอบของ
การสอนเชิงสร้างสรรค์

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุพัตรา พลจันทร์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พญนุ ปรณ ทัต ชิวเว

ตอนที่ 1 แบบประเมินคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการสอนเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบการสอนเชิงสร้างสรรค์	คะแนนพิจารณา			
	+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ขั้นนำ				
1. การสร้างความสนใจ ทำได้โดยการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจหรือเรื่องที่เป็นประสบการณ์ใกล้ตัว				
2. การบอกจุดประสงค์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรับรู้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างใดที่แสดงผลการเรียนรู้ของตนหรือเป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวัง				
3. การกระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่มีมาก่อน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของการเรียนรู้สิ่งใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน ได้โดยการพูดคุย สนทนา การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการทบทวนประสบการณ์เดิมของผู้เรียน				
4. การใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เช่น ใส้ของจริง หุ่น รูปภาพ เป็นต้น				
5. ผู้เรียนทบทวนบทเรียนเดิมและทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับบทเรียนใหม่				
6. การสาธิต ทดลอง หรือการแสดงบทบาท เพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะสอน				
ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง				
7. ผู้สอนเสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง				
8. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณารวมชาติของสิ่งนั้น เพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ				
9. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้				

องค์ประกอบการสอนเชิงสร้างสรรค์	คะแนนพิจารณา			
	+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
10. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแง่มุม				
11. มีแนวคิดที่จะดัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น				
ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ				
12. ผู้เรียนสมมติ ตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา				
13. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจรรยาที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร				
14. ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง				
15. ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่				
16. มีการแสดงบทบาทสมมุติ				
17. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก				
ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง				
18. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์				
19. มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง				
20. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน				
21. ผู้เรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่				
ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง				
22. การอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้				
23. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน				
24. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ				

องค์ประกอบการสอนเชิงสร้างสรรค์	คะแนนพิจารณา			
	+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน				
25. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน				
26. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้				
27. มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม				
28. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน				
29. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า				
30. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ขั้นนำ

.....

.....

2. ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

.....

.....

3. ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

.....

.....

4. ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

.....

.....

5. ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

.....

.....

6. ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

.....

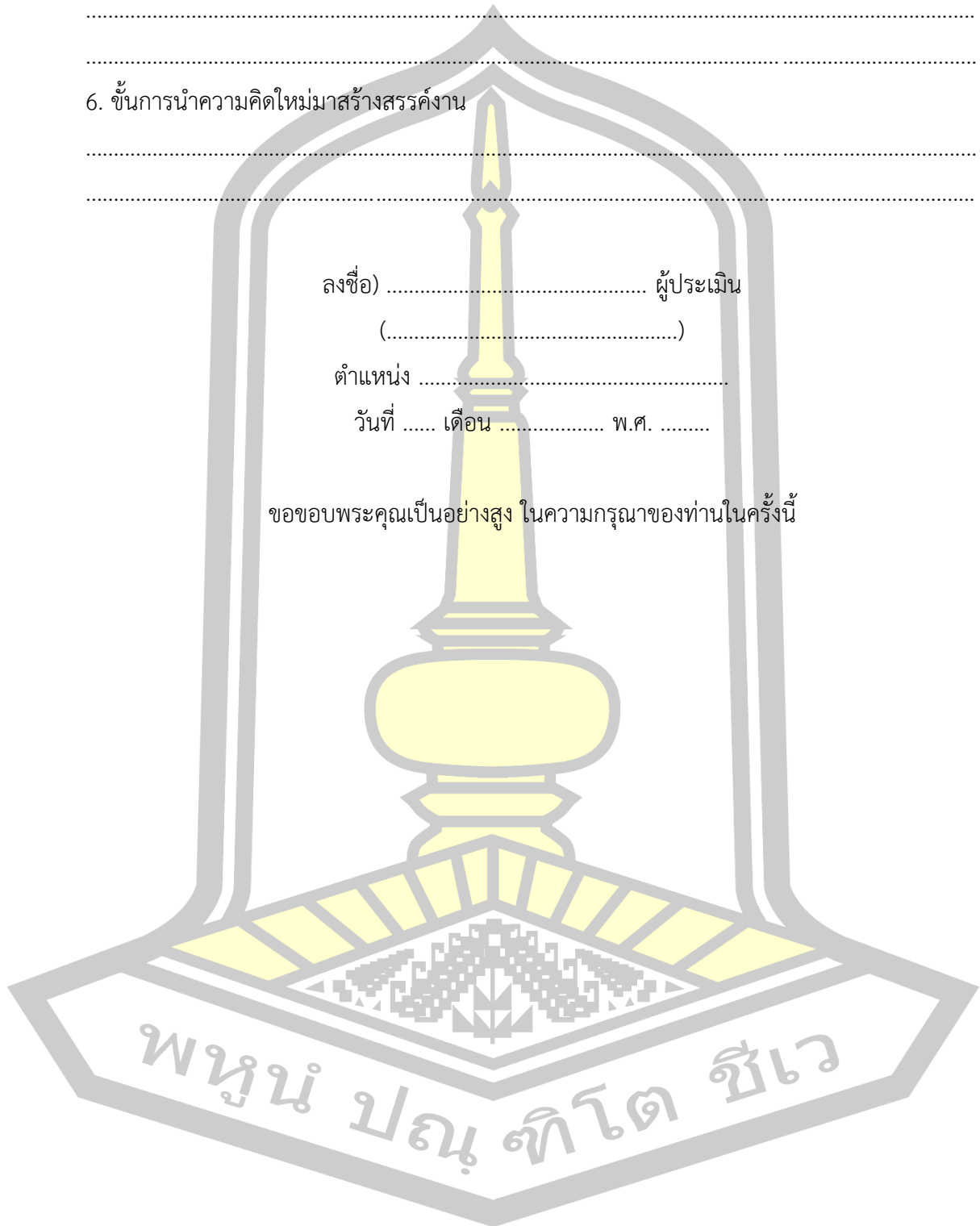
.....

ลงชื่อ) ..... ผู้ประเมิน
(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ในความกรุณาของท่านในครั้งนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรม หมายถึง แผนหรือชุดกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการประยุกต์ใช้องค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันจากหลักการแนวคิด และทฤษฎีพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรม เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาให้ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการประเมินผล

2. การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการฝึกฝน แนะนำ การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดระบบและสอดคล้องกับทฤษฎีและหลักการเรียนรู้ โดยใช้โปรแกรมการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และครอบคลุมขั้นตอนการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ทั้ง 6 ชั้น ดังนี้

2.1 ขั้นนำ หมายถึง ชั้นของการสอนที่ผู้สอนให้นักเรียนทำงานนั้น ๆ ตามที่ต้องการ เมื่อทำเสร็จแล้วให้เก็บผลงานนั้นไว้ก่อน

2.2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง หมายถึง การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่กำลังประสบอยู่แล้วพิจารณาความเป็นไปของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ

2.3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ หมายถึง การเปรียบเทียบตนเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา โดยผู้สอนให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่ง และแสดงความรู้สึกออกมาเช่น ถ้าเปรียบเทียบผู้เรียนเป็นเครื่องซักผ้า จะรู้สึกอย่างไร ผู้สอนจดคำตอบของผู้เรียนไว้บนกระดาน

2.4 ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ผู้สอนเสนอคำคู่ที่ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง คำคู่ที่ผู้สอนเลือกมาควรให้มีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรืองานที่ให้ ผู้เรียนทำในขั้นที่ 1 ผู้สอนเสนอคำคู่ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบหลาย ๆ คู่

2.5 ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง หมายถึง ขั้นการอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้

2.6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน หมายถึง ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ผู้สอนให้ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวน ใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่มาใช้ในงานของตน จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวน ความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ทำให้งานมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

3. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพปัจจุบันของการปฏิบัติหรือดำเนินงานตามสภาพจริงของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นำมาศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

4. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ครูคาดหวัง หรือมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะในเขตจังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่มีอาณาเขตในพื้นที่ 7 อำเภอ คือ อำเภอหนองเรือ อำเภอภูเวียง อำเภอหนองนาคำ อำเภอชุมแพ อำเภอสีสมพุ อำเภอเวียงเก่า และอำเภอภูผาม่าน

คู่มือการสนทนากลุ่ม

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1. ขั้นเตรียมการสนทนา

- 1.1 ประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม
- 1.2 กำหนดวันเวลา สถานที่ในการสนทนากลุ่ม
- 1.3 ส่งหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
- 1.4 ขอความอนุเคราะห์ประเมินร่างโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
- 1.5 จัดเตรียมเอกสาร และสถานที่
- 1.6 ชักซ้อมขั้นตอน วิธีการ ทดสอบระบบเครื่องเสียง และเครื่องมือการบันทึกเสียง

2. ขั้นเริ่มสนทนากลุ่ม

- 2.1 กล่าวต้อนรับ และแสดงความขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่อนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล การสนทนากลุ่ม
- 2.2 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง (ชื่อ - สกุล, สถานที่ศึกษา)
- 2.3 ชี้แจงเหตุผล และวัตถุประสงค์ในการเชิญร่วมสนทนาในครั้งนี้
- 2.4 ผู้ร่วมสนทนาแนะนำตนเอง
- 2.5 อธิบายให้ผู้ร่วมสนทนาเข้าใจถึงกรอบการสนทนา ซึ่งผู้วิจัยขอให้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่

3. ขั้นเริ่มคำถาม

จากโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้นำเสนอการสนทนาขอเชิญทุกท่านร่วมพิจารณาร่างแนวทาง ตามประเด็น ดังนี้

3.1 หลักการ

ท่านเห็นว่า หลักการในการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีความสอดคล้อง และเป็นไปได้ในสถานการณ์ในปัจจุบันอย่างไร

3.2 วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

จุดมุ่งหมายของพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู ครึ่งนี้ ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาหรือไม่ อย่างไร

3.3 เนื้อหาสาระ ดังนี้

3.3.1 ชั้นนำ

3.3.1.1 ท่านคิดว่าการตั้งคำถามที่ดึงความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน การบอกจุดประสงค์ของผู้เรียน การทบทวนความรู้เดิม และการแสดงบทบาทเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

3.3.1.2 ท่านคิดว่าการใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา การสาธิต ทดลอง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.2 ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

3.3.2.1 ท่านคิดว่า การพัฒนาความสามารถในการเปรียบเทียบข้อเท็จจริง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบสิ่งแปลกใหม่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างไร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

3.3.2.2 ท่านคิดว่า การเปรียบเทียบและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.3 ชั้นสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

3.3.3.1 การแสดงบทบาทสมมติ และการเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึกรู้สึกมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

3.3.3.2 ท่านคิดว่าการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.4 ชั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

3.3.4.1 ท่านคิดว่า การให้อิสระและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.4.2 ท่านคิดว่า การเลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

3.3.5 ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

3.3.5.1 ท่านคิดว่าการกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.5.2 ท่านคิดว่า เมื่อนักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองจะพยายามทำงานให้สำเร็จ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.6 ขั้นนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

3.3.6.1 ท่านคิดว่า การส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

3.3.6.2 ท่านคิดว่า รูปแบบการสอนกระบวนการความคิดสร้างสรรค์โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตน ในการเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

4. วิธีการพัฒนา

ท่านคิดว่าร่างองค์ประกอบของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

5. การประเมินผล

ท่านคิดว่า การประเมินผลของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

8. ขันยุดิการสนทนา

พิธีกรกล่าวยุติการสนทนา กล่าวขอบคุณ และมอบของที่ระลึกแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ตอนที่ 1

บทนำ

1. หลักการ

การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากการจัดการการเรียนรู้ในอดีตที่ผู้เรียนต้องอาศัยการศึกษาโดยการถ่ายทอดวิทยาการจากประสบการณ์ของผู้สอนหรือจากการอ่านหนังสือหรือตำราของผู้เรียนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแบบไร้ขีดจำกัด ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย บทบาทความเป็นครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญาสามารถดำรงอยู่ภายในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (วิจารณ์ พานิช, 2556)

การจัดการเรียนการสอนความคิดสร้างสรรค์เริ่มพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้ตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน ผ่านกิจกรรมที่ช่วยทางอารมณ์แก่เด็ก ขณะที่ช่วยให้ใช้ภาษาในการแสดงออกครูเด็กเล็กจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนนักเรียนให้แก่ปัญหาทางสังคมและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น แต่ไม่ใช่การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้แก่เด็ก หลักสูตรการศึกษาทุกวิชา ในทุกระดับ สามารถจัดโอกาสให้เกิดความตื่นเต้นได้เท่าเทียมกัน ครูสามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ โดยให้ได้พบกับปัญหาที่หลากหลาย ปัญหา ที่แผ่ขยายออกไป ทำให้มีคำตอบหลากหลาย และไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว ครูช่วยเด็กให้หา แหล่งความรู้และทรัพยากรภายนอกห้องเรียน หลักการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียน นำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาหลักสูตร ที่จะช่วยครูให้ทำงานได้ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เกี่ยวกับการสอนของเขา เพื่อจะได้ทราบจุดอ่อน และจุดแข็งของตัวเอง Eisner (1985 : 15) การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ คือ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การสื่อสารกับผู้ร่วมงาน การมีทักษะชีวิต การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและตัดสินใจ การใช้งานเทคโนโลยีในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนต้องเลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมสำหรับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเอง ตั้งแต่การเลือกและวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เลือกใช้เครื่องมือ การออกแบบการทดลอง การสำรวจลงมือปฏิบัติ บันทึกผล แปลผล นำเสนอผลงาน ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์

ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติได้รับประสบการณ์ตรง ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2550) และครูถือว่าเป็นเสาหลักของการเรียนรู้ของนักเรียนไทย การพัฒนาครูให้มีความรักในการเรียนรู้ ช่วยนักเรียนให้รู้จักตนเองและกระทำตามศักยภาพ สร้างบรรยากาศของห้องเรียนบนฐานของความเคารพต่อกัน วิเคราะห์กระบวนการคิดของตน การปฏิบัติในห้องเรียนและให้เหตุผลในสิ่งที่ทำ เปิดเผย กระตุ้นเด็กให้ติดตามความคิดของตนไม่ใช่เพียงแต่ทำตามครูเต็มใจที่จะยอมรับความผิดพลาด จัดโอกาสให้เด็กได้เลือกกิจกรรม และจัดมอบหมายงานโดยมีโอกาสเลือกอย่างเหมาะสม แสดงความสนใจที่แท้จริง กระจายใคร่รู้และมุ่งมั่นในการเรียนรู้ดำเนินการและเตรียมสิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. เนื้อหา

เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา แบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 Module ดังนี้

Module 1 ด้านชั้นนำ

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน
2. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม
4. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน
5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมาย และมีคุณค่า

6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล
7. การสื่อสารกับผู้ร่วมงานอย่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน
8. การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล
9. ให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้

Module 2 ด้านขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. เสนอคำคู่ หรือเสนอสิ่งที่ ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง
2. การเปรียบเทียบที่พยายามให้ผู้เปรียบเทียบคิดถึงสิ่งอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่ พิจารณาธรรมชาติของสิ่งนั้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือคิดค้นสิ่งใหม่ๆ
3. สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และสามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงได้
4. มีแนวความคิดใหม่และนำไปสู่การค้นพบกับสิ่งที่แปลกใหม่ หรือมีความคิดที่หลากหลายแฉ่งมุม
5. มีแนวคิดที่จะตัดแปลง ปรับปรุงให้เกิดความแตกต่างจากความคิดเดิมและผสมผสานกันทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น
6. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือผู้มีความรู้เฉพาะทางในด้านต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
7. สถานศึกษาเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้อื่น
8. พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา
2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่างปัญหา เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็จะต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร

3. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง

4 ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่

5. การแสดงบทบาทสมมติ

6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก

7. สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย

8. มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล

Module 4 ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. เปิดโอกาสให้อิสระกับผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์
2. มีการเสนอคำให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่าง
3. เลือกคำที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน
4. ให้นักเรียนเปรียบเทียบคำจำนวนหลายคู่
5. แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

Module 5 ด้านขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ผู้เรียนช่วยกันอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้งที่ได้
2. การกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน
3. ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ
4. การตัดสินใจแก้ไขปัญห เฉพาะหน้าได้อย่างสร้างสรรค์
5. แสวงหาความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ นำมาสังเคราะห์ใช้ในการพัฒนาการจัดการ

เรียนรู้

Module 6 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

เนื้อหาโดยรวมมีดังนี้

1. ผู้เรียนนำงานที่ทำไว้เดิม ออกมาทบทวนใหม่ และลองเลือกนำความคิดที่ได้มาใหม่ มาใช้ในงานของตน

2. รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอน โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเอง ใช้การเปรียบเทียบ ทบทวนความคิดเดิม และนำความคิดใหม่ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม
4. ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีลำดับขั้นตอน
5. สร้างบรรยากาศให้กับผู้เรียนของท่านได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า

6. ผู้เรียนทำผิดได้ โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล
7. การสื่อสารกับผู้ร่วมงานอย่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน
8. การแสดงข้อโต้แย้ง ด้วยความสุภาพและด้วยเหตุผล
9. ให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจแก่ครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้

4. วิธีการพัฒนา

วิธีดำเนินการจะใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นการสร้าง3) อุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4) ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5) ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ 6) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

5. การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา
2. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
3. ประเมินการรายงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
4. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

พจนานุกรมศัพท์โต ชีเว

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

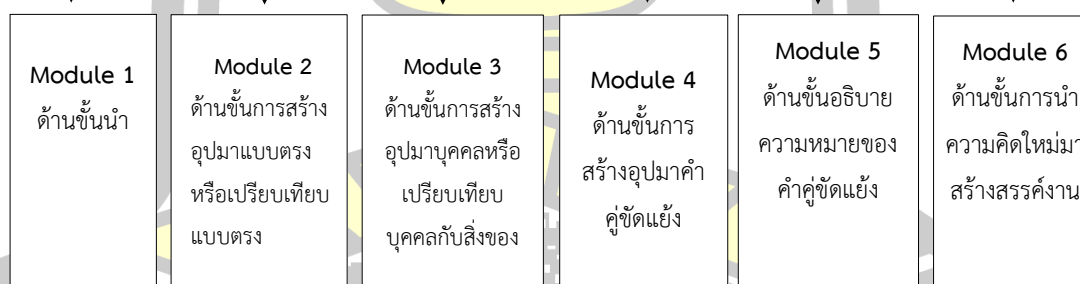
หลักการ

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ให้สามารถนำความรู้จากการโปรแกรมไปพัฒนานักเรียนเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล เพราะการปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง 3) ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ 4) ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง 5) ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง 6) ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรคงาน ให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เนื้อหา

วิธีพัฒนา

1. การศึกษาด้วยตนเอง (Self-learning) ระยะเวลา 12 ชั่วโมง
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ระยะเวลา 15 ชั่วโมง
3. การศึกษาดูงาน (Field work) ระยะเวลา 15 ชั่วโมง

การวัดและประเมินผล

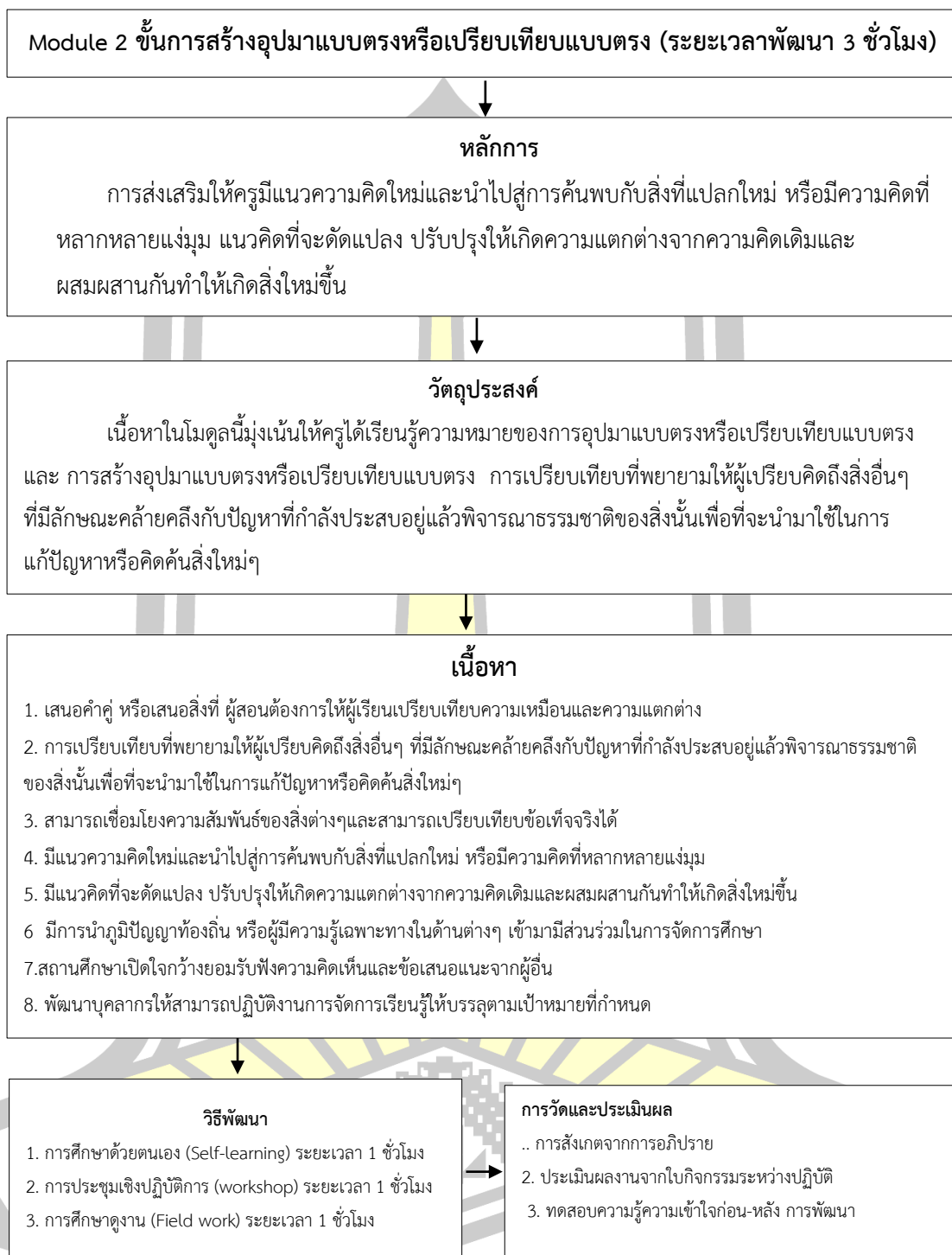
1. การประเมินความรู้ความเข้าใจ ก่อน-หลังการพัฒนา
2. ประเมินการซักถามและการให้ข้อคิดเห็น
3. ประเมินการรายงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
4. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการพัฒนา

ภาพประกอบ 1 โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ภาพประกอบ 2 Module 1 ด้านชั้นนำ

ภาพประกอบ 3 Module 2 ชั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง

Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ (ระยะเวลาพัฒนา 3 ชั่วโมง)

หลักการ

การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร มีการเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

วัตถุประสงค์

เนื้อหาโมดูลนี้มุ่งเน้นให้ครูได้เรียนรู้การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก มีการแสดงบทบาทสมมติผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา หรือเปรียบเทียบตนเองกับสิ่งของ

เนื้อหา

1. ให้ผู้เรียนสมมติตัวเองเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งและแสดงความรู้สึกออกมา
2. การเปรียบเทียบตนเองเป็นตัวอย่าง เช่น ถ้าจะคิดแก้ปัญหาจราจรที่ติดขัดก็ต้องอุปมาว่าตนเองเป็นสัญญาณไฟจราจร ต่อจากนั้นจึงพยายามถามตนเองว่ารู้สึกอย่างไร
3. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการเปรียบเทียบในขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่ที่มีความหมายขัดแย้งกันในตัวเอง
4. ให้ผู้เรียนนำคำหรือวลีที่ได้จากการ เปรียบเทียบใน ขั้นที่ 2 และ 3 มาประกอบกันเป็นคำใหม่
5. การแสดงบทบาทสมมติ
6. การเปิดโอกาสให้สมาชิกในห้องได้แสดงความรู้สึก
7. สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย
8. มีการมอบหมายงานให้กับครูผู้สอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสม กับความรู้และศักยภาพของแต่ละบุคคล

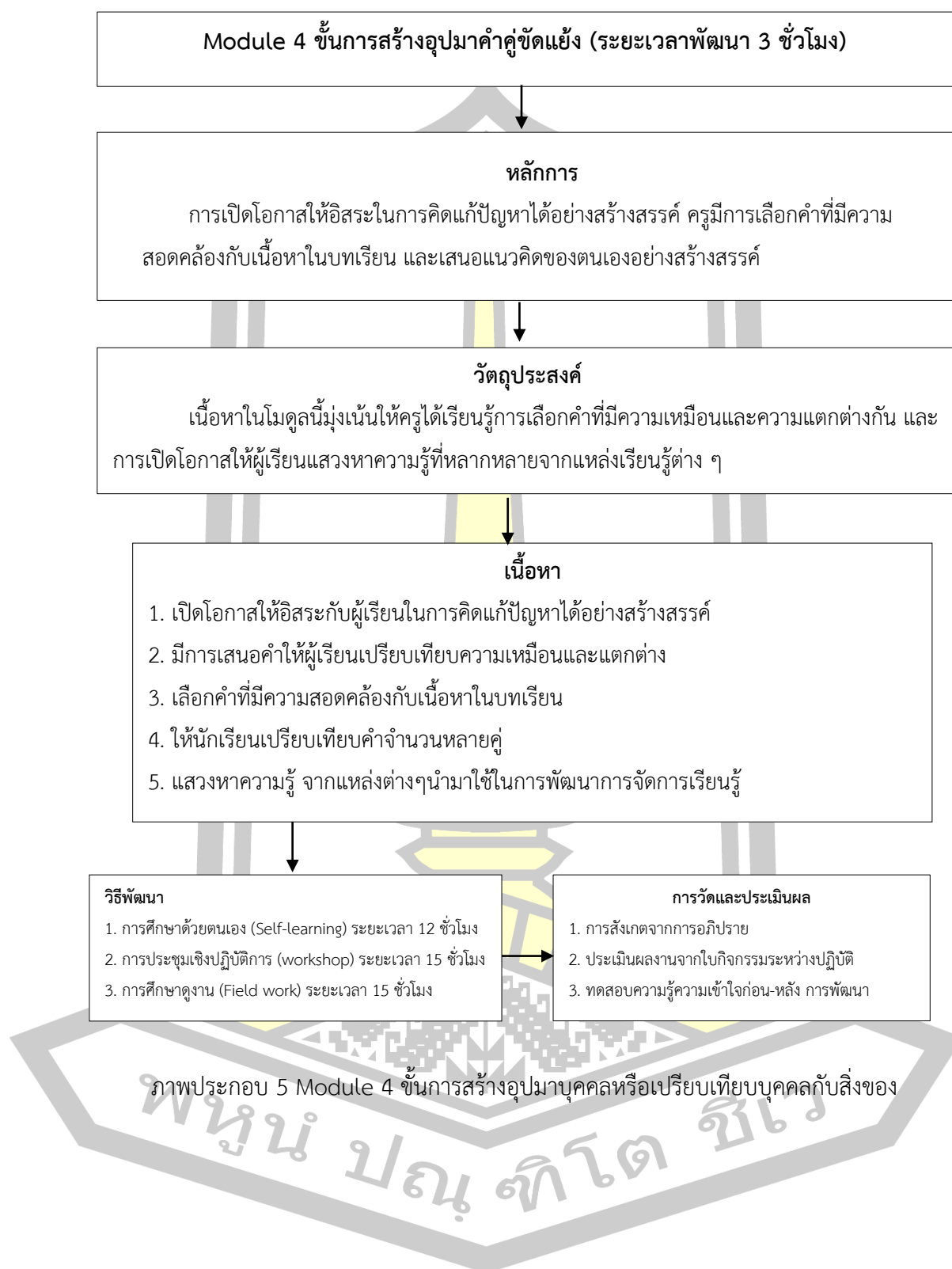
วิธีพัฒนา

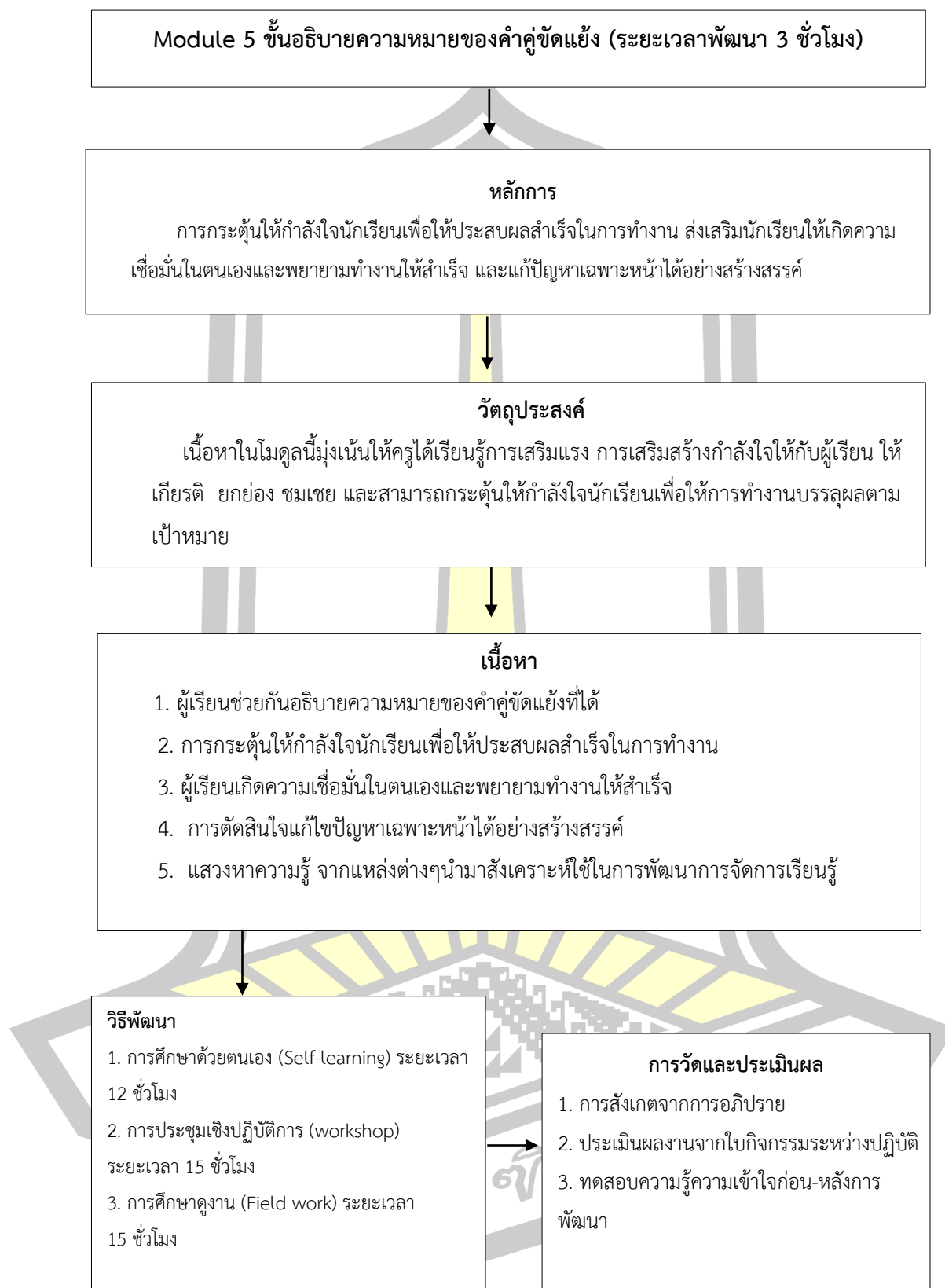
1. การศึกษาด้วยตนเอง (Self-learning) ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ระยะเวลา 1 ชั่วโมง
3. การศึกษาดูงาน (Field work) ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

การวัดและประเมินผล

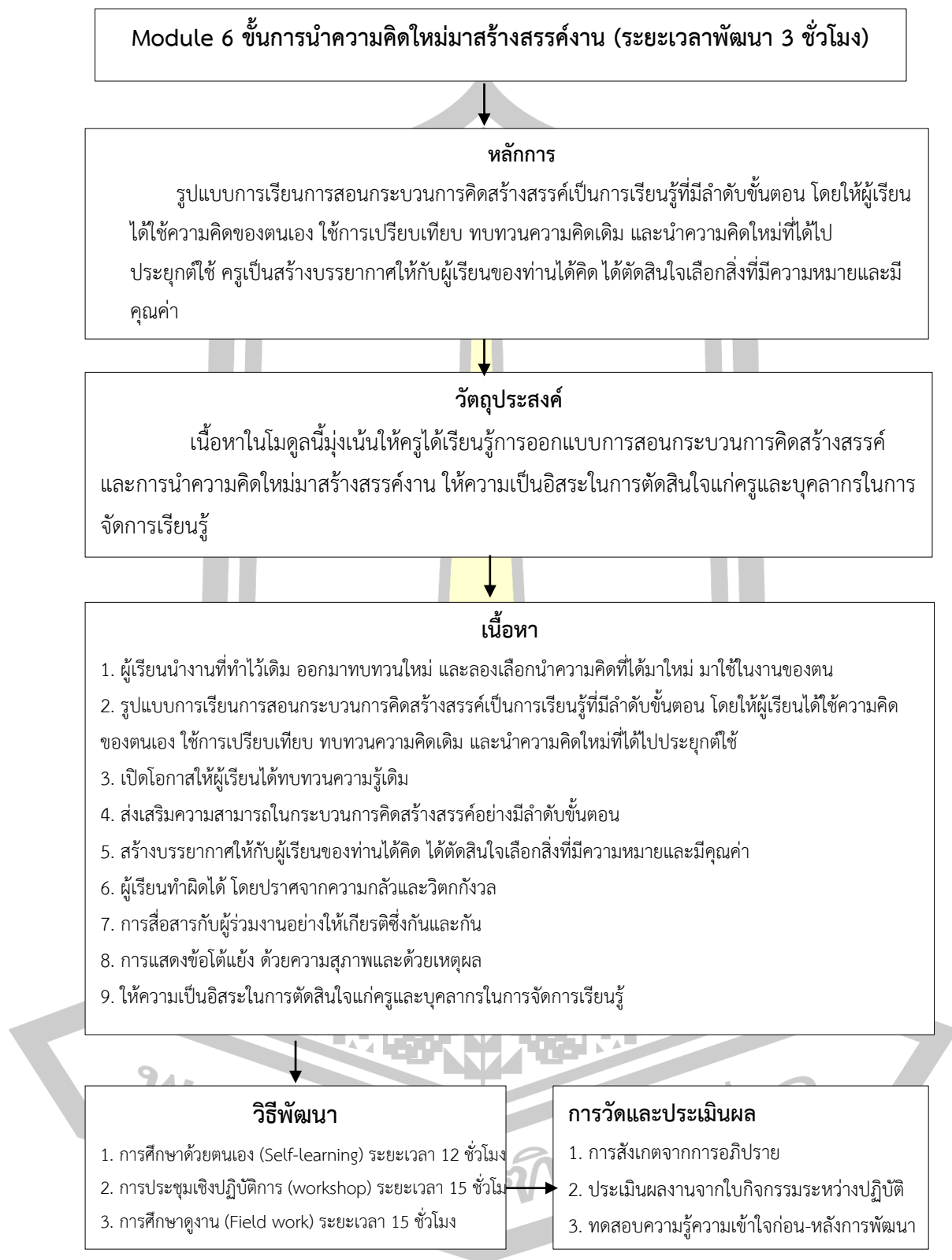
1. การสังเกตจากการอภิปราย
2. ประเมินผลงานจากใบกิจกรรมระหว่างปฏิบัติ
3. ทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อน-หลังการพัฒนา

ภาพประกอบ 4 Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

ภาพประกอบ 6 Module 5 ชั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง

ภาพประกอบ 7 Module 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

คำชี้แจง

การวิจัย เรื่อง โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
 สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเพื่อใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาว่า ร่าง โปรแกรมที่ได้
 จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับใด

ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามคำชี้แจงดังต่อไปนี้

1. โปรดพิจารณาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ว่าอยู่ในระดับใด
2. โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้แต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีรายละเอียดสำหรับความหมายในช่องการตอบแต่ละข้อดังนี้
  - 5 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้มากที่สุด
  - 4 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้มาก
  - 3 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้ปานกลาง
  - 2 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้น้อย
  - 1 หมายความว่า มีความเหมาะสมหรือความเป็นไปได้น้อยที่สุด
3. หากเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมแนวทางให้มีความชัดเจนขึ้น กรุณาเขียนข้อมูลลงในข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมแนบท้ายแบบประเมินนี้

พูน ปรณ ติโต ชิว

นางสาวสุพัตรา พลจันทร์

ผู้วิจัย

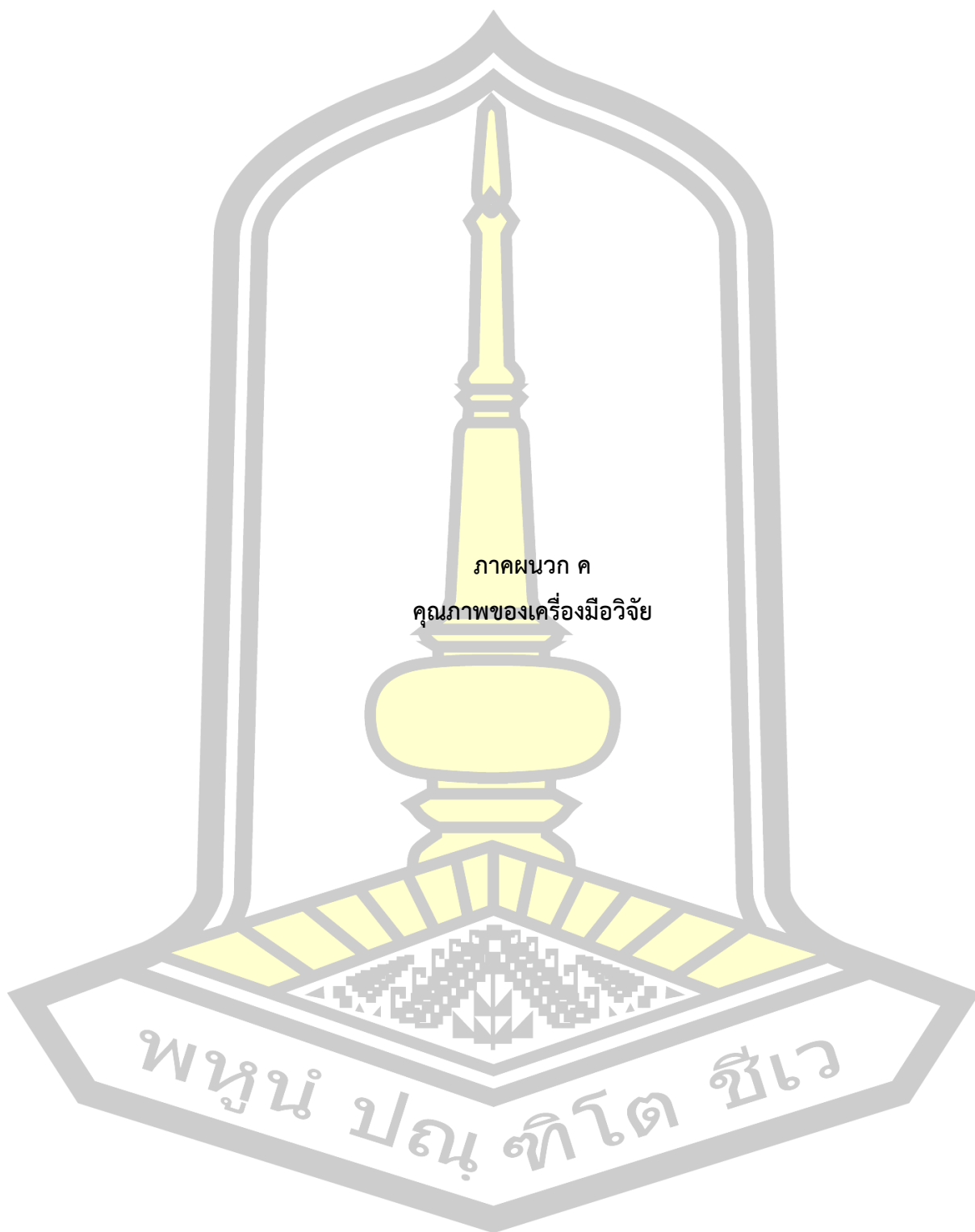

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล						
1.1 การบรรยายความสำคัญและความ เป็นมาของโปรแกรม						
1.2 หลักการและเหตุผลมีความชัดเจน แสดงถึงจุดเน้นของโปรแกรม						
1.3 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับมี ความต่อเนื่อง เข้าใจง่าย						
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม						
2.1 วัตถุประสงค์ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ						
2.2 วัตถุประสงค์มีความเป็นไปได้ในการ ปฏิบัติจริง						
3. เนื้อหา						
3.1 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มา สร้างสรรค์งาน						
3.2 ด้าน ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือ เปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ						
3.3 ด้าน ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือ เปรียบเทียบแบบตรง						
3.4 ด้าน ขั้นนำ						
3.5 ด้านขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ ขัดแย้ง						
3.6 ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง						
3.7 ความเหมาะสมของเนื้อหา						

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3.8 ระยะเวลาในการพัฒนา โปรแกรมมีความเหมาะสม						
4. โครงสร้างของโปรแกรม						
4.1 ความเหมาะสมของเนื้อหากิจกรรมและระยะเวลา						
4.2 ความเหมาะสมของระยะเวลาตามโครงสร้างของโปรแกรม						
5. วิธีการพัฒนา						
5.1 กิจกรรมมีความหลากหลายและส่งเสริมการทำงานของผู้บริหารครูผู้สอน						
5.2 กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและเป็นไปได้						
6. ระยะเวลาในการพัฒนา						
6.1 ความเหมาะสมของระยะเวลาและการจัดกิจกรรม						
7. การวัดและประเมินผล						
7.1 วิธีการวัดผลครอบคลุมด้านความรู้ทักษะ เจตคติ						
7.2 วิธีการประเมินมีความเหมาะสม						

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

พจน ภาณุ ชาติ โชติ

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

พหุบัณฑิตยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 5

Case Processing Summary

		N	%
Case	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a .Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	167.4333	317.289	.759	.968
A2	167.0333	315.068	.665	.968
A3	166.7	310.01	.729	.968
A4	167.3667	322.654	.411	.969
A5	167.3333	323.057	.368	.969
A6	167.2667	324.202	.331	.970
B1	167.1	319.266	.508	.969
B2	166.7667	311.151	.710	.968
B3	167.1333	319.775	.477	.969
B4	167.4333	326.392	.276	.970
B5	167.3	320.493	.627	.968
C1	167.3	319.045	.630	.968
C2	167.2667	321.306	.598	.968
C3	167.3667	319.757	.645	.968
C4	167.1667	314.351	.719	.968

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C5	167.0333	313.413	.685	..968
C6	167.4	319.559	.649	.968
D1	167	320.792	.643	.968
D2	166.9333	321.655	.557	.968
D3	166.9	319.448	.670	.968
D4	166.9	319.789	.652	.968
E1	166.9667	319.128	.653	.968
E2	167.0667	318.645	.676	.968
E3	167.1	319.482	.528	.969
F1	167	321.237	.587	.968
F2	166.9	327.472	.255	.970
F3	166.8667	324.483	.413	.969
F4	166.9	317.817	.717	.968
F5	166.8333	317.016	.725	.968
F6	167.4333	316.645	.648	.968

คำอำนาจำแนกของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 5

Case Processing Summary

		N	%
Case	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure. Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	209.8	111.89	.394	.956
A2	209.7	110.7	.627	.955
A3	209.7	112.355	.416	.956
A4	209.7333	112.133	.411	.956
A5	209.7	112.217	.434	.956
A6	209.6667	111.195	.621	.955
B1	209.7333	110.616	.592	.955
B2	209.6667	111.747	.544	.955
B3	209.7	111.252	.556	.955
B4	209.6667	112.506	.439	.956
B5	209.8	111.89	.394	.956
C1	209.7	110.7	.627	.955
C2	209.7	112.355	.416	.956
C3	209.7333	112.133	.411	.956

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C4	209.7	112.217	.434	.956
C5	209.6667	111.195	.621	.955
C6	209.7333	110.616	.592	.955
	209.6667	111.747	.544	.955
D1	209.7	111.252	.556	.955
D2	209.6667	112.506	.439	.956
D3	209.6333	112.999	.424	.956
D4	209.6333	112.999	.424	.956
E1	209.6333	111.826	.608	.955
E2	209.6667	112.092	.496	.955
E3	209.6667	111.333	.602	.955
F1	209.6667	111.333	.602	.955
F2	209.6333	111.826	.608	.955
F3	209.6333	111.826	.608	.955
F4	209.6667	111.333	.602	.955
F5	209.6333	111.826	.608	.955
F6	209.6333	111.826	.608	.955

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 5

Case Processing Summary

	N	%
Case Valid	30	100.0
Excluded ^a	0	.0
Total	30	100.0

a Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.95	30

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 5

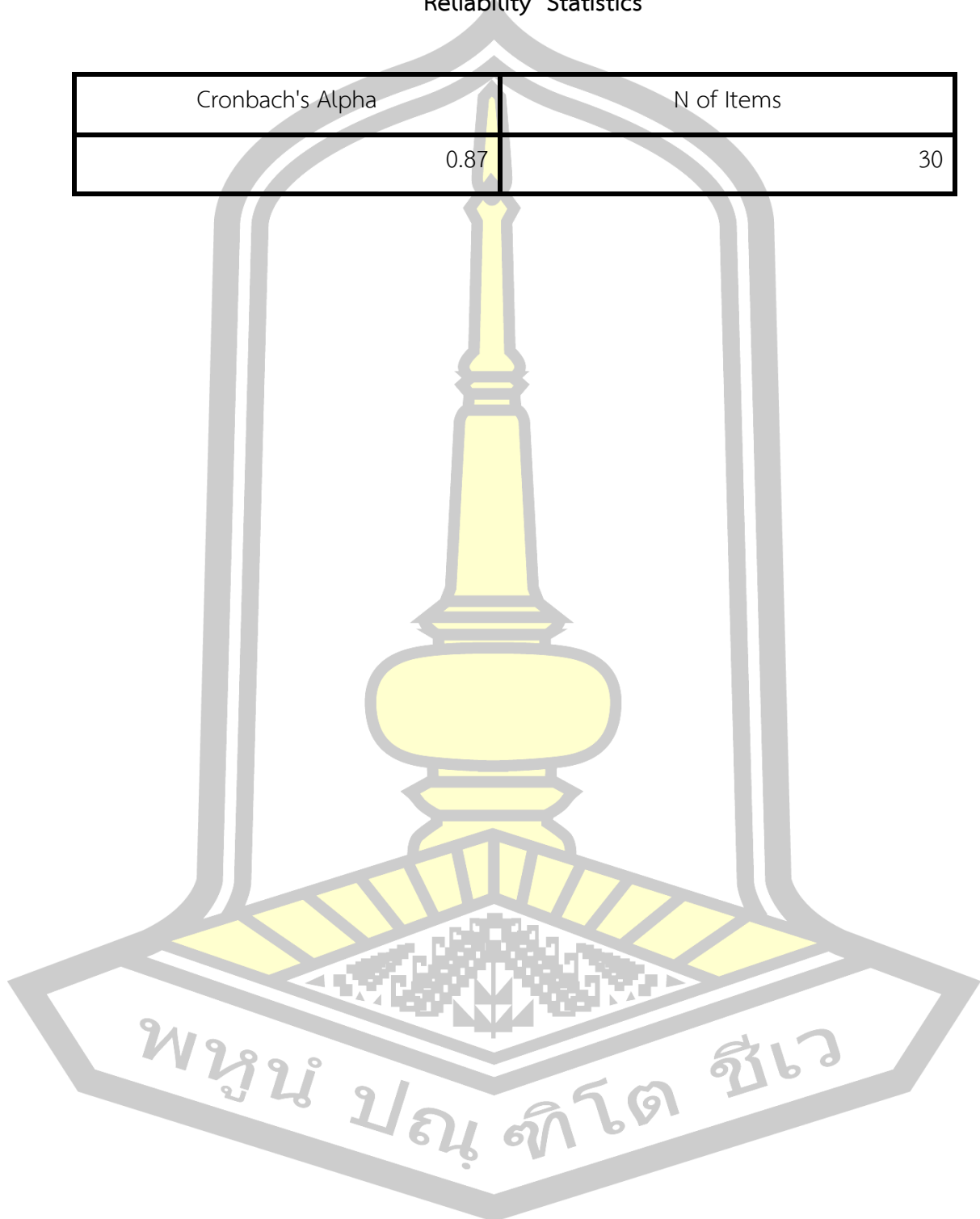
Case Processing Summary

	N	%
Case Valid	30	100.0
Excluded ^a	0	.0
Total	30	100.0

a .Listwise deletion based on all variables in the procedure.

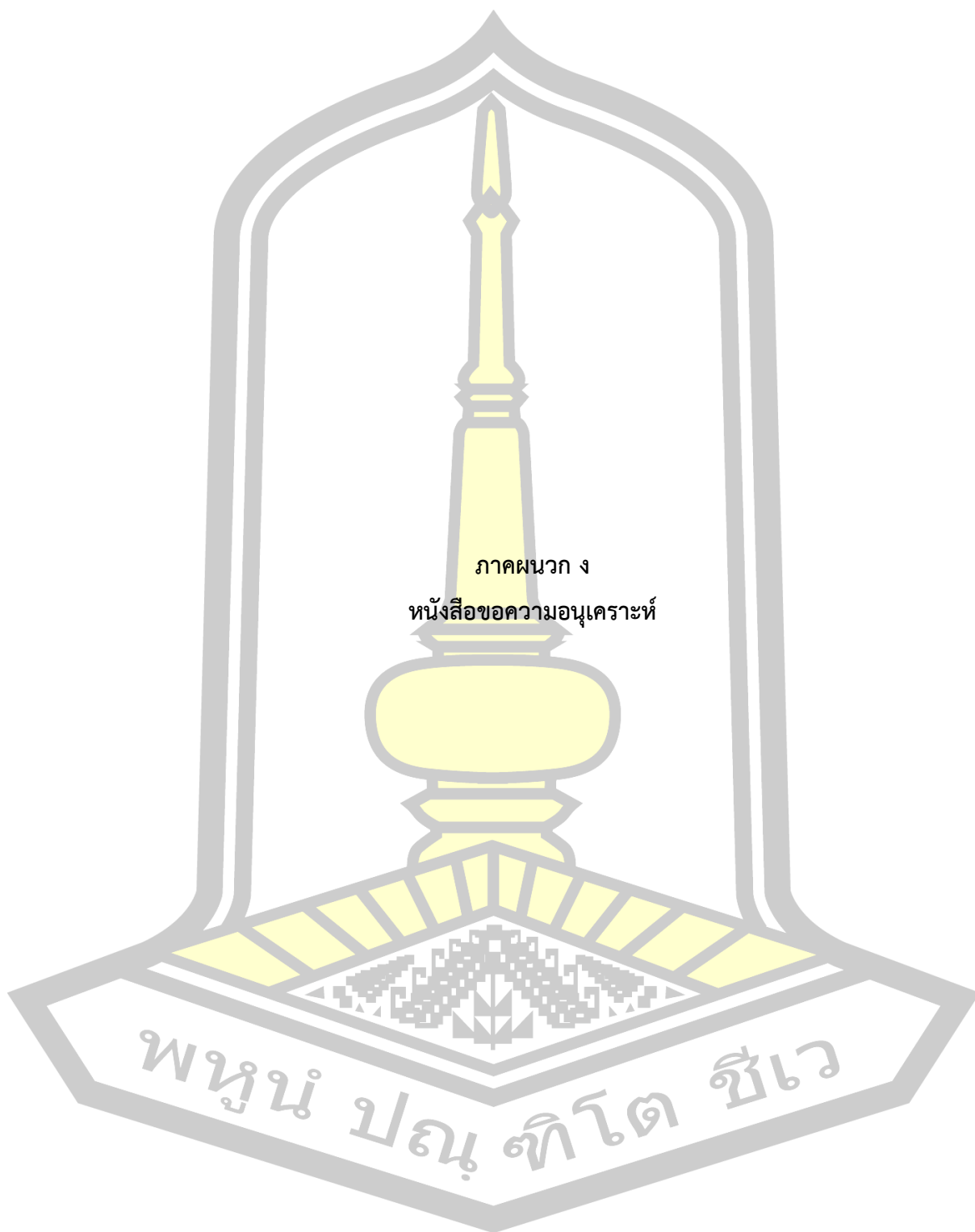
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.87	30

ตาราง 32 ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสมและ
ความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
ของผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 5

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ΣR	เฉลี่ย IOC	แปร ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1. หลักการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2. วัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3. เนื้อหา								
3.1 Module 1 ขั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.2 Module 2 ขั้นการสร้าง อุปมาแบบตรงหรือ เปรียบเทียบแบบตรง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.3 Module 3 ขั้นการสร้าง อุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบ บุคคลกับสิ่งของ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.4 Module 4 ขั้นการสร้าง อุปมาคำคู่ขัดแย้ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.5 Module 5 ขั้นอธิบาย ความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3.6 Module 6 ขั้นการนำ ความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4. วิธีการพัฒนา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5. การประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณ ทิโต ชีเว

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216

ที่ อว 0605.5(2) / ว1685

วันที่ 27 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์

ด้วย นางสาวสุพัตรา พลพันธ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
 ที่ อว 0605.5(2) / ว1685 วันที่ 27 สิงหาคม 2562
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ดนิตา ดวงวิไล

ด้วย นางสาวสุพัตรา พลจันทร์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
 รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
 คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ อว 0605.5(2) / ว1685

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายศิขริน ต้นเจียง

ด้วย นางสาวสุพัตรา พลขันธ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0990752428

ที่ อว 0605.5(2) / ว1685

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นางผ่องพันธ์ แพงบุตดี

ด้วย นางสาวสุพัตรา พลจันทร์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0990752428

ที่ อว 0605.5(2) / ว1685

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

27 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน นายชิตพัทธ์ สุขเกษมศิลป์

ด้วย นางสาวสุพัตรา พลพันธ์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี อาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

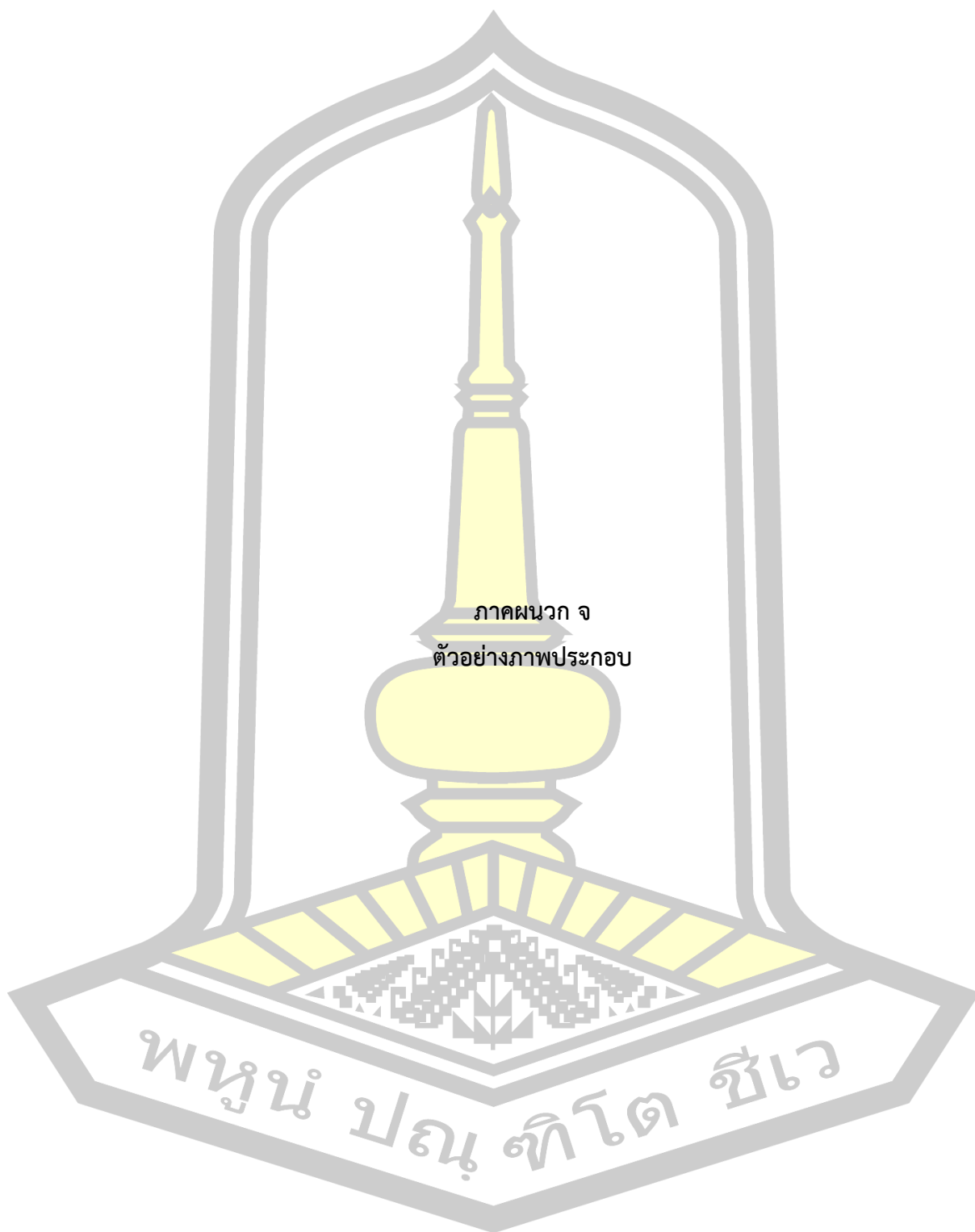
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0990752428

มอ. สก. ๖๗

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างภาพประกอบ

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สัมภาษณ์ครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการโรงเรียนบ้านหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 5

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหินร่องโนนสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สัมภาษณ์ครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ โรงเรียนบ้านหินร่องโนนสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองนาคำประชานุเคราะห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สัมภาษณ์ครูหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ โรงเรียนบ้านหนองนาคำประชาชนุเคราะห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
สำหรับสถานศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม Focus Group คณะผู้บริหารในศูนย์เครือข่ายเวียงเก่า

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวสุพัตรา พลจันทร์
วันเกิด	วันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง มหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 68 ถนนนครสวรรค์ ซอย 70 ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนภูเวียงวิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 หมู่ที่ 6 บ้านเมืองใหม่ ตำบลในเมือง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40150
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางใย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2556 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2563 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทัโต ชีเว